

มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Economic Value of Songkhla Lake Tourist Route by Traditional Fishing Boat,

Muang Songkhla District, Songkhla Province

สกลวรรณ อ๋วยสกุล

Sakonwan Auysakul

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of

Master of Science in Environmental Management

Prince of Songkla University

2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	สกลวรรณ อุ่ยสกุล
สาขาวิชา	การจัดการสิ่งแวดล้อม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
คณะกรรมการสอบ

.....

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี)

(ดร.เกื้ออนันต์ เตชะโต)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุยุทธ์ นิสสภา)

.....

.....กรรมการ

(ดร.ศักดิ์ชัย ศิริพัฒน์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี)

.....

.....กรรมการ

(ดร.ชนิษฐา ชูสุข)

(ดร.ศักดิ์ชัย ศิริพัฒน์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และขอขอบคุณผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางสาวสกลวรรณ อู่สกุล)
นักศึกษา

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวสกลวรรณ อู่ยสกุล)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดย เรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวสกลวรรณ อู่สกุล
สาขาวิชา	การจัดการสิ่งแวดล้อม
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ด้วยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า รวมทั้งศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว จำนวน 600 คน วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ความถี่ ร้อยละ หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย รวมทั้งหาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ด้วยวิธี non-parametric model และวิธี binary logistic regression analysis

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35-44 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในสถานภาพสมรส และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยในช่วง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยวิเคราะห์ด้วยวิธี non-parametric model มีค่าเท่ากับ 380 บาทต่อคนต่อครั้ง และมีมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่าย เท่ากับ 844,268,420 บาทต่อปี สำหรับความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยที่วิเคราะห์ด้วยวิธี binary logistic regression analysis โดยเลือกรูปแบบฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบ linear WTP function พบว่า มีค่าเท่ากับ 399 บาทต่อคนต่อครั้ง และมีมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่าย เท่ากับ 886,481,841 บาทต่อปี สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย พบว่า จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 400 บาท 500 บาท และ 600 บาท เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับความเต็มใจที่จะจ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนระดับนัยสำคัญที่ 0.05 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย และจำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 300 บาท มีความสัมพันธ์ใน

ทิศทางลบกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ เส้นทางนี้มีศักยภาพที่สมควรได้รับการพัฒนาและดำเนินการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งนันทนาการต่อไป

Thesis Title	Economic Value of Songkhla Lake Tourist Route by Traditional Fishing Boat, Muang Songkhla District, Songkhla Province
Author	Miss Sakonwan Auysakul
Major Program	Environmental Management
Academic Year	2012

ABSTRACT

This research aimed to estimate the willingness to pay for the travel of tourists expected to travel along Songkhla Lake Tourist Route by Traditional Fishing Boat, Muang Songkhla District, Songkhla Province by contingent valuation method, to study socio-characteristics of visitors and factors affecting the willingness to pay of tourists expected to travel along this lake. The data were obtained by interviewing 600 visitors. The data were analysed and described in term of frequency, percentage, analysis of factors affecting WTP and value of the willingness to pay by a non-parametric model and the binary logistic regression analysis.

The results of this research showed that sample visitors were mostly female and Buddhist. They were mostly between 35-44 years old, governmental officers, married, obtained bachelor degree, with income between 5,001 – 10,000 Baht per month. As found in the study, the willingness to pay by the non-parametric model was 380 Baht per person per visit and its overall value was 844,268,420 Baht per year. The willingness to pay by using binary logistic model under the linear WTP function, on the other hand, was 399 Baht per person per visit and its total value was 886,481,841 Baht per year. The factors affecting the willingness to pay correlated negatively with the amount of the (bid) at 400 Baht, 500 Baht and 600 Baht with statistically significant level at 0.01. At the statistically significant level at 0.05, it showed that the average monthly income from 5,001 to 10,000 Baht per month and 10,001 to 15,000 Baht per month correlated positively with the willingness to pay, and the amount (bid) at 300 Baht correlated negatively with the willingness to pay. The recommendation from the research is that this route has a potential that should be developed and implemented to be a tourist travel place as another source of recreation.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาและอุทิศแรงกายแรงใจให้กับผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยคอยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้วิจัยทั้งทางด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ด้านการดำเนินชีวิต คอยผลักดันและให้กำลังใจในยามที่ผู้วิจัยท้อแท้สิ้นหวัง ตลอดจนให้ความเมตตาปรานีและความปรารถนาดีแก่ผู้วิจัยเปรียบเสมือนคนในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ไว้เสมอและมอบสิ่งเหล่านี้ให้แก่บุคคลอื่นต่อไป ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ชนิษฐา ชูสุข กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาในตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร.ศักดิ์ชัย ศิริพัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาและสละเวลาในการสอนเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ รวมทั้งการวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูง ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ยากที่สุดเพราะผู้วิจัยไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ อีกทั้งให้คำแนะนำข้อคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร.เกื้ออนันต์ เตชะโต รองศาสตราจารย์ ดร.อยุทธิ์ นิสสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาสละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบข้อบกพร่องพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ขอขอบคุณ พันจ่าอากาศเอกสุเทพ การะภรณ์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการและพัฒนาสังคม เทศบาลนครสงขลา คุณอรอุมา การะภรณ์ และชาวประมงกลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยวที่สละเวลาให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

ขอขอบคุณ คุณหทัยา คุณโณ คุณญัตติพงศ์ แก้วทอง คุณจริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ คุณธานินทร์ ชูศรี คุณฐาปณีย์ สังข์สวัสดิ์ คุณจารุวรรณ ชูสงค์ คุณน้ำฝน พลอยนิลเพชร คุณสุชาดา นวนทอง คุณวรางคณา บุญการ คุณโอปอ แสงงาม คุณนิติพัฒน์ นวนมะโน คุณวัฒน์ณรงค์ มากพันธ์ คุณอภัยพงศ์ ปิ่นทองพันธ์ และพี่ๆ น้องๆ ในหน่วยวิจัยเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เป็นเสมือนครอบครัว

เดียวกับผู้วิจัย โดยคอยเป็นห่วงเป็นใย ให้คำปรึกษา และที่สำคัญคือให้การสนับสนุนร่างกายแรงใจตลอดจนความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณปิยพันธ์ อุยสกุล คุณนันทน์ภัส ชูโรย พี่ชายและพี่สาวผู้ซึ่งเป็นที่รัก คอยอยู่เคียงข้างและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณ คุณสมล ว่องอนุวงศ์ ที่คอยสนับสนุน ดูแลให้ข้อคิดและกำลังใจดีๆ แก่ผู้วิจัย

ความสำเร็จของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบพระคุณอันสูงสุดแด่นายชีวะ-นางเถียงรัตน์พงศ์ คุณตาคุณยาย และนายครรชิต - นางปานีพรรณ อุยสกุล บิดามารดา ผู้ซึ่งให้กำลังใจ ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ให้โอกาสและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาด้วยดีตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้บ่มเพาะวิชาความรู้ต่างๆ จนประสบความสำเร็จดังที่ตั้งใจไว้

สกลวรรณ อุยสกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญ	(10)
สารบัญตาราง	(15)
สารบัญภาพ	(16)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
1.6 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	7
1.6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่	7
1.6.3 ขอบเขตด้านประชากร	7
1.6.4 ขอบเขตด้านเวลา	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์	9
2.1.1 มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ (use value)	9
2.1.2 มูลค่าจากการมิได้ใช้ประโยชน์ (non-use value)	10
2.1.3 มูลค่าเผื่อที่จะใช้ในอนาคต (option use value)	10
2.2 วิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์	
2.2.1 การใช้วิธีราคาตลาด (market price)	11
2.2.2 วิธีการใช้ราคาตัวแทน (surrogate price)	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.3 วิธีการสำรวจ (survey based technique)	13
2.3 วิธีการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการโดยอาศัยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method : CVM)	14
2.4 หลักความเต็มใจที่จะจ่าย	18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
2.5.1 งานวิจัยในประเทศไทย	20
2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	30
3.2 ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.3.1 แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์	34
3.3.2 สมุดภาพอธิบายลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยว	35
3.4 ขนาดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	35
3.5 ตัวแปรและแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย	37
3.5.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	37
3.5.2 แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย	40
3.5.2.1 แบบจำลอง non-parametric model	40
3.5.2.2 แบบจำลองโลจิท (logit model)	40
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
3.6.1 การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive method)	43
3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative method)	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
4.1 ลักษณะเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	45
4.2 ผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว	51
4.2.1 เพศ	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.2 อายุ	52
4.2.3 สถานภาพการสมรส	53
4.2.4 ศาสนา	53
4.2.5 ระดับการศึกษา	54
4.2.6 อาชีพ	54
4.2.7 รายได้	55
4.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	56
4.3.1 การรู้จักและการเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	56
4.3.2 ความคิดเห็นต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	57
4.3.3 เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	58
4.3.4 เหตุผลที่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	59
4.3.5 ความเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	60
4.3.6 ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	60
4.4 ผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	62
4.4.1 ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามในส่วนของข้อมูลความเต็มใจที่จะจ่าย	62
4.4.2 การคำนวณความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	63
4.4.2.1 การคำนวณความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวด้วยวิธี non-parametric model	64
4.4.2.2 การคำนวณความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวด้วยวิธี binary logit model	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.5 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมา เที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	69
5.1 สรุปผลการวิจัย	69
5.1.1 สรุปผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของ นักท่องเที่ยว	71
5.1.2 สรุปผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจ ที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยว ทะเลสาบสงขลา	71
5.1.3 สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว ที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	72
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	72
5.2.1 อภิปรายผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของ นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	72
5.2.1.1 เพศ	72
5.2.1.2 อายุ	75
5.2.1.3 สถานภาพการสมรส	78
5.2.1.4 ศาสนา	81
5.2.1.5 ระดับการศึกษาและอาชีพ	81
5.2.1.6 รายได้	82
5.2.2 อภิปรายผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความ เต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยว ทะเลสาบสงขลา	86
5.2.3 อภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของ นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	88
5.3 ข้อเสนอแนะ	89
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	89
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	
ก แบบสอบถาม	100
ข สมุดภาพอธิบายลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยว	107
ค การประมวลผลแบบจำลองการวิเคราะห์ความเต็มใจที่จะจ่าย	112
ง การประมวลผลแบบจำลองการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเต็มใจที่จะจ่าย	117
ประวัติผู้เขียน	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ ของแหล่งนันทนาการ เทคนิคการประเมิน และผลการวิจัย	21
ตารางที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	32
ตารางที่ 3 สถานที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	36
ตารางที่ 4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	38
ตารางที่ 5 เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	58
ตารางที่ 6 เหตุผลที่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	59
ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะต่างๆที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	61
ตารางที่ 8 ความน่าจะเป็นของความเต็มใจที่จะจ่าย	64
ตารางที่ 9 การคำนวณหาช่วงของข้อมูล	64
ตารางที่ 10 คำนวณผลรวมของค่าความเต็มใจที่จะจ่าย	65
ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความเต็มใจที่จะจ่ายด้วยวิธี binary logit model ในกรณี ฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบ linear WTP function	66
ตารางที่ 12 มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยว ทะเลสาบสงขลาด้วย วิธี non-parametric model และวิธี binary logistic model	67
ตารางที่ 13 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเต็มใจที่จะจ่าย	68
ตารางที่ 14 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องเพศของนักท่องเที่ยว	73
ตารางที่ 15 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องอายุของนักท่องเที่ยว	76
ตารางที่ 16 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องสถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยว	79
ตารางที่ 17 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องรายได้ของนักท่องเที่ยว	83
ตารางที่ 18 ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการจัดสรรงบประมาณที่เกิดจาก การท่องเที่ยว	90

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 ลักษณะเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	3
ภาพประกอบที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2549-2552	4
ภาพประกอบที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ภาพประกอบที่ 4 แผนที่แสดงเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	7
ภาพประกอบที่ 5 องค์ประกอบของมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	11
ภาพประกอบที่ 6 ตัวอย่างการตั้งคำถามแบบ Single Bound	15
ภาพประกอบที่ 7 ตัวอย่างการตั้งคำถามแบบ Double Bound	16
ภาพประกอบที่ 8 ส่วนเกินของผู้บริโภค	19
ภาพประกอบที่ 9 จุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	46
ภาพประกอบที่ 10 ป่าโกงกางสมเด็จพระเทพฯ	47
ภาพประกอบที่ 11 วิถีชีวิตของชาวประมงในการหาปลา	48
ภาพประกอบที่ 12 สองข้างทางริมคลองพะวง	49
ภาพประกอบที่ 13 สวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์	50
ภาพประกอบที่ 14 วน้ำกลางทะเล	51
ภาพประกอบที่ 15 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ	52
ภาพประกอบที่ 16 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ	52
ภาพประกอบที่ 17 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพการสมรส	53
ภาพประกอบที่ 18 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามศาสนา	53
ภาพประกอบที่ 19 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับการศึกษา	54
ภาพประกอบที่ 20 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ	55
ภาพประกอบที่ 21 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้	56
ภาพประกอบที่ 22 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรู้จักและการเคย ไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	57
ภาพประกอบที่ 23 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นต่อการ ยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	57
ภาพประกอบที่ 24 จำนวนร้อยละความเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทาง ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	60

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพประกอบที่ 25 สัดส่วนร้อยละของความเต็มใจที่จะจ่าย	62
ภาพประกอบที่ 26 สัดส่วนร้อยละของวิธีจ่ายเงิน	63
ภาพประกอบที่ 27 สัดส่วนร้อยละของวิธีสนับสนุนการอนุรักษ์	63
ภาพประกอบที่ 28 แผนผังสรุปการวิจัย	70

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างเงินตราให้กับประเทศและท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นความหวังที่สำคัญต่อการสร้างรายได้ให้คนในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินงานของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ทั้งการส่งเสริมตลาดภายในและต่างประเทศ จากจำนวนรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือนไทย 384,360 ล้านบาทในปี 2547 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.18 จากปี พ.ศ. 2543 ก่อให้เกิดการจ้างงานร้อยละ 4.01 ของการจ้างงานรวมของประเทศ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2548) อ้างถึงใน ธานีรินทร์ไชยเยชน์และคณะ 2550) โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจและเป็นที่ยอมรับทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

ทะเลสาบสงขลาถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงอันดับต้นๆ ของภาคใต้เพราะนอกจากจะเป็นทะเลสาบที่สวยงามแล้ว ยังถือได้ว่าทะเลสาบสงขลามีความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรเปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำอันยิ่งใหญ่มาแต่อดีต เป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมศิลปะแขนงต่างๆ มากมาย อีกทั้งยังหล่อเลี้ยงผู้คนในพื้นที่กว่าล้านคน ในช่วง 2-3 ทศวรรษมานี้การเปลี่ยนแปลงทะเลสาบและชุมชนบริเวณลุ่มน้ำได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรง เนื่องจากสาเหตุของการพัฒนาที่ไม่สม่ำเสมอและมุ่งเน้นเพียงด้านเศรษฐกิจที่ตอบสนองตลาด ส่งผลให้ทะเลสาบสงขลาและชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น การประกอบอาชีพ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ตามมา เป็นต้น ทำให้ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดสงขลาเร่งหามาตรการช่วยเหลือชาวบ้านที่ประสบปัญหาทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2548)

ชาวประมงพื้นบ้านบริเวณทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลาเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการหาปลาได้น้อยลง ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ คือ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงระบบนิเวศทะเลสาบเกือบจะกลายเป็นระบบปิด การเปลี่ยนแปลงลุ่มน้ำทะเลสาบเป็นไปอย่างต่อเนื่องและรุนแรงขึ้น ส่งผลให้อู่ข้าวอู่น้ำของชาวบ้านในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ประกอบกับการที่พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกทำลายทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยการเกษตรเชิงพาณิชย์ ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมของคนลุ่มน้ำทะเลสาบอย่างรุนแรง ด้วยเหตุนี้ชาวประมงจึงรวมตัวกันโดยมีเทศบาลนครสงขลาเข้ามาช่วยเหลือ

ด้วยการส่งเสริมให้รวมตัวกันเป็นกลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยวและให้ความรู้ในลักษณะของการนำนักท่องเที่ยวไปชมวิถีชีวิตของชาวบ้านบริเวณเกาะยอ เกาะหนู เกาะแมว เป็นต้น พร้อมกับอนุญาตให้เรือประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยวดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ศาลากลางน้ำทะเลสาบสงขลา ที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน (เทศบาลนครสงขลา, 2551) กิจกรรมเหล่านี้เป็นการช่วยเหลือชาวประมงโดยการหารายได้ทดแทนการทำประมงที่ลดลงจากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวไปข้างต้น

เรือประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีชาวบ้านในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นผู้ดำเนินการในระยะแรก ต่อมาเทศบาลนครสงขลาได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงได้มีการจัดรูปแบบการดำเนินการเพื่อให้การท่องเที่ยวมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น โดยโปรแกรมการท่องเที่ยวดังกล่าวประกอบด้วย การชมสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรมติณสูลานนท์ การล่องเรือชมวิถีชาวประมงพื้นบ้านในทะเลสาบสงขลาบริเวณเกาะยอ การศึกษาวิถีชีวิตการทำมาหากินของชาวประมงพื้นบ้านด้วยเครื่องมือหลากหลาย การชมป่าโกงกางที่สมบรูณ์ และการล่องเรือเพื่อศึกษาปัญหาผลกระทบของสภาพน้ำบริเวณคลองพะวง (ดูภาพประกอบที่ 1) ซึ่งในบริเวณดังกล่าวสภาพน้ำมีความเสื่อมโทรม เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยคุณภาพน้ำเสียที่ปล่อยนั้นไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจวัด จึงทำให้บริเวณดังกล่าวไม่สามารถทำประมงพื้นบ้านได้ และเป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการปรับปรุงต่อไป (สุเทพ การระกรณ์ สัมภาษณ์ 10 สิงหาคม 2552) นอกจากนี้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวยังได้ผนวกกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยนักท่องเที่ยวจะได้ร่วมกิจกรรมการปลูกป่าโกงกางเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าโกงกางและเพื่อร่วมสร้างสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรป่าชายเลนให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งทางเทศบาลนครสงขลาเร่งเพิ่มพื้นที่ป่าโกงกางตามเป้าหมาย 80 ไร่ ภายใต้โครงการปลูกป่าชายเลนถวายเป็นพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ผู้จัดการออนไลน์ 2551) โดยกิจกรรมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นการกระจายรายได้ ส่งเสริมและอนุรักษ์อาชีพดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายให้ดำรงอยู่สำหรับอนุชนรุ่นหลังต่อไป

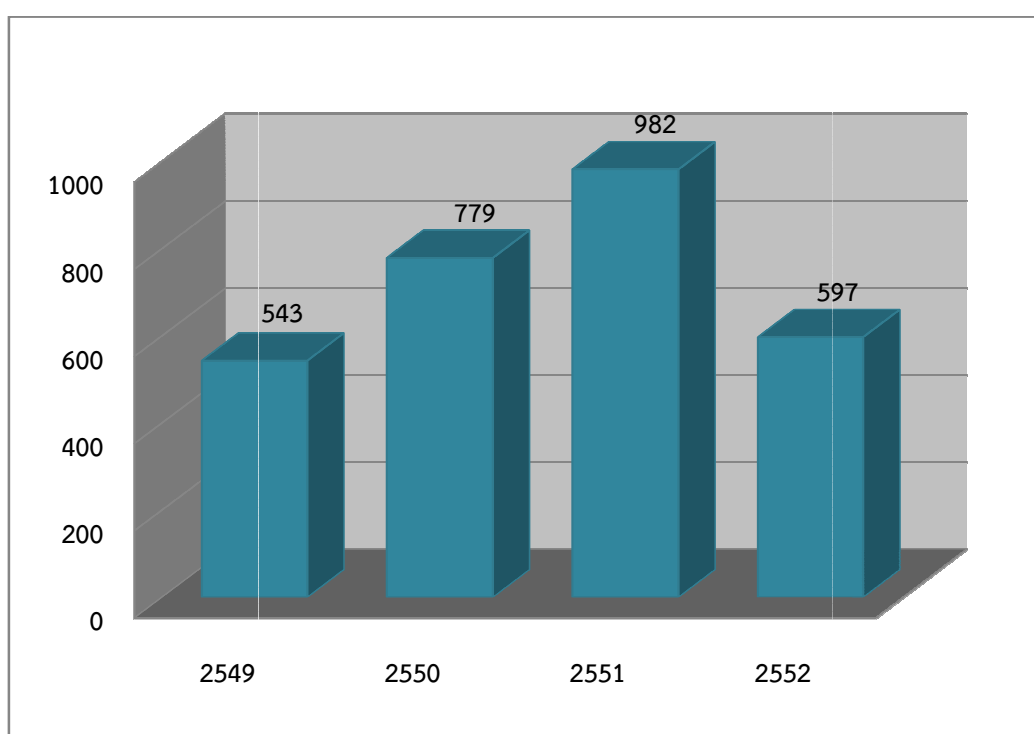

ภาพประกอบที่ 1: ลักษณะเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยนางสาวจริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ และนายภาณุพงศ์ เกิดทิพย์

เนื่องจากเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดสงขลา ทำให้ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก จากสถิติจำนวนของนักท่องเที่ยวเส้นทางทะเลสาบสงขลา มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่น้อยมากเมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดสงขลา โดยในปี พ.ศ. 2549-2552 มีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละประมาณ 725 คนต่อปี (ภาพประกอบที่ 2) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุจากการขาดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ท่าเทียบเรือ ห้องน้ำ ถังขยะ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันเส้นทางท่องเที่ยวนี้ได้ถูกยกเลิกดำเนินการชั่วคราว เพราะทางเทศบาลนครสงขลา ยังขาดข้อมูลและปัจจัยต่างๆ ที่จะเป็นแรงผลักดันว่าจะให้การสนับสนุนให้ดำเนินการท่องเที่ยวต่อไปดีหรือไม่ เช่น ถ้ายังคงสนับสนุนให้มีการดำเนินการท่องเที่ยวต่อไปจะยังคงมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวหรือไม่ หรืออาจเกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เนื่องจากเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดยชุมชน มีโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับชาวประมงและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ประกอบการนันทนาการที่มีคุณค่ายิ่ง แต่เส้นทางดังกล่าวอาจไม่ได้รับการสนับสนุนให้มีความต่อเนื่องทั้งนี้อาจเป็น

เพราะยังไม่ได้มีการศึกษาถึงผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากเส้นทางท่องเที่ยวนี้ของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการมาท่องเที่ยวตามเส้นทางดังกล่าว ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวคาดว่าจะได้รับจากการมาท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจว่าควรที่จะส่งเสริมและสนับสนุนในการดำเนินการท่องเที่ยวของเส้นทางท่องเที่ยวนี้ให้สอดคล้องต่อไปยังเยาวชนรุ่นหลังในอนาคต อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ภาพประกอบที่ 2: สถิตินักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2549-2552

ที่มา: เทศบาลนครสงขลา (2552)

1.2 คำถามการวิจัย

มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวในรูปแบบเงินมีมูลค่าเท่าไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

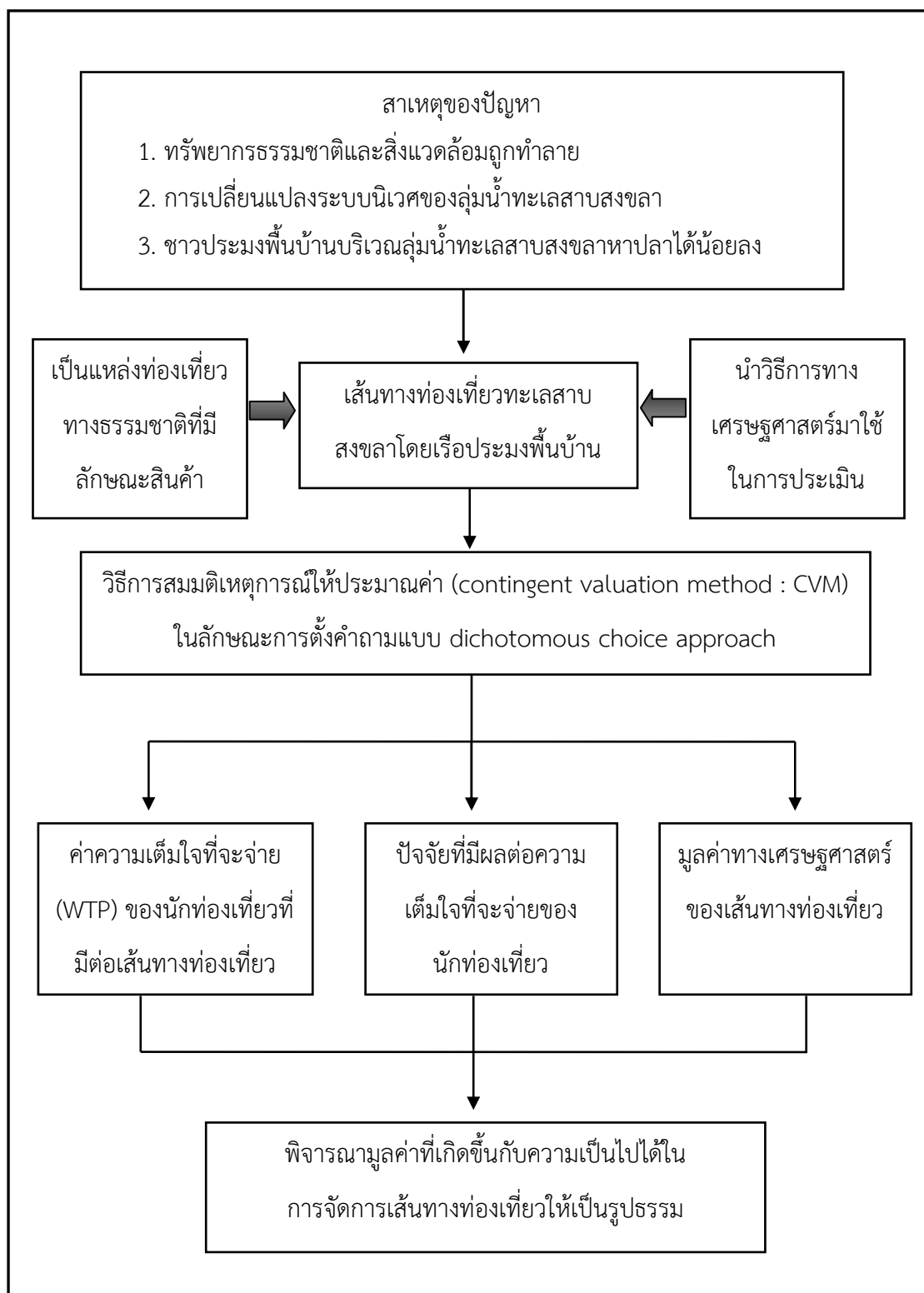
1. เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวซึ่งประเมินออกมาในรูปของตัวเงิน
2. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปเสนอให้แก่นักธุรกิจในชุมชนรอบพื้นที่ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาให้เข้าใจถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนเห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนมากยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาของทางเทศบาลนครสงขลา

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณประโยชน์นานัปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การนันทนาการ ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะไม่มีบริการหรือค่าผ่านประตู แต่การที่ นักท่องเที่ยวมีความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการมาท่องเที่ยวดังกล่าวย่อมสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่า ผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวคาดว่าจะได้รับจากการมาท่องเที่ยว โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมิน มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมง พื้นบ้านของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวในรอบ 1 ปี ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบที่ 3: กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ขอบเขตการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเมินมูลค่ามูลค่าด้านการใช้ประโยชน์ทางตรงด้านการท่องเที่ยวเพียงด้านเดียวเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงผลประโยชน์ด้านอื่นๆ ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

1.6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่วิจัยครั้งนี้ คือ เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ครอบคลุมพื้นที่ หมู่ที่ 2 ตำบลพะวง คลองพะวง และหมู่ที่ 8 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (ภาพประกอบที่ 4)

ภาพประกอบที่ 4: แผนที่แสดงเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

ที่มา: สงขลาทูเดย์ (2552)

1.6.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดสงขลา โดยแยกตามสถานที่ท่องเที่ยว 4 แห่ง คือ แหลมสมิหลา เกาะยอ ทะเลสาบสงขลา และเขาดังกวน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4,039,562 คน และใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นถามนักท่องเที่ยวจำนวน 600 คน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวจะต้องมีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป และหากมาท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะจะขอความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามเพียงท่านเดียว

1.6.4 ขอบเขตด้านเวลา

เก็บข้อมูลแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวในวันทำงานปกติ (วันจันทร์-วันศุกร์) ช่วงเวลา 15.30-18.30 น. และวันหยุดราชการ (วันเสาร์-วันอาทิตย์) ช่วงเวลา 11.00-16.30 น. ของเดือนกรกฎาคม-เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา หมายถึง เส้นทางล่องเรือตามโปรแกรมการท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน ครอบคลุมพื้นที่ หมู่ที่ 2 ตำบลพะวง คลองพะวง และหมู่ที่ 8 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ (economic value) หมายถึง คุณประโยชน์ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่แสดงออกมาในรูปของตัวเงิน โดยใช้วิธีทางเศรษฐศาสตร์ในการคำนวณ ประกอบไปด้วย มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ (use value) มูลค่าจากการมิได้ใช้ประโยชน์ (non-use value) และมูลค่าเผื่อที่จะใช้ในอนาคต (option use value) แต่ในงานวิจัยครั้งนี้จะคิดมูลค่าด้านการใช้ประโยชน์ทางตรงด้านการท่องเที่ยวเพียงด้านเดียวเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงผลประโยชน์ด้านอื่นๆ ของทรัพยากรธรรมชาติ

วิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method) หมายถึง วิธีการวัดมูลค่าสิ่งแวดล้อมด้วยลักษณะที่สมมติเหตุการณ์ให้ผู้บริโภคตอบคำถามเพื่อสะท้อนถึงมูลค่าดังกล่าว โดยคำถามจะเป็นการถามให้ผู้ตอบคำถามเต็มใจที่จะจ่ายเงิน (willingness to pay) และสามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ (ดัดแปลงจาก กชพร สุขจิตภิญโญ และกาญจนา โชคถาวร 2555)

ความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay) หมายถึง การแสดงออกในรูปตัวเงินของบุคคลที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในลักษณะของการจ่ายเงินด้วยความสมัครใจ (ดัดแปลงจาก กิตติ โอฬารกิจเจริญ 2545)

dichotomous choice approach หมายถึง การกำหนดราคาขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถามว่าเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับราคาที่เสนอให้หรือไม่

non-parametric model หมายถึง วิธีการวิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยด้วยคำถามปลายปิด ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ สามารถคำนวณได้ด้วยมือ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยสามารถสรุปและจัดลำดับเนื้อหาตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์

2.2 วิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์

2.3 แนวคิดวิธีการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการโดยอาศัยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method: CVM)

2.4 หลักความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay approach)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2542) กล่าวว่า ใน การประเมินมูลค่าทางสิ่งแวดล้อมต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน มองให้เห็นมูลค่าทั้งหมดของสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่เฉพาะด้านการใช้ประโยชน์และมองเห็นมูลค่าที่ไม่ผ่านกลไกตลาด หรือ เรียกว่า เป็นการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด หรือ total economic value (TEV) ซึ่งจะช่วยให้เรารู้ถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด (TEV) จะประกอบด้วย

2.1.1 มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ (use value)

มูลค่าจากการใช้ประโยชน์ คือ การที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้ประโยชน์แก่มนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ 2542) ประกอบด้วย

(1) **มูลค่าการใช้ประโยชน์โดยตรง (direct use value)** เป็นมูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ผลิตของทรัพยากรและบริการของสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น รายได้จากการทำป่าไม้ การท่องเที่ยว เป็นต้น โดยประโยชน์ทางตรงนั้นเป็นประโยชน์ที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งในด้านอุปโภคและบริโภคของทรัพยากร

(2) **มูลค่าการใช้ประโยชน์ทางอ้อม (indirect use value)** เป็นมูลค่าที่ได้จากประโยชน์ที่ทรัพยากรธรรมชาติทำหน้าที่ของตนเองในการให้บริการต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมหน้าที่ เช่น ความสำคัญในการกักเก็บคาร์บอน การป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น

2.1.2 มูลค่าจากการมิได้ใช้ประโยชน์ (non-use value)

มูลค่าจากการมิได้ใช้ประโยชน์ คือ มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นอยู่แล้วถึงแม้ว่ามนุษย์อาจจะไม่ได้ใช้ประโยชน์จากมูลค่าเหล่านั้นก็ตาม (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ 2542) ประกอบด้วย

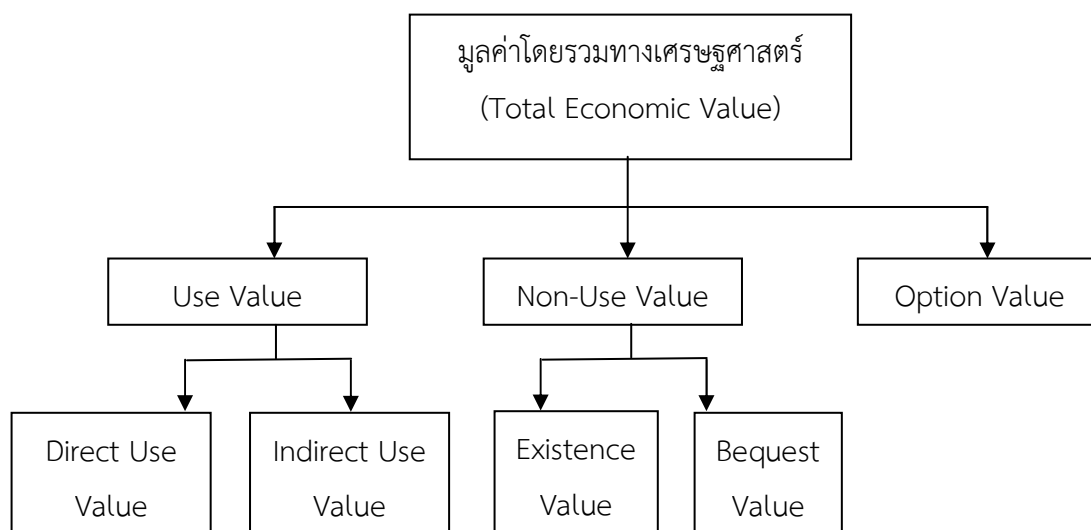
(1) *มูลค่าของการดำรงอยู่ของธรรมชาติ (existence value)* เป็นมูลค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงความชอบ (preference) ของคนเราที่เน้นเรื่องความห่วงใยในธรรมชาติ การเคารพสิทธิของพืชพรรณ สัตว์ป่า และสรรพชีวิตทั้งหลายในโลกธรรมชาติ ความชอบและค่านิยมเหล่านี้อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง (anthropocentrism) แต่ก็อาจมีลักษณะของ ecocentrism ด้วย คือ เราอนุรักษ์ทรัพยากรไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของเรา แต่เป็นเพื่อประโยชน์ของธรรมชาติเพื่อให้ระบบนิเวศดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุขสมบูรณ์

(2) *มูลค่าทางการสืบทอดมรดก (bequest value)* เป็นมูลค่าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้เพื่อเป็นมรดกส่งมอบให้คนรุ่นอนาคต (ไม่ใช่เพื่อเก็บเพื่อประโยชน์ของบุคคล แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นอนาคตทั้งสิ้น)

2.1.3 มูลค่าเพื่อที่จะใช้ในอนาคต (option use value)

มูลค่าเพื่อที่จะใช้ในอนาคต คือ มูลค่าที่มนุษย์ให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าจะยังไม่เคยได้ใช้ประโยชน์หรือบริการที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมนั้น แต่ยินดีที่จะจ่ายเพื่อว่าเมื่อถึงวันหนึ่งในอนาคตจะมีความต้องการจะใช้แล้วมิได้ใช้ เช่น การอนุรักษ์แหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ ความหลากหลายทางชีววิทยา ตลอดจนแหล่งนันทนาการตามธรรมชาติ เป็นต้น (อดิษฐ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ 2543)

จะเห็นได้ว่ามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่ากับผลรวมของมูลค่าที่เกิดจากใช้ประโยชน์ มูลค่าที่เกิดจากการมิได้ใช้ประโยชน์ และมูลค่าการเก็บไว้เพื่อจะใช้ ซึ่งแสดงมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสรุป ดังแสดงในภาพประกอบที่ 5

ภาพประกอบที่ 5: องค์ประกอบของมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ที่มา: อติศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ (2543)

2.2 วิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นมีคุณค่าต่อมนุษย์มากมายและสามารถประเมินให้อยู่ในรูปตัวเงิน โดยแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีหรือแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ วิธีการประเมินค่าที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้มีอยู่หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีก็มีข้อจำกัดตลอดจนเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน (กรมป่าไม้และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2541) ทั้งนี้วิธีทางเศรษฐศาสตร์ในการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งถือเป็นสินค้าสาธารณะ และไม่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนตามท้องตลาดนั้นประกอบด้วย 3 วิธี คือ (สมพร อิศวิลานนท์ 2540; จรัญ คຸ້มพันธ์ 2547; เบญจพรรณ ชินวัตร 2538 อ้างถึงใน รอฮานี มะสาแม 2554)

2.2.1 การใช้วิธีราคาตลาด (market price)

มีแนวคิดที่ว่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณหรือคุณภาพของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต้นทุนการผลิต ซึ่งจะส่งผลไปยังราคาและปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้ เทคนิคในการประเมินมูลค่าโดยวิธีการนี้ ได้แก่

(1) *การประเมินค่าจากการเปลี่ยนแปลงผลผลิต (change in productivity approach)* มูลค่าของสินค้าวัดจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้น เช่น การประเมินค่าทรัพยากรน้ำในอ่างเก็บน้ำหรือระบบชลประทาน โดยใช้มูลค่าเพิ่มของผลผลิตการเกษตรที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการใช้ทรัพยากรน้ำเป็นค่าสะท้อนถึงประโยชน์ของทรัพยากรน้ำ เป็นต้น

(2) **เทคนิคของการประเมินค่าจากต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost approach)** การนำแนวคิดเรื่องค่าเสียโอกาสของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาคำนวณว่าการสงวนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไว้ใช้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่งนั้น จะมีค่าเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ค่าเสียโอกาสของการเก็บหาของป่า และล่าสัตว์ เป็นต้น

(3) **เทคนิคการประเมินค่าจากรายได้ที่พึงได้หายไป (loss of earnings approach)** การประมาณค่าจากค่าจ้างแรงงานที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของบุคคลที่ต้องสูญเสียไป เนื่องจากการที่บุคคลนั้นเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต เป็นต้น

2.2.2 วิธีการใช้ราคาตัวแทน (surrogate price)

เป็นวิธีการที่มีการกำหนดปัจจัยตัวแทน (surrogate factor หรือ proxy factor) ขึ้นมา แล้วทำการประเมินผ่านมูลค่าปัจจัยตัวแทนที่กำหนด โดยสมมติว่ามูลค่าหรือราคาของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากความพอใจของมนุษย์รวมอยู่ในมูลค่าหรือราคาของปัจจัยตัวแทนที่กำหนดขึ้น เทคนิคในการประเมินมูลค่าโดยวิธีการนี้ได้แก่

(1) **เทคนิคการประเมินมูลค่าจากมูลค่าทรัพย์สิน (property value)** วิธีการคำนวณจะใช้การเปลี่ยนแปลงราคาของทรัพย์สิน โดยมีแนวคิดที่ว่าผลประโยชน์ทุกด้านของการใช้ทรัพย์สินจะรวมอยู่ในราคาของทรัพย์สินแล้ว เช่น มูลค่าของบ้านสองหลังที่มีที่ตั้งต่างกัน วิถีชีวิตต่างกัน จะมีมูลค่าที่แตกต่างกัน เป็นต้น

(2) **เทคนิคการประเมินมูลค่าจากค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (travel cost method : TCM)** วิธีการคำนวณจะการประยุกต์ใช้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นปัจจัยตัวแทนในการประเมินค่าความพอใจหรือการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมาก โดยนำค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่างๆ ในเขตป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติหรือสถานที่พักผ่อนต่างๆ เพื่อประเมินว่าสถานที่นั้นๆ ได้รับความสนใจจากประชาชนที่มาท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

(3) **เทคนิคการประเมินมูลค่าจากต้นทุนในการทดแทน (replacement cost method)** วิธีการคำนวณจะใช้ต้นทุนที่เกิดจากการสร้างทดแทนทรัพย์สินบางอย่างที่ได้รับความเสียหายจากการที่คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลดลง ทั้งนี้ต้นทุนดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้ในการประเมินมูลค่าต่ำสุดของประโยชน์ที่เกิดจากการป้องกันหรือการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

(4) **โครงการเงา (shadow project method)** วิธีนี้ใช้กับกรณีที่มีข้อเสนอโครงการขึ้นแล้วก่อให้เกิดการสูญเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการดังกล่าวเปรียบเสมือนกับการทำให้มีสินค้าเกิดขึ้นทดแทนสินค้าชนิดเดียวกันที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยต้นทุนที่เกิดจากการดำเนินโครงการสามารถนำมาใช้เป็นค่าประมาณของคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งคิดจากมูลค่าต่ำสุดของสิ่งแวดล้อมที่

เสียไป เช่น การสร้างอ่างเก็บน้ำแล้วทำให้ปลาบางชนิดไม่มีแหล่งวางไข่ตามธรรมชาติ ดังนั้นต้องมีการลงทุนสำหรับสร้างสถานเพาะพันธุ์สัตว์น้ำหรือสถานเพาะพันธุ์ลูกปลา เป็นต้น

(5) **เทคนิคการประเมินมูลค่าจากความแตกต่างของค่าจ้าง (wage differential technique)** เป็นเทคนิคในการประเมินมูลค่าโดยใช้ราคาตัวแทนในกรณีที่ใช้กับทรัพยากรมนุษย์ (human resource) กระทำได้โดยการใช้ราคาค่าจ้างหรือเงินเดือนมาสะท้อนให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ของสถานที่ทำงาน และจะต้องสมมติว่าความแตกต่างของค่าจ้างแรงงานที่ได้รับจากการทำงานที่มีลักษณะเหมือนกันทุกอย่างจะเท่ากับผลต่างของคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่สถานที่ทำงาน

2.2.3 วิธีการสำรวจ (survey based technique)

ถ้าหากวิธีการใช้ราคาตลาดและวิธีราคาตัวแทนไม่สามารถที่จะทำการประเมินมูลค่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้ ควรใช้วิธีการสำรวจสำหรับการประเมินค่าโดยตรง โดยการหาค่าหรือจัดลำดับของค่าซึ่งจะใช้วิธีการถามคำถามประชาชนโดยตรงถึงความพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นซึ่งเทคนิคที่ใช้เรียกว่า การสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method : CVM) วิธีการนี้เป็นการสอบถามโดยตรงจากประชาชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมการตั้งคำถามโดยทั่วไปทำได้ 2 ทางคือ ทางหนึ่งถามเพื่อหาความเต็มใจที่จะจ่าย ทางที่สองถามความเต็มใจที่จะได้รับการชดเชยของผู้บริโภค อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในปริมาณหรือคุณภาพของสินค้าและบริการ และมุ่งที่จะหาความพอใจของผู้บริโภคในสถานการณ์ที่สมมติให้เหมือนว่าเกิดขึ้นจริงมากกว่าที่จะวัดพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งมีวิธีการ 5 วิธี ในการสอบถามเพื่อหาความพึงพอใจของผู้บริโภค ได้แก่ (สมพร อิศวิลานนท์ 2540; จุไร ทัพวงษ์ 2543 อ้างถึงใน อติศักดิ์ อัครสินธวังกูร 2546; นันทนา ลิ้มประยูร 2537 อ้างถึงใน รอฮานี มะสาแม 2554)

(1) **bidding games** เป็นวิธีการที่อาศัยเทคนิคการต่อรอง คือ การตั้งคำถามจะต้องมีการตั้งราคาสินค้าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยราคาที่กำหนดขึ้นนี้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถต่อรองราคาได้ จนกระทั่งได้ราคาที่ถูกสัมภาษณ์ยินดีที่จะจ่าย

(2) **trade-off games** เป็นวิธีที่หาความพอใจของแต่ละคน โดยให้โอกาสเลือกระหว่างสิ่งทีคาดว่าจะเกิดขึ้น (outcome) ต่างๆในแต่ละผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ จำนวนเงินที่แน่นอนและจำนวนสินค้าบริการในรูปของสิ่งแวดล้อมที่แน่นอน ผู้ถูกสัมภาษณ์จะต้องเลือกในระหว่างผลลัพธ์ใดผลลัพธ์หนึ่งที่กำหนด แล้วทำการสลับสับเปลี่ยนเป็นผลลัพธ์ในระดับอื่นๆ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เลือก จนกระทั่งผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่าจะไม่มีความแตกต่างระหว่างสองผลลัพธ์ที่เลือกมูลค่าที่ได้จะแสดงถึงความพอใจที่จะจ่ายของผู้บริโภค

(3) *the payment card* เป็นการใ้ใช้การ์ดประกอบในการสัมภาษณ์ โดยแต่ละการ์ดจะแสดงการประมาณค่ารายได้ของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับสินค้านั้นๆ ซึ่งปกติจะเริ่มต้นที่ราคา 0 จนกระทั่งถึงจำนวนเงินที่ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่าย วิธีการนี้จะให้ความสำคัญกับรายได้ของผู้บริโภคในการกำหนดช่วงระหว่างเงินเริ่มต้นกับจำนวนเงินสุดท้าย เพื่อหามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายหรือการได้รับการชดเชยของผู้ให้สัมภาษณ์

(4) *dichotomous choice* เป็นวิธีการสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธมูลค่าที่เสนอสำหรับประเมินมูลค่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้นหรือไม่ โดยไม่มีการตั้งคำถามให้บุคคลที่ให้สัมภาษณ์ระบุถึงมูลค่าที่เป็นตัวเงินของสินค้าดังกล่าว คำตอบที่ได้รับจึงเป็นลักษณะการยอมรับหรือปฏิเสธมูลค่าที่เสนอไว้

(5) *delphi technique* เป็นการสอบถามผู้รู้และเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น เพื่อให้เห็นถึงความเห็นถึงมูลค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับขึ้นอยู่กับความแม่นยำ คุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ และความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในการสะท้อนมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น

2.3 วิธีการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการโดยอาศัยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method : CVM)

contingent valuation method (CVM) เป็นวิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมทางตรงในการประเมินสินค้าที่ไม่ผ่านราคาตลาด ซึ่งหลักการของ CVM นั้นจะเป็นวิธีการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) และความเต็มใจที่จะได้รับการชดเชย (WTA) เพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นภายใต้ตลาดสมมติ และยังเป็นวิธีการศึกษาโดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยตรง เช่น ถามว่า “...คุณมีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินสูงสุดสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นจำนวนเงินเท่าใด” เป็นต้น (ดัดแปลงจาก ชัยวิรัตน์ มุ่งจันทร์ 2552)

วิธีการนี้นิยมใช้กันมานานแล้ว พัฒนามาโดยนักเศรษฐศาสตร์ชื่อ Carson และวิธีการนี้สามารถวัดมูลค่าของสิ่งแวดล้อมได้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น use value, non use value หรือ option use value ขึ้นอยู่กับลักษณะการตั้งคำถามที่จะสัมภาษณ์ประชาชนเป้าหมาย และเป็นการทดสอบโดยมองพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจะเป็นการแสดงความคิดเห็นแบบปิดที่ให้ออก yes หรือ no หรือแสดงความคิดเห็นแบบเปิดก็ได้ วิธีนี้มีความได้เปรียบในการวัดมูลค่าของสิ่งแวดล้อมอย่างมาก มีการแสดงให้เห็นถึงเงื่อนไขต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ราคา รายได้ สิ่งแวดล้อม

สิทธิของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นต้น (วชิราภรณ์ ทองสุขนาม 2550) ทั้งนี้วิธีการออกแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเต็มใจที่จะจ่ายตามเทคนิคและวิธีการของ CVM สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ

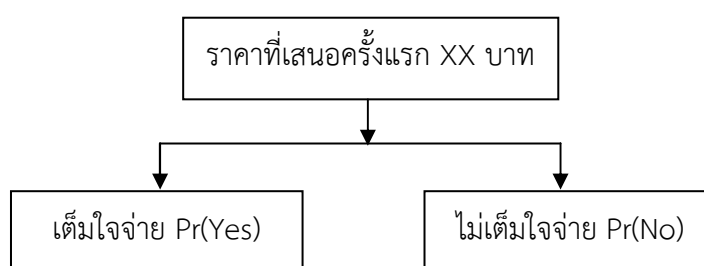
1. การตั้งคำถามปลายเปิด (open-ended question)

เป็นรูปแบบการออกแบบสอบถามที่ไม่ได้ระบุทางเลือกหรือจำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามควรจะตอบ เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสูงสุดต่อสถานการณ์ที่สมมติขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ซึ่งมูลค่าความเต็มใจจ่ายที่ได้มานั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ทางสถิติได้โดยตรง (อายุส ใหญ่เย็น และคณะ 2554) แต่วิธีนี้มีจุดอ่อน คือ ผู้ตอบคำถามต้องใช้เวลาในการคิดนานในการหาคำตอบ และผู้วิจัยมีโอกาสที่จะได้รับคำตอบที่ต่ำ มีการปฏิเสธที่จะไม่ตอบคำถามหรือตอบเป็นศูนย์ เพราะเป็นการยากที่จะตอบมูลค่าของสิ่งที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน (Mitchell and Carson 1998 อ้างถึงใน ชัยวิรัตน์ มุ่งจันทร์ 2552)

2. การตั้งคำถามปลายปิด (close-ended question)

เป็นรูปแบบการออกแบบสอบถามที่ระบุทางเลือกหรือจำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามควรจะตอบไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้ตอบคำตอบเพียงแต่ตอบคำถามว่า ณ จำนวนเงินเท่านี้ สมมุติว่า 100 บาท ท่านยินดีจ่ายหรือไม่ยินดีจ่าย ผู้ตอบแบบสอบถามต้องตัดสินใจเลือกเพียงสองทางเลือก คือ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ทั้งนี้นักเศรษฐศาสตร์มีความเห็นว่าคำถามแบบปิดนี้จะช่วยผู้ตอบคำถามได้มากในกรณีที่สินค้าและบริการไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับผู้ตอบคำถามเพราะได้ระบุจำนวนเงินของความเต็มใจที่จะจ่ายไว้เรียบร้อยแล้ว (อดิศักดิ์ อัครสินธวัจกุล 2546) ทั้งนี้รูปแบบคำถามที่ใช้มี 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้ (อรชร เรื่องจันทร์ 2549)

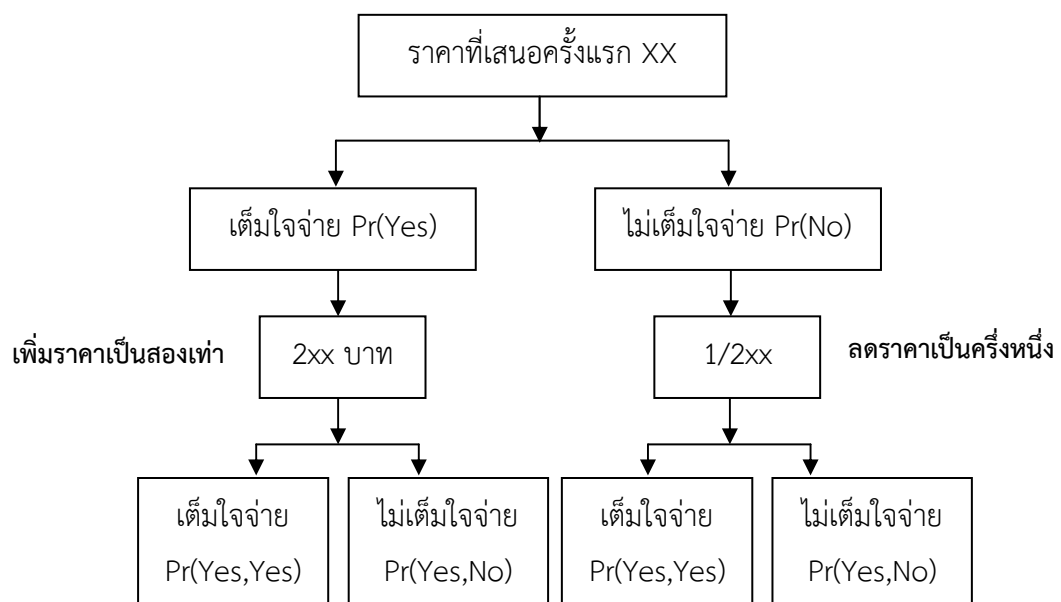
(1) *single bound* เป็นลักษณะการตั้งคำถามแบบปิด โดยเสนอราคาเดียวเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่าเต็มใจจะจ่ายสำหรับราคานั้นหรือไม่ (ดูภาพประกอบ 6)

ภาพประกอบที่ 6: ตัวอย่างการตั้งคำถามแบบ single bound

ที่มา: ชัยวิรัตน์ มุ่งจันทร์ (2552)

(2) *double bound* เป็นลักษณะการตั้งคำถามแบบปิด ซึ่งอาจทำได้ 2 แบบ คือ วิธีการต่อรองแบบเพิ่มยอด (bottom up bidding game) ผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกถามถึงความยินดีที่จะจ่ายเงินถึงระดับสูงสุดที่เขายอมจ่าย เช่น ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่ายินดีที่จะจ่ายให้เสนอราคาเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าของราคาที่เสนอครั้งแรก และถามผู้ถูกสัมภาษณ์อีกครั้งว่ายังยินดีที่จะจ่ายอีกหรือไม่ ทำเช่นนี้ไปจนกว่าผู้ถูกสัมภาษณ์จะตอบปฏิเสธ วิธีที่สอง คือ การต่อรองแบบลดยอดเงิน (top down bidding game) ทำได้โดยผู้สัมภาษณ์ตั้งระดับราคาสูงสุด แล้วจึงค่อยลดระดับราคาลงมาจนถึงระดับที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับ เช่น ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่าไม่ยินดีที่จะจ่ายให้ลดราคาที่เสนอลงครึ่งหนึ่งของราคาที่เสนอครั้งแรกแล้วถามผู้ถูกสัมภาษณ์อีกครั้ง ทำเช่นนี้ไปจนกว่าจะได้ราคาจากผู้ถูกสัมภาษณ์ยินดีที่จะจ่าย (ดูภาพประกอบ 7)

ภาพประกอบที่ 7: ตัวอย่างการตั้งคำถามแบบ double bound
ที่มา: ชัยวิรัตน์ มุ่งจันทร์ (2552)

(3) *contingent ranking approach* เป็นวิธีการกำหนดทางเลือกหลายๆ แบบให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยแต่ละทางเลือกมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันที่มีผลต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องเรียงลำดับทางเลือกต่างๆ ที่มีให้สอดคล้องต่อความต้องการของเขา การเรียงลำดับทางเลือกของผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อหาอัตราทดแทนกันระหว่างลักษณะต่างๆ และระดับทางด้านสิ่งแวล้อม (marginal rate of substitution) และถ้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่พิจารณาว่ามีราคาเป็นตัวเลข เราก็สามารถคำนวณหาความยินดีที่จะจ่ายของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีต่อสิ่งแวล้อมได้ (อดิศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา 2542 อ้างถึงใน อรรถร เรื่องจันทร์ 2549)

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2540) กล่าวว่า วิธีกรรมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (CVM) เป็นเทคนิควิธีที่นิยมใช้ในการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวล้อมด้านนันทนาการ แต่อย่างไรก็ตามเทคนิค CVM ยังมีจุดอ่อนหลายประการด้วยกัน ดังต่อไปนี้

(1) *ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการกำหนดสถานการณ์ (scenario specification)* ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามที่ผู้สัมภาษณ์ถาม เนื่องจากปัญหาเรื่องการสื่อสารที่ผิดพลาดหรือการให้ข้อมูลที่ผิดพลาดของผู้สัมภาษณ์ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาก็ควรที่จะนำแบบทดสอบไปสอบถามล่วงหน้าก่อน (Pre-test) เพื่อทำความเข้าใจระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์มีความเข้าใจตรงกัน

(2) *ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการชักนำ (implied value clues)* ปัญหาที่เกิดจากการตั้งราคาเริ่มต้น (starting point) ในแบบสอบถามอาจสูงหรือต่ำเกินไป ก็มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายแตกต่างกันไป วิธีในการแก้ไขปัญหาคือควรที่จะกำหนดราคาเริ่มต้นหลายๆ ค่า และควรมีแบบสอบถามหลายชุดในการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบว่ามีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ เพื่อช่วยลดปัญหาเรื่องการกำหนดค่าเริ่มต้น (starting point)

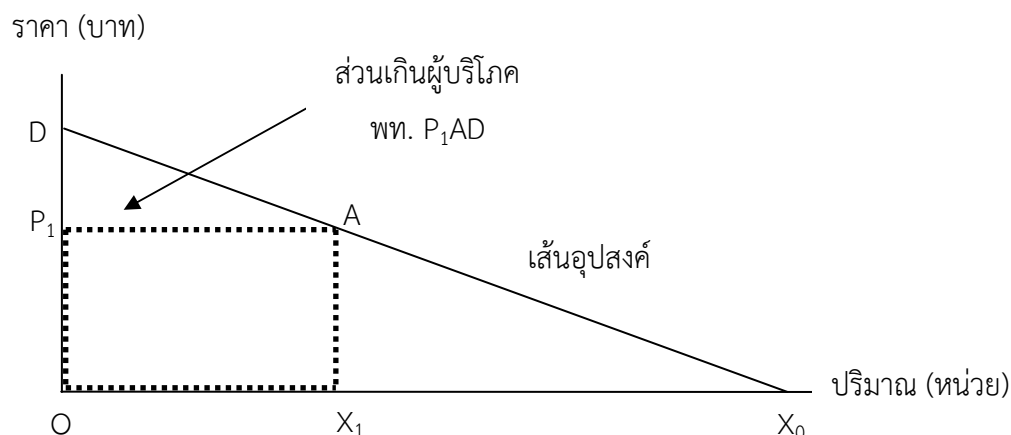
(3) *ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจ (incentives to misrepresent value)* การมีแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์บอกมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง เช่น หากเป็นผู้ที่เป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวล้อมก็จะทำให้การให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่สูงเกินความเป็นจริงตรงกันข้ามหากเป็นพวก Free rider ก็อาจจะให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งวิธีการแก้ข้อผิดพลาดนี้ คือ แก้ปัญหาที่การกำหนดค่าเริ่มต้น (starting point) เพื่อลดความเอนเอียงของมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย

(4) *ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการแยกแยะประเด็นไม่ออก (embedding issue)* ผู้ตอบจะให้มูลค่าเหมือนๆ กันไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวล้อมมากหรือน้อย สาเหตุเกิดจากผู้ตอบแบบสอบถามจะตระหนักถึงความรับผิดชอบที่เขาควรมีต่อสิ่งแวล้อม แต่ไม่ได้สนใจว่าปัญหาสิ่งแวล้อมที่เกิดขึ้นนั้นจะมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาและทบทวนวิธีการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการโดยอาศัยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method : CVM) ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าวิธีการนี้สามารถวัดมูลค่าของสิ่งแวดล้อมได้ครบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าจากการมิได้ใช้ประโยชน์ (non-use value) และมูลค่าของสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีราคาตลาด ซึ่งถือเป็นข้อดีของวิธีการ CVM แต่ทั้งนี้วิธีการดังกล่าวก็มีข้อจำกัดในส่วนของการเกิดข้อผิดพลาดหรือการเอนเอียงจากการกำหนดสถานการณ์ หรือการเกิดแรงจูงใจจากการสัมภาษณ์ เป็นต้น จากแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ที่จะทำการประเมินมูลค่าเผื่อที่จะใช้ในอนาคต (option use value) ในส่วนของมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว (ต่อคนต่อครั้ง) ซึ่งสอดคล้องกับข้อดีและถือเป็นจุดเด่นของวิธี CVM ทำให้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีนี้มาประยุกต์ใช้ในการประเมินมูลค่าของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านด้วยเช่นเดียวกัน

2.4 หลักความเต็มใจที่จะจ่าย

แนวคิดเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อต้องการหาส่วนเกินของผู้บริโภค (consumer's surplus) ส่วนเกินของผู้บริโภคนี้คือ ความแตกต่างระหว่างความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้ากับค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคที่ต้องจ่ายจริง นั่นคือ พื้นที่ P_1AD ในภาพประกอบที่ 8 ในการหาส่วนเกินผู้บริโภค สามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ จากความเต็มใจที่ผู้บริโภคยอมจ่ายเพื่อการได้รับประโยชน์ (willingness to pay) และจากความเต็มใจที่จะได้รับการชดเชย (willingness to accept compensation) อันเนื่องมาจากการที่ต้องเสียประโยชน์ไป (สมพร อิศวิลานนท์ 2540)

ภาพประกอบที่ 8: ส่วนเกินของผู้บริโภค

ที่มา: สมพร อิศวิลานนท์ (2540)

จากภาพเมื่อให้เส้นอุปสงค์ของผู้บริโภค คือ เส้น DX_0 โดยทุกๆจุดบนเส้นอุปสงค์แสดงความเต็มใจจ่ายหน่วยสุดท้ายและความสามารถในการซื้อของผู้บริโภค สมมติว่าราคาเท่ากับ P_1 บาท ผู้บริโภคต้องการบริโภคสินค้าจำนวน X_1 ดังนั้นพื้นที่ OX_1AD คือ มูลค่าความเต็มใจและความสามารถในการซื้อของผู้บริโภค แต่จำนวนเงินที่ผู้บริโภคต้องจ่ายจริงคือ พื้นที่ OX_1AP_1 เมื่อ P_1 คือ ราคาของสินค้า ดังนั้นพื้นที่สามเหลี่ยม P_1AD คือ ส่วนเกินผู้บริโภคที่ได้รับจากการบริโภคสินค้านี้ สรุปได้ว่าส่วนเกินผู้บริโภคก็คือ ความแตกต่างระหว่างมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายและความสามารถในการซื้อของผู้บริโภคกับจำนวนเงินที่ผู้บริโภคต้องจ่ายจริง ซึ่งความเต็มใจที่จะจ่ายนี้เป็นมูลค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงความพอใจทั้งหมดที่ผู้บริโภคมีต่อการบริโภคสินค้าหรือบริการ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงเส้นอุปสงค์ของแหล่งนั้นธนาคารจะพบว่า การใช้บริการแหล่งนั้นธนาคารทางธรรมชาติส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียค่าบริการ จึงทำให้ราคาสินค้าประเภทนี้เท่ากับศูนย์ ส่งผลให้ส่วนเกินผู้บริโภคมีค่าเท่ากับพื้นที่ทั้งหมดภายใต้เส้นอุปสงค์ คือ พื้นที่ OX_0D นั่นเอง (วนิดา รัตนพันธ์ 2547 อ้างถึงใน รอฮานี มะสาแม 2554)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ประกอบด้วยงานวิจัยในประเทศไทยและงานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.5.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้มีการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการหลายแห่งด้วยกัน จากการศึกษาของนักวิจัยหลายท่านเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งนันทนาการต่างๆ ทำให้ทราบว่านักวิจัยเหล่านั้นนิยมใช้วิธีการประเมินมูลค่าหลักๆ อยู่สองวิธี คือ วิธีการคิดต้นทุนการเดินทาง travel cost method (TCM) และวิธีการประเมินมูลค่าโดยใช้มูลค่าจากตลาดสมมติ (CVM) เพื่อหาความพึงพอใจของผู้บริโภคในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น แต่ในส่วนของวิธีการคิดต้นทุนการเดินทาง นั้นสามารถทำการประเมินได้อีก 2 รูปแบบ คือ วิธีการคำนวณต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (ITCM) และวิธีการคำนวณต้นทุนการเดินทางระดับเขต (ZTCM) โดยแต่ละวิธีก็มีผู้ทำการศึกษาดังต่อไปนี้

(1) **วิธีการคำนวณต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (ITCM)** เช่น การประเมินมูลค่าสวนสาธารณะเขลางค์นคร ลำปาง (นันทิยา สิทธิบุตร 2542) การประเมินมูลค่าสวนพญา (อัญชุลี ชัยจำรูญพันธ์ 2544) การประเมินมูลค่าสวนรมณีนาถ (ภัทรพร อภิกุลรุ่งเรือง 2549) การประเมินมูลค่าอุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก (ธนภาพ โสทรโยม 2550) การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจศาสตร์ผลประโยชน์ด้านนันทนาการของน้ำตกทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี (รอฮานี มะสาแม 2554) เป็นต้น

(2) **วิธีการคำนวณต้นทุนการเดินทางระดับเขต (ZTCM)** เช่น การประเมินมูลค่าของผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตงงาซ่าง จังหวัดสงขลาและสตูล (ฤทธิชัย วันศิริ 2542) การประเมินอุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท (วิโรจน์ โรจนจินดา 2545) การประเมินมูลค่าอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า (จรัญ คุ้มพันธ์ 2547) การประเมินมูลค่าสวนสัตว์เชียงใหม่ (กรทอง ลีสวรรณ 2548) การประเมินมูลค่าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง (ศศิกาญจน์ รัตนตรีโสภณและโสสมสกา เพชรานนท์ 2549) เป็นต้น

(3) **วิธีการประเมินมูลค่าโดยใช้มูลค่าจากตลาดสมมติ (CVM)** เช่น การประเมินมูลค่าการดูแลรักษาแม่น้ำปิง (ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล 2549) การประเมินมูลค่าพื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย (พรพิมล เลิศฤทธิ 2550) เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ พบว่างานวิจัยดังกล่าวนิยมใช้วิธีการประเมินโดยวิธีการคิดต้นทุนการเดินทาง travel cost method (TCM) เช่น การประเมินมูลค่าอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล (นวลศรี เพชรรัตน์ 2543) การประเมินมูลค่าพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ (สมพร บุญเลิศ 2543) และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการสร้างเครื่องมือวิจัยของงานวิจัยครั้ง ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยต่างๆ ไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่ง
นันทนาการ เทคนิคการประเมิน และผลการวิจัย

ผู้ศึกษา	สถานที่ ศึกษา	วิธีการ	ความเต็มใจที่ จะจ่าย (WTP)	ปัจจัยที่มีผลต่อ WTP	มูลค่า (ล้านบาทต่อปี)
แหล่งท่องเที่ยวประเภทวนอุทยานและอุทยาน					
ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์ (2543)	อุทยาน แห่งชาติ ห้วยเกาะ ช้าง	closed- ended แบบ double bounded, open-ended	- ด้านการใช้ ประโยชน์ 21.51 บาทต่อ คนต่อครั้ง - ด้านเผื่อจะใช้ ในอนาคต 24.03 บาทต่อ คนต่อครั้ง - ด้านการคงอยู่ 31.41 บาทต่อ คนต่อครั้ง	- ด้านการใช้ ประโยชน์ คือ รายได้เฉลี่ย อายุ และทัศนคติ เกี่ยวกับปะการัง - ด้านเผื่อจะใช้ ในอนาคต คือ รายได้เฉลี่ย อายุ ทัศนคติเกี่ยวกับ ปะการัง ต้นทุน การเดินทาง และความรู้ เกี่ยวกับปะการัง - ด้านการคงอยู่ คือ รายได้เฉลี่ย ทัศนคติเกี่ยวกับ ปะการัง ความรู้ เกี่ยวกับปะการัง ระดับการศึกษา ความถี่ในการมา เที่ยว และการ รับรู้ความสาร เกี่ยวกับปะการัง	- มูลค่าด้านการ ใช้ประโยชน์ เท่ากับ 5.32 - มูลค่าเผื่อจะใช้ ในอนาคตเท่ากับ 64.58 - มูลค่าการคงอยู่ เท่ากับ 95.69

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	สถานที่ ศึกษา	วิธีการ	ความเต็มใจที่ จะจ่าย (WTP)	ปัจจัยที่มีผลต่อ WTP	มูลค่า (ล้านบาทต่อปี)
แหล่งท่องเที่ยวประเภทวนอุทยานและอุทยาน (ต่อ)					
เอกสิทธิ์ ธรรมลิขิต (2544)	อุทยาน แห่งชาติ ลานสาง	dichotomous choice	194 บาทต่อครั้ง	การเป็นสมาชิก ขององค์กรด้าน สิ่งแวดล้อม	23.93
ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545)	อุทยาน แห่งชาติ เขาสามร้อย ยอด	open-ended	195.32 บาทต่อ คน	อายุ	9.39
จรัญ คุ้มพันธ์ (2547)	อุทยาน แห่งชาติ ภูหินร่อง กล้า	open-ended	ค่าธรรมเนียม 29.95 ต่อคนต่อ ครั้ง	- รายได้ - อายุ - ค่าใช้จ่ายใน การเดินทาง - จำนวนสมาชิก	2.34
ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548)	วนอุทยาน ปราณบุรี	open-ended	18.22 บาทต่อคน	ไม่ได้ศึกษา	0.90
ฤกษ์รัตน์ ปิกกันต์ธร (2548)	วนอุทยาน น้ำตกเจ็ด สาวน้อย	dichotomous choice	- วิธี non- parametric model เท่ากับ 34.70 บาทต่อ คนต่อครั้ง - วิธี binary logistic model เท่ากับ 36.42 บาทต่อคนต่อ ครั้ง	- การฝึกอบรม หรือได้รับความรู้ เกี่ยวกับการ อนุรักษ์ - ระยะทางจากที่ อยู่อาศัยถึง แหล่งท่องเที่ยว - อัตราค่าธรรมเนียม ที่กำหนด	- วิธี non- parametric model เท่ากับ 21.37 - วิธี binary logistic model เท่ากับ 22.43

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	สถานที่ ศึกษา	วิธีการ	ความเต็มใจ ที่จะจ่าย (WTP)	ปัจจัยที่มีผลต่อ WTP	มูลค่า (ล้านบาทต่อปี)
แหล่งท่องเที่ยวประเภทวนอุทยานและอุทยาน (ต่อ)					
ประภาส อินทร์แก้ว (2549)	อุทยาน แห่งชาติ คลองวังเจ้า	<i>delphi technique</i>	-	ไม่ได้ศึกษา	136.10
รุ่งนภา บุพฤทธิ (2549)	อุทยาน แห่งชาติ หาดเจ้าไหม	dichotomous choice	883 บาทต่อคน ต่อปี	- การรับรู้ข่าวสาร - รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน - จำนวนเงิน (bid) - สถานภาพ	45.46
แหล่งท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ชุ่มน้ำ					
อมรรัตน์ สังข์พงษ์ (2543)	ป่าดูน ลำพัน	closed- ended iterative high value	201 บาทต่อ ครัวเรือน	- รายได้สุทธิของ ครัวเรือน - จำนวนเด็กใน ครัวเรือน	0.05
นันทวรรณ ประภามณฑล (2544)	พื้นที่ชุ่มน้ำ บึงละหาน จ.ชัยภูมิ	dichotomous choice	417.16 บาท/ ครัวเรือน/ปี	- ที่ตั้งของครัวเรือน - ความสำคัญของ ทรัพยากรประมงต่อ ครัวเรือน - ข้อมูลข่าวสารใน การอนุรักษ์	1.68
แหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนสาธารณะและสวนสัตว์					
อรรถกร สุนทรวาท (2548)	โบราณ สถานในเขต เทศบาลนคร เชียงใหม่	closed- ended แบบ double bounded	316.89 บาท ต่อคนต่อปี	- รายได้ - บริเวณที่ตั้งของที่ พักอาศัย - อาชีพ	273.37

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	สถานที่ ศึกษา	วิธีการ	ความเต็มใจที่ จะจ่าย (WTP)	ปัจจัยที่มีผลต่อ WTP	มูลค่า (ล้านบาทต่อปี)
แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ					
กิตติ โอรสาร กิจเจริญ (2545)	แหล่ง ท่องเที่ยวใน จังหวัด นครนายก	closed- ended แบบ double bounded	- น้ำตกนางรอง 23.4 บาทต่อคน - น้ำตกสาลิกา 25.1 บาทต่อคน - น้ำตกวังตะไคร้ 26.4 บาทต่อคน	- รายได้ - ทักษะคติ - ความรู้ในการ อนุรักษ์	- น้ำตกนางรอง เท่ากับ 11.7 - น้ำตกสาลิกา เท่ากับ 11.5 - น้ำตกวัง ตะไคร้เท่ากับ 26.4
แหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเล					
นันทนา ลิ้มประยูร (2547)	เกาะเสม็ด จังหวัด ระยอง	open-ended, closed- ended iterative high value, closed- ended iterative low value, closed- ended single high value และ closed- ended single low value	73, 95.11, 86.73, 81.66 และ 86.00 บาท ต่อคนต่อครั้ง ตามลำดับ	- รายได้ - จำนวนวันที่พัก ค้างคืน - จำนวนครั้ง ที่มาเที่ยว	23.06

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	สถานที่ศึกษา	วิธีการ	ความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP)	ปัจจัยที่มีผลต่อ WTP	มูลค่า (ล้านบาทต่อปี)
แหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเล (ต่อ)					
บุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546)	หาด สมิหลา	open-ended	- ด้านการใช้ ประโยชน์ใน ปัจจุบัน 13.79 บาทต่อคนต่อครั้ง - ด้านเพื่อจะใช้ใน อนาคต 168.27 บาทต่อคนต่อครั้ง - ด้านการคงอยู่ 157.96 บาทต่อ คนต่อครั้ง	ไม่ได้ศึกษา	- มูลค่าด้านการ ใช้ประโยชน์ เท่ากับ 17.31 - มูลค่าเพื่อจะ ใช้ในอนาคต เท่ากับ 725.22 - มูลค่าการคง อยู่เท่ากับ 1,090.82
แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ					
โสภณ นฤชัยกุล (2545)	เขตรักษา พันธุ์สัตว์ ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัด กาญจนบุรี	closed- ended แบบ double bounded	- ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เท่ากับ 726.98 บาทต่อ คนต่อปี - ด้านการอนุรักษ์ เสือโคร่งอินโดจีน เท่ากับ 760.32 บาทต่อคนต่อปี	- จำนวนเงิน เริ่มต้น - รายได้ - เพศ - สถานภาพ - ประสบการณ์ การเข้าชม - ภูมิลำเนา	- ด้านการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เท่ากับ 24,239 - ด้านการ อนุรักษ์เสือโคร่ง อินโดจีน เท่ากับ 25,350
ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549)	แม่น้ำปิง จังหวัด เชียงใหม่	dichotomous choice	84 บาทต่อคน	- จำนวนเงิน เริ่มต้น - ระดับการศึกษา - รายได้ - ความพึงพอใจ ในการท่องเที่ยว	15.76

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	สถานที่ศึกษา	วิธีการ	ความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP)	ปัจจัยที่มีผลต่อ WTP	มูลค่า (ล้านบาทต่อปี)
แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ (ต่อ)					
อรชร เรืองจันทร์ (2549)	สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์	open-ended	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าธรรมเนียมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ 25 บาทต่อคนต่อครั้ง - ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์ 24.47 บาทต่อคนต่อครั้ง - ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์หลังปิดบริการ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ 46.11 บาทต่อคนต่อครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ คือ การศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ และการเข้าชมพิพิธภัณฑ์อื่นๆ - สวนพฤกษศาสตร์ คือ การศึกษา รายได้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ - การเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์หลังปิดบริการ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ คือ รายได้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ 	ไม่ได้ศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งนันทนาการต่างๆ โดยวิธีการประเมินมูลค่าโดยใช้มูลค่าจากตลาดสมมติ (CVM) นั้น พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนอุทยานและอุทยานมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนสาธารณะ หรือแม้แต่พื้นที่ป่าอนุรักษ์ซึ่ง

แตกต่างออกไปจากพื้นที่ศึกษาของงานวิจัยในครั้งนี้ที่เป็นเส้นทางเรือประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยที่ประเมินมูลค่าของการท่องเที่ยวโดยการล่องเรือประมงพื้นบ้าน และจากการศึกษาวิธีการที่ใช้จะอยู่ในรูปแบบของคำถามปลายปิด ซึ่งรูปแบบของคำถามปลายปิดนั้นมีหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น งานวิจัยของ **โชคชัย มณีนาค (2544) เอกสิทธิ์ ธรรมลิขิต (2544) นันทวรรณ ประภามณฑล (2544) ฤกษ์รัตน์ ปีกกันต์ธร (2548) ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549) และรุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549)** ใช้รูปแบบการตั้งคำถามแบบ dichotomous choice งานวิจัยของ **ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545) บุษกร ถาวรประสิทธิ์และคณะ (2546) จริญญา คุ่มพันธ์ (2547) ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548) และอรชร เรืองจันทร์ (2549)** ใช้รูปแบบการตั้งคำถามแบบปลายเปิด และมีแต่งงานวิจัยของ **ประภาส อินทร์แก้ว (2549)** เท่านั้นที่ใช้ *delphi technique* นอกจากนี้ **นันทนา ลิมประยูร (2547)** ได้ใช้รูปแบบการตั้งคำถามถึง 5 รูปแบบด้วยกันในการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของแต่ละรูปแบบ และจากผลการศึกษาในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยรายได้ อายุ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายมากที่สุดตามลำดับสังเกตได้จากงานวิจัยของ **อมรรรัตน์ สัจพงษ์ (2543) กิตติ โสหารกิจเจริญ (2545) โสภณ นฤชัยกุล (2545) จริญญา คุ่มพันธ์ (2547) นันทนา ลิมประยูร (2547) อรรถกร สุนทรวาท (2548) ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549) รุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549) และอรชร เรืองจันทร์ (2549)** แต่ในส่วนของปัจจัยด้านการเป็นสมาชิกขององค์กรด้านสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยที่พบได้น้อยที่สุด ซึ่งม้งงานวิจัยของ **เอกสิทธิ์ ธรรมลิขิต (2544)** เพียงงานวิจัยเดียวเท่านั้นที่พบว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ทั้งนี้จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ารูปแบบการตั้งคำถามปลายปิดแบบ dichotomous choice เป็นรูปแบบที่นิยมนำมาใช้ในการประเมินผลประโยชน์ด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะรูปแบบคำถามแบบนี้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องคำนึงถึงตัวเลขที่แท้จริง มีลักษณะการกำหนดราคาทางเลือกให้ผู้ตอบแบบสอบถามและจะช่วยผู้ตอบแบบสอบถามได้มากในกรณีที่สินค้าและบริการไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม เพราะได้รับงบประมาณเงินไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้การตอบแบบสอบถามทำได้เร็วขึ้น ซึ่งต่างจากวิธีการตั้งคำถามแบบปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องใช้เวลาคิดนาน และมีโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะปฏิเสธการตอบ ตอบเป็นศูนย์ หรือตอบต่ำกว่าความเป็นจริง (Mitchell and Carson 1988 อ้างถึงใน **อายุส หยุเย็นและคณะ 2554**) ทำให้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการตั้งคำถามแบบ dichotomous choice มาประยุกต์ใช้ในส่วนของการวิจัยในครั้งนี้ด้วยเช่นกันเพราะหากผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้รวดเร็วการเก็บแบบสอบถามจะประหยัดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและค่าใช้จ่ายสำหรับการวิจัยด้วยเช่นกัน

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการในต่างประเทศพื้นที่ศึกษาก็จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติ อุทยาน หรือแม้แต่แหล่งนันทนาการที่เป็นแม่น้ำหรือทะเลสาบ แต่ยังคงใช้เทคนิคการประเมินด้วยวิธีการคิดต้นทุนการเดินทาง travel cost method (TCM) และวิธีการประเมินมูลค่าโดยใช้มูลค่าจากตลาดสมมติ (CVM) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทย และสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ที่ใช้วิธี CVM ด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและทบทวนงานวิจัยในต่างประเทศบางงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยชิ้นนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Menz and Wilton (1983) อ้างถึงใน นภดล จันระวัง (2545) ศึกษาวิธีในการประเมินมูลค่าทางนันทนาการจากการตกปลาที่แม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ และทะเลสาบออนตาริโอในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีประเมินหาส่วนเกินผู้บริโภคเปรียบเทียบกัน 3 วิธี 1) โดยหาจากพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์จากการไม่เก็บค่าธรรมเนียมถึงเก็บค่าธรรมเนียมสูงสุดที่ไม่มีการตกปลา 2) หาจากพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์จากการพิจารณาอัตราค่าเดินทางกับการเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมจนถึงค่าธรรมเนียมสูงสุดที่ไม่มีการตกปลา และ 3) หาพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์ของแต่ละบุคคลแยกตามแหล่งที่ตั้ง โดยผลการศึกษาพบว่าการเลือกใช้วิธีการต่างๆ ตามที่กล่าวมาให้ค่าที่แตกต่างกันและอาจทำให้เกิดปัญหาความเอนเอียงได้ และวิธีการคำนวณโดยคำนวณจากเส้นอุปสงค์แต่ละบุคคลจะได้มูลค่าที่น่าเชื่อถือกว่า

Menkhaus and Lober (1996) ได้ศึกษามูลค่าของป่าฝนเขตร้อนในประเทศคอสตาริกา ซึ่งนักวิจัยมุ่งศึกษาด้านมูลค่าจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ในหลายๆ ด้าน เช่น การทำป่าไม้ ด้านการเกษตร รวมทั้งด้านการเลี้ยงสัตว์ โดยทำการประเมินมูลค่าจากการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ณ ป่าอนุรักษ์ Monteverde ของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน โดยใช้วิธีต้นทุนค่าเดินทางในการวิเคราะห์ ผลการคำนวณค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน จำนวน 240 ตัวอย่าง พบว่าป่าอนุรักษ์ Monteverde มีมูลค่าที่คำนวณได้คือ 1,150 ดอลลาร์ต่อครั้ง

Boyle and Bishop (1988) ได้ทำการประเมินมูลค่าความงามตามธรรมชาติของทิวทัศน์ในตอนล่างของแม่น้ำวิสคอนซิน โดยวิธี CVM และใช้เทคนิค iterative bidding, payment card และ dichotomous choice ในการตั้งคำถามเพื่อหามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย ซึ่งใช้แบบสอบถามทั้งหมด 502 ตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายจากเทคนิค iterative bidding, payment card และ dichotomous choice เท่ากับ 29.82, 29.38 และ 18.88 ดอลลาร์ต่อปีตามลำดับ

Curtis (2002) ทำการศึกษาอุปสงค์การตกปลาเซลมอน ณ Co. Donegal ประเทศไอร์แลนด์ ในปี 1994 ผลการศึกษาพบว่า คุณสมบัติของนักตกปลา เช่น อายุ เชื้อชาติ ซึ่งแบ่งเป็นชาวไอริส ชาวเยอรมันและชาวยุโรปชาติอื่นๆ มีผลต่ออุปสงค์การตกปลา เมื่อพิจารณาจากส่วนเกินผู้บริโภคของนักตกปลา มีค่าเท่ากับ 138 ดอลลาร์ไอริสต่อวันที่ตกปลา

Truong Dang Thuy (2007) ศึกษาเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการอนุรักษ์แรดในเวียดนาม โดยใช้วิธี CVM ทำการเก็บข้อมูลในเมืองโฮจิมินห์ซิตี้และฮานอยโดยใช้แบบสอบถาม 800 ตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยเพื่อการอนุรักษ์แรด เท่ากับ 2.50 ดอลลาร์ต่อครัวเรือน

ทั้งนี้มูลค่าที่ได้จากการประเมินในด้านต่างๆ ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ด้านนันทนาการในประเทศไทยได้ เพราะลักษณะทางกายภาพหรือทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกันย่อมส่งผลให้มีมูลค่าที่แตกต่างกันออกไปด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method: CVM) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวรวมทั้งความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay: WTP) ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวและประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษามูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ช่วงที่ 1 การรวบรวมข้อมูล และเลือกเทคนิควิธีการประเมินมูลค่า

1. ระบุความสำคัญของปัญหาในปัจจุบันว่าเส้นทางท่องเที่ยวมีลักษณะการดำเนินการหรือมีรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวของเส้นทางท่องเที่ยว รวมทั้งรวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พนักงานอากาศเอกสุเทพ การะกรณ์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการและพัฒนาสังคม เทศบาลนครสงขลา ชาวประมง เป็นต้น

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิควิธีสมมติเหตุการณ์ให้การประมาณค่า (contingent valuation method) เนื่องจากวิธีนี้สามารถวัดมูลค่าของสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีราคาตลาดรองรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

ช่วงที่ 2 สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและการเก็บข้อมูล pre-test

1. ศึกษาตัวแปรที่จะนำมาใช้ออกแบบและระบุในส่วนของแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วยแบบสอบถามและสมุดภาพเพื่ออธิบายรูปแบบของเส้นทางท่องเที่ยวโดยการประยุกต์รูปแบบและขั้นตอนการตั้งคำถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัยครั้งนี้

3. ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามครั้งที่ 1 (pre test) เพื่อกำหนดระดับจำนวนเงิน โดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยวโดยใช้ลักษณะการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (open-ended) จำนวน 99 ตัวอย่าง เพื่อสอบถามค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว โดยนำค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ที่ได้มากำหนดจำนวนเงินในการสอบถามมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ในขั้นการเก็บแบบสอบถามจริงในครั้งต่อไป ทั้งนี้สามารถกำหนดจำนวนเงินได้ 6 ระดับ คือ 100, 200, 300, 400, 500 และ 600 บาท

ช่วงที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นประกอบการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวแยกตามแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนด (ดังตารางที่ 3) จำนวน 600 ตัวอย่าง และเพื่อป้องกันการผิดพลาดของข้อมูลจึงทำการเก็บแบบสอบถามเพื่อประมาณ 10% ของแบบสอบถามทั้งหมด หรือประมาณ 60 ตัวอย่าง ทั้งนี้ก่อนการสอบถามข้อมูลในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นการสอบถามถึงมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายผู้สัมภาษณ์จะอธิบายลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยวที่ใช้สมุดภาพที่สร้างขึ้นว่ามีรูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังมีการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวนี้อีกด้วย

ช่วงที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวนี้ โดยใช้โปรแกรม SPSS แสดงในรูปของความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย รวมทั้งประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยใช้แบบจำลอง non-parametric model และแบบจำลองโลจิท (logit model) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (binary logistic regression analysis)

ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยภาพรวมทั้งหมดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	ผลลัพธ์ที่ได้
ช่วงที่ 1 การรวบรวมข้อมูล และเลือกเทคนิควิธีการประเมินมูลค่า		
1. ระบุความสำคัญของปัญหาและศึกษาสภาพการท่องเที่ยวของเส้นทางท่องเที่ยว	รวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น พันจำอากาศเอกสุเทพ การระกรณ์หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการและพัฒนาสังคม เทศบาลนครสงขลา ชาวประมง เป็นต้น	ทราบสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเส้นทางท่องเที่ยว
2. เลือกวิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสม	ศึกษาวิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	เลือกใช้เทคนิควิธีสมมติเหตุการณ์ให้การประมาณค่า (contingent valuation method: CVM)
ช่วงที่ 2 สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและการเก็บข้อมูล pre-test		
3. ระบุตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	ศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (ในหัวข้อ 3.5.1)
4. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วยแบบสอบถามและสมุดภาพเพื่ออธิบายรูปแบบของเส้นทางท่องเที่ยว	ได้แบบสอบถามและสมุดภาพเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ภาคผนวก ก และ ข)
5. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ครั้งที่ 1 (pre test) เพื่อกำหนดระดับจำนวนเงิน	เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์จำนวน 99 ตัวอย่าง เพื่อสอบถามค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว และนำค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ที่ได้มากำหนดจำนวนเงินในการสอบถามมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ในขั้นการเก็บแบบสอบถามจริงในครั้งต่อไป	สามารถกำหนดจำนวนเงินได้ 6 ระดับ คือ 100, 200, 300, 400, 500 และ 600 บาท

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการวิจัย	ผลลัพธ์ที่ได้
ช่วงที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล		
6. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย	ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์จำนวน 600 ตัวอย่าง	ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว และมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว
ช่วงที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล		
7. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว	ใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวนี้	ทราบข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ แสดงในรูปของความถี่ และร้อยละ
8. วิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย รวมทั้งประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	ใช้แบบจำลอง non-parametric model และแบบจำลองโลจิท (logit model)	ทราบมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย รวมทั้งมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาในรูปของตัวเงิน

3.2 ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่

(1) *ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)* เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และหลักฐานประกอบอื่นๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ เทศบาลนครสงขลา เช่น ข้อมูลสถิติจำนวนประชากร ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว เป็นต้น

(2) *ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)* เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ค่าความเต็มใจที่จะจ่าย พฤติกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และสมุดภาพอธิบายลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาและสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

(1) *แบบสอบถามสำหรับ pre-test และกำหนดระดับจำนวนเงิน* ใช้สำหรับทดสอบความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อลักษณะการตั้งคำถามและเพื่อรวบรวมระดับจำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามเต็มใจที่จะจ่าย ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (opened-ended) ในการสอบถามมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) โดยนำค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ที่ได้มากำหนดจำนวนเงินในการสอบถามมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ในขั้นการเก็บแบบสอบถามจริงในครั้งต่อไป โดยจำนวนเงินที่ได้จะดูจากค่าต่ำสุดและสูงที่สุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ตอบ แล้วนำมากำหนดเป็นจำนวนเงินที่เหมาะสมสำหรับถามในแบบสอบถามที่ใช้จริงอีกครั้ง ซึ่งในการสัมภาษณ์ pre-test ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 100 ตัวอย่าง สามารถกำหนดจำนวนเงินได้ 6 ค่า คือ 100, 200, 300, 400, 500 และ 600 บาท

(2) *แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจจริง* ประกอบด้วยราคา (bid) 6 ราคาที่แตกต่างกันออกไปสำหรับการที่นักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวนี้ในหนึ่งครั้ง ซึ่งประกอบไปด้วยราคา 100, 200, 300, 400, 500 และ 600 บาท ทั้งนี้แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลที่สำคัญ 3 ส่วน (ดูภาคผนวก ก) คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ โดยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 จะเป็นคำถามเกี่ยวกับการรู้จักและการเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ข้อที่ 3 ความคิดเห็นสำหรับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ข้อที่ 4 และข้อที่ 5 เหตุผลสำหรับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ข้อที่ 6 คำถามความเต็มใจที่จะจ่าย ข้อที่ 7 วิธีการจ่ายเงิน ข้อที่ 8 รูปแบบสำหรับสนับสนุนการอนุรักษ์ ข้อที่ 9 ความแน่ใจในการตอบคำถาม และข้อที่ 10 การเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ

3.3.2 สมุดภาพอธิบายลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยว

สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายรูปแบบของเส้นทางท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งสมุดภาพนี้จะใช้ร่วมกับแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ในส่วนที่ 2 เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจรายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยวนี้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการสอบถามมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย ประกอบด้วยการอธิบายรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาว่าในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีลักษณะเด่นอะไรบ้าง นักท่องเที่ยวจะได้อะไรจากจุดศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 จุดศึกษา คือ 1) จุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา 2) ป่าโกงกางสมเด็จพระเทพฯ 3) ชมวิถีชีวิตของชาวประมงโดยการดักโพงพาง 4) คลองพะวง และ 5) ชมสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ติดงสุลานนท์ ตลอดจนอธิบายสภาพปัญหาของการจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา (ดูภาคผนวก ข)

3.4 ขนาดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การประเมินค่าโดยวิธี CVM จำเป็นต้องใช้ขนาดตัวอย่างที่มากกว่าการประเมินค่าโดยใช้วิธีอื่นๆ เพราะในการตอบคำถามความเต็มใจจ่ายจะมีความแปรปรวนในการตอบกลับสูง และเมื่อใช้ขนาดตัวอย่างมากจะทำให้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมีประสิทธิภาพเพียงพอในการนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์นโยบายได้ (Mitchell and Carson 1989 อ้างถึงใน รุ่งนภา บุพฤทธิ์ 2549) นอกจากนี้ Mitchell และ Carson (1989 อ้างถึงใน รุ่งนภา บุพฤทธิ์ 2549) แนะนำว่าในการสำรวจโดยวิธี CVM สามารถใช้จำนวนตัวอย่างอย่างน้อยที่สุด 600 ตัวอย่าง ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กลุ่มตัวอย่าง 600 ตัวอย่างด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและระยะเวลาในการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา และจากข้อมูลของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา พบว่าในปี พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยว 4,039,562 คน แยกเป็นแหลมสมิหลา เกาะยอ ทะเลสาบสงขลา และเขาตังกวน ดังนั้นจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยคำนวณการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดของประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ให้แปรผันไปตามขนาดประชากร โดยสูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ ดังนี้ (อุทธิชัย แกมมาค 2554)

$$n_1 = \frac{n_i}{N} \times n$$

โดยที่	n_1	คือ	จำนวนแบบสอบถามที่ต้องเก็บในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว (ชุด)
	n_i	คือ	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว (คน)
	N	คือ	จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด (4,039,561.64 คน)
	n	คือ	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (600 ตัวอย่าง)

ดังนั้นจำนวนการเก็บตัวอย่างแบบสอบถามจากสถานที่ท่องเที่ยว 4 แห่ง คือ แหลมสมิหลา เกาะยอ ทะเลสาบสงขลา และเขาตังกวน โดยแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวจะเก็บข้อมูลจำนวนที่แตกต่างกันออกไป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถานที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	จำนวนที่เก็บ (คน)
แหลมสมิหลา	1,755,203	261
เกาะยอ	1,491,685	222
ทะเลสาบสงขลา	406,919	60
เขาตังกวน	385,753	57
รวม	4,039,560	600

ทั้งนี้การสุ่มตัวอย่างจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยเลือกผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป หากนักท่องเที่ยวมาเป็นหมู่คณะจะขอความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามเพียงคนเดียว การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามดำเนินการในช่วงเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม พ.ศ. 2554 และเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงวันหยุดราชการ (วันเสาร์-วันอาทิตย์) จำนวน 400 ตัวอย่าง และช่วงวันทำงาน (วันจันทร์-วันศุกร์) จำนวน 200 ตัวอย่าง เนื่องจากช่วงวันหยุดราชการจะมีนักท่องเที่ยวมากกว่าวันปกติประมาณ 3 เท่า และเพื่อป้องกันการผิดพลาดของข้อมูลจึงทำการเก็บแบบสอบถามเพื่อประมาณ 10% ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด (60 ชุด) แล้วนำมาคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

3.5 ตัวแปรและแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

3.5.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการหาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว ดังนั้นตัวแปรที่นำมาใช้ศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและความถูกต้องเหมาะสมมากที่สุดผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกตัวแปรจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายมากที่สุด ซึ่งผลจากการคัดเลือกประกอบไปด้วยตัวแปรเชิงปริมาณ 4 ตัวแปร และตัวแปรเชิงคุณภาพ 7 ตัวแปร โดยแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะตัวแปร ในแบบจำลอง	ความหมายของตัวแปร	หน่วยวัดตัวแปร เชิงปริมาณ	ลักษณะตัวแปรเชิงคุณภาพ (dummy variable)
ตัวแปรตาม			
WTP	มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของ นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	บาท/คน/ครั้ง	-
ตัวแปรอิสระ			
bid	จำนวนเงิน	บาท/คน/ครั้ง	0 = 100 บาท 1 = 200 บาท 2 = 300 บาท 3 = 400 บาท 4 = 500 บาท 5 = 600 บาท
sex	เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	-	0 = เพศชาย 1 = เพศหญิง
age	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	ปี	0 = 15-24 ปี 1 = 25-34 ปี 2 = 35-44 ปี 3 = 45-54 ปี 4 = ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป
marriage	สถานภาพการสมรสของผู้ตอบ แบบสอบถาม	-	0 = โสด 1 = สมรส 2 = หย่าร้าง 3 = หม้าย
religion	ศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถาม นับถือ	-	0 = พุทธ 1 = คริสต์ 2 = อิสลาม 3 = อื่นๆ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร ในแบบจำลอง	ความหมายของตัวแปร	หน่วยวัดตัวแปร เชิงปริมาณ	ลักษณะตัวแปรเชิงคุณภาพ (dummy variable)
ตัวแปรอิสระ (ต่อ)			
education	ระดับการศึกษาของผู้ตอบ แบบสอบถาม	-	0 = ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 1 = มัธยมศึกษาตอนต้น 2 = มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3 = ปวส./อนุปริญญา 4 =ปริญญาตรี 5 = ปริญญาโท 6 = ปริญญาเอก 7 = อื่นๆ
occupation	อาชีพของผู้ตอบ แบบสอบถาม	-	0 = ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 1 = ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน 2 = แม่บ้าน/พ่อบ้าน 3 = รับจ้างทั่วไป 4 = เกษตรกร 5 = ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย 6 = นักเรียนนักศึกษา 7 = อื่นๆ
income	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เฉพาะตัวผู้ตอบ แบบสอบถาม	บาท	0 = น้อยกว่า 5,000 บาท 1 = 5,001-10,000 บาท 2 = 10,001-15,000 บาท 3 = 15,001-20,000 บาท 4 = 20,001-25,000 บาท 5 = 25,001-30,000 บาท 6 = สูงกว่า 30,000 บาท

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร ในแบบจำลอง	ความหมายของตัวแปร	หน่วยวัดตัวแปร เชิงปริมาณ	ลักษณะตัวแปรเชิงคุณภาพ (dummy variable)
A1	การรู้จักเส้นทางท่องเที่ยว ทะเลสาบสงขลาของผู้ตอบ แบบสอบถาม	-	0 = ไม่รู้จัก 1 = รู้จัก
A2	การเคยไปเที่ยวเส้นทาง ท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	-	0 = ไม่เคยไปเที่ยว 1 = เคยไปเที่ยว

3.5.2 แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้มี 2 แบบจำลองด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.5.2.1 แบบจำลอง non-parametric model

วิธี non-parametric model เป็นวิธีการวิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยด้วยคำถามปลายปิด ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ สามารถคำนวณได้ด้วยมือ เพื่อแสดงถึงความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาได้ทันที การศึกษาครั้งนี้เป็นการหาค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองต่อจำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ในแต่ละระดับ โดยมีข้อกำหนดในการศึกษา คือ

- (1) ความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวแต่ละคนต้องมากกว่าหรือเท่ากับศูนย์ ($WTP \geq 0$)
- (2) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองต่อจำนวนเงินเริ่มต้น (bid) จะต้องมียกค่ามากกว่าหรือเท่ากับจำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่กำหนดขึ้น ($WTP \geq bid$)

3.5.2.2 แบบจำลองโลจิท (logit model)

การวิเคราะห์ข้อมูลความเต็มใจที่จะจ่ายโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบปลายเปิดขึ้นเดียวไม่สามารถให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่แท้จริงออกมาได้ ทราบเพียงแต่ว่าเป็นค่าที่อยู่ระหว่างค่า lower bound กับ ค่า upper bound ดังนั้นในการคำนวณค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ย (mean WTP) สามารถคำนวณได้จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay function) และเนื่องจากค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม (categorical variables) ที่

มีค่า 1 และ 0 เมื่อผู้วิจัยเสนอค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเริ่มต้นจำนวน B บาท หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบรับจำนวนเงินดังกล่าว ตัวแปร WTP จะถูกให้ค่าเท่ากับ 1 ซึ่งแสดงว่าค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่แท้จริงของผู้ตอบแบบสอบถามมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ B บาท และกรณีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตอบรับจำนวนเงินดังกล่าว ตัวแปร WTP จะถูกให้ค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่แท้จริงของผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าน้อยกว่า B บาท กรณีที่ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มทำให้ลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อน (random error term; ϵ) ไม่เป็นปกติ ฉะนั้นในการเลือกแบบจำลองในการวิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายจึงไม่สามารถใช้การวิเคราะห์ความถดถอยทั่วไป (regression analysis) เพราะการวิเคราะห์ความถดถอยทั่วไปตัวแปรตามจะต้องเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และมีลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อนเป็นแบบปกติ (กัลยา วาณิชย์บัญชา 2548 อ้างถึงใน รุ่งนภา บุพฤทธิ์ 2549) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบจำลองโลจิท (logit model) โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) ซึ่งกำหนดลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อนเป็นแบบโลจิสติกในส่วนของประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่าย เพื่อนำไปคำนวณหาค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยต่อไป และในกรณีที่ตัวแปรเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีเพียง 2 ค่า (dichotomous variable) คือ 1 กับ 0 ในการประมาณค่าควรใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก (binary logistic regression analysis) โดยกำหนดให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นตัวแปรตาม และจำนวนเงิน (bid) กับตัวแปรอื่นๆ เช่น รายได้ เพศ อายุ การศึกษา เป็นต้น เป็นตัวแปรอิสระ

Habb and McConnell (2003 อ้างถึงใน ฤกษ์รัตน์ ปักกันตร์) ได้แสดงถึงฟังก์ชันความเต็มใจจ่ายที่สามารถใช้วิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยได้ 2 รูปแบบ คือ ฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเส้นตรง (linear WTP function) ซึ่งเป็นรูปแบบฟังก์ชันที่สามารถให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยทั้งค่าบวก และค่าลบ (unrestricted mean WTP) และฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเอ็กโพเนนเชียล ซึ่งเป็นรูปแบบฟังก์ชันที่สามารถให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยเป็นค่าบวกเท่านั้น โดยมีข้อกำหนดว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต้องมีค่ามากกว่า 1 จึงสามารถประมาณค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเส้นตรงในการหาค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ย เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีทั้งผู้ที่พอใจและไม่พอใจที่จะจ่ายจึงต้องให้ความสำคัญทั้งที่เป็นค่าบวกและค่าลบ

ฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเส้นตรง กำหนดให้ γ เป็นค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่ไม่ทราบค่า และ ϵ เป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่มีการกระจายอย่างอิสระ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์ สามารถแสดงความสัมพันธ์ของ WTP ได้ดังสมการที่ (1)

$$WTP = \gamma + \epsilon \quad (1)$$

กรณีคำถามแบบปลายปิดขั้นเดียว เกิดทางเลือกในการตอบคำถาม 2 ทางเลือก คือ การตอบรับจำนวนเงินที่เสนอ (Yes) และการไม่ตอบรับจำนวนเงินที่เสนอ (No) ดังนั้นในการหาค่าความน่าจะเป็นของการตอบรับจำนวนเงิน B บาท [$Pr(\text{Yes})$] สามารถหาค่าโดยการแทนค่า $WTP = \gamma + \varepsilon$ ลงในสมการที่ (2)

$$Pr(\text{Yes}) = Pr(WTP \geq B) \quad (2)$$

$$\begin{aligned} Pr(WTP \geq B) &= Pr(\gamma + \varepsilon \geq B) \\ &= Pr(\gamma - B \geq \varepsilon) \end{aligned} \quad (3)$$

เนื่องจากค่า ε เป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่มีค่าความแปรปรวน (σ^2) ไม่ทราบค่า สามารถแปลง ε ให้เป็นค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (θ) ที่มีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์และมีค่าความแปรปรวนคงที่ โดยการนำค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) มาหารในสมการที่ (3) จะได้ค่าพารามิเตอร์ของฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่าย 2 ค่า คือ γ / σ เป็นค่าสัมประสิทธิ์คงที่และ $-(1 / \sigma)$ เป็นค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนเงิน ดังสมการที่ (4)

$$Pr(\gamma - B \geq \varepsilon) = Pr[(\gamma - B) / \sigma \geq \theta] \quad (4)$$

ในการประมาณค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ย $E(WTP)$ จากฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเส้นตรง พบว่า ε เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตได้ (unobservable variable) ดังนั้น $E(WTP)$ จึงมีค่าเท่ากับ γ ดังสมการที่ (5)

$$E(WTP) = \gamma \quad (5)$$

เนื่องจาก γ เป็นค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่ไม่ทราบ ดังนั้นในการประมาณค่า γ สามารถประมาณได้จากค่าพารามิเตอร์ของฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเส้นตรง γ / σ และ $-(1 / \sigma)$ ที่ได้จากแบบจำลองโลจิท โดย $E(WTP)$ สามารถหาได้จากการนำค่าพารามิเตอร์ γ / σ มาหารด้วยค่าพารามิเตอร์ $-(1 / \sigma)$ ดังสมการที่ (6)

$$E(WTP) = (\gamma / \sigma) / -(1 / \sigma) \quad (6)$$

ฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบเส้นตรง สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการเส้นตรงอย่างง่าย ได้ดังสมการที่ (7) โดยค่าสัมประสิทธิ์คงที่ (a) และค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนเงินเริ่มต้น (b) ในสมการที่ (7) มีค่าพารามิเตอร์ γ / σ และ $-(1 / \sigma)$ ในสมการที่ (6) ตามลำดับ ดังนั้นสามารถหา E(WTP) ได้จากการนำค่าสัมประสิทธิ์คงที่ (a) มาหารด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนเงินเริ่มต้น (b) ดังสมการที่ (8) โดยค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนเงินเริ่มต้น (b) ที่ได้จากการวิเคราะห์จะต้องเป็นค่าลบเสมอ

$$WTP = a + b(\text{Bid}) \quad (7)$$

$$E(WTP) = a / -b \quad (8)$$

ดังนั้นมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายรวม T(WTP) สามารถคำนวณได้จากการนำค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยมาคูณกับจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดังสมการที่ (9)

$$T(WTP) = E(WTP) \times \text{จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด} \quad (9)$$

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงได้วางแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive method)

นำข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนของคุณลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวนี้ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS และนำเสนอข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในรูปแบบของความถี่ ร้อยละ เป็นต้น

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative method)

ประเมินมูลค่าเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method) ใช้แบบจำลอง non-parametric model และแบบจำลองโลจิท (logit model) ในการประมาณค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยว และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบสองทางเลือก

(binary logistic regression analysis) สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของ
นักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) ลักษณะเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา 2) ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว 3) ความคิดเห็นทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา 4) ความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา และ 5) ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

4.1 ลักษณะเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาเริ่มจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยว ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 โดยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา และกลุ่มชาวประมงในพื้นที่ โดยการรวมกลุ่มกันในครั้งนี้ใช้ชื่อว่า กลุ่มประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว เริ่มแรกเรือที่เข้าร่วมมีทั้งหมด 19 ลำ แล้วก็ค่อยลดจำนวนลงเรื่อยๆ จนกระทั่งในปี 2552 ยังคงเหลือเรือจำนวน 4 ลำ ทั้งนี้ในการจัดการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการประสานงาน การจัดหานักท่องเที่ยว ในเวลานั้นใช้ลักษณะติดต่อประสานงานโดยตรงกับ พ.จ.อ. สุเทพ การะกรณ์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการและพัฒนาสังคม และคุณอรอุมา การะกรณ์ นักพัฒนาการท่องเที่ยว เทศบาลนครสงขลา และทางคุณสุเทพกับคุณอรอุมาจะประสานงานกับชาวประมงว่าเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในแต่ละครั้งจะใช้เรือลำใดในการนำเที่ยว และในส่วนของการบินไกด์นำเที่ยวมีผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียวคือ คุณสุเทพ การะกรณ์ นอกจากเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านแล้ว ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวโดยเรือในทะเลสาบสงขลาอีก 2 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวที่นำเที่ยวเกาะยอ เกาะหนู เกาะแมว และ 2) เส้นทางท่องเที่ยวที่นำเที่ยวไปยังเกาะสี่-เกาะห้า ซึ่งทั้ง 2 เส้นทางจะใช้เรือนำเที่ยวที่เป็นเรือขนาดใหญ่ ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการท่องเที่ยวของทั้ง 2 เส้นทาง กับกลุ่มชาวประมงที่วางเครื่องมือประมงที่ใช้ในการหาปลา เพราะเนื่องจากเรือนำเที่ยวที่มีขนาดใหญ่เกินไปทำลายเครื่องมือประมงที่วางไว้ให้ได้รับความเสียหาย แต่สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน เรือที่ใช้มีขนาดเล็กเพราะเป็นเรือที่ดัดแปลงมาจากเรือประมงเดิมที่ชาวประมงใช้ในการหาปลา ทำให้โอกาสที่เรือจะไปทำลายเครื่องมือประมงที่วางไว้ในทะเลสาบสงขลาก็น้อยลง และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในเรื่องของความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการท่องเที่ยวกับกลุ่มชาวประมงที่วางเครื่องมือประมงที่ใช้ในการหาปลาเหมือนกับ 2 เส้นทางท่องเที่ยวดังกล่าว

เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ที่มีขึ้นในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปี โดยมีการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของชาวประมงและชุมชนโดยรอบทะเลสาบสงขลา สำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยเรือประมงพื้นบ้านนั้นจะใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 จุดท่องเที่ยวสำคัญ คือ

จุดท่องเที่ยวที่ 1 จุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา

เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน มีจุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ตรงจุดนี้เป็นบริเวณปลูกต้นโกงกาง ซึ่งมีทั้งหมด 5 แปลง แปลงละประมาณ 4-5 ไร่ รวมแล้วประมาณ 20 ไร่ มีพันธุ์ไม้ป่าชายเลน เช่น ลำพู ลำแพน โกงกาง เป็นต้น แต่บริเวณนี้จะมีปัญหาน้ำเสียและมีกลิ่นเหม็น โดยมีสาเหตุจากปัญหาน้ำทิ้งจากครัวเรือน โรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงไปถึงมูลฝอยที่ไม่มีการจัดเก็บให้ถูกวิธี ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงสภาพปัญหาที่มาจากการจัดการจัดการสภาพแวดล้อมและกระตุ้นจิตสำนึกให้อยากดูแลรักษาทะเลสาบสงขลาให้มากขึ้น

ภาพประกอบที่ 9: จุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยนางสาวจริยาภรณ์ มาสวัสดิ์

จุดท่องเที่ยวที่ 2 ชมป่าโกงกางสมเด็จพะเทพฯ

นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงกลิ่นไอของทะเลและสองข้างทางที่ประกอบไปด้วยวิถีเรือประมงที่สัญจรไปมา วิถีชีวิตของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา และสูดอากาศที่บริสุทธิ์ โดยปราศจากควันพิษ เมื่อเรือแล่นมาเรื่อยๆ จากท่าเรือจุดแรกที่แวะจอดเรือ คือ ป่าโกงกางสมเด็จพะเทพฯ ในจุดนี้จะเป็นพื้นที่ปลูกต้นโกงกางซึ่งเมื่อปี 2540 มีเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ มีแนวเขตกั้นการรุกร้ำโดยการปักท่อ PVC สีฟ้า บริเวณนี้เป็นบริเวณที่ปล่อยให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุบาลสัตว์น้ำ เมื่อสัตว์น้ำเติบโตก็จะออกสู่ท้องทะเลให้ประชาชนได้จับต่อไป พื้นที่บริเวณดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากประชาชน และเทศบาลสิงหนครในการช่วยกันดูแลรักษา

ภาพประกอบที่ 10: ป่าโกงกางสมเด็จพะเทพฯ
หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยนายภาณุพงศ์ เกิดทิพย์

จุดท่องเที่ยวที่ 3 ชมวิถีชีวิตของชาวประมงในการหาปลา

ในจุดนี้จะแวะจอดเรือชมวิถีชีวิตของชาวประมงในการหาปลาตามจุดต่างๆ ที่ชาวประมงวางเครื่องมือประมงไว้ ซึ่งได้แก่การใช้โพงพาง บาล์ม และไซนั้ง โดยการวางเครื่องมือจับปลาต้องดูเรื่องเส้นทางเดินของปลาด้วย หากวางไปโดยไม่รู้ก็จะได้ปลาน้อยหรือไม่ได้เลย วิธีการเหล่านี้ต้องอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์ที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ

ภาพประกอบที่ 11: วิถีชีวิตของชาวประมงในการหาปลา

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยนางสาวจริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ นางสาวฐาปนีร์ สังข์สวัสดิ์

และนายภาณุพงศ์ เกิดทิพย์

จุดท่องเที่ยวที่ 4 สองข้างทางริมคลองพะวง

ในจุดนี้ริมฝั่งสองข้างทางจะให้เห็นพันธุ์ไม้ป่าชายเลนหลากหลายชนิด เช่น โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ เป็نگทะเล ตาตุ่ม ฝาดทะเล ลำพู ลำแพน เหงือกปลาหมอ เป็นต้น ซึ่งพันธุ์ไม้ที่พบส่วนใหญ่เป็นโกงกางใบเล็ก ที่มีประโยชน์ในการช่วยกรองสารพิษ การป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ที่หลบภัยรวมถึงที่อยู่อาศัยของสัตว์ เป็นต้น หลังจากนั้นจะแวะพักให้นักท่องเที่ยวได้เข้าห้องน้ำ ถ่ายรูป และชมเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะเป็นสะพานทางเดินเล็กๆ ที่ทำด้วยไม้ โดยสองฝั่งของสะพานจะพบพันธุ์ไม้ที่ขึ้นทั่วไปตามป่าชายเลน

ภาพประกอบที่ 12: สองข้างทางริมคลองพะวง

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยนางสาวจริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ และนายภาณุพงศ์ เกิดทิพย์

จุดท่องเที่ยวที่ 5 ชมสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์

ในจุดสุดท้ายจะเป็นการชมสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์ มีเรื่องราวความเป็นมาของสงขลาที่น่าสนใจ รวมทั้งมีการนั่งรถชมทัศนียภาพรอบสวน นอกจากนี้หากมีเวลายังสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

ภาพประกอบที่ 13: สวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตินสุลานนท์

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยนายภาณุพงศ์ เกิดทิพย์

หลังจากนั้นก่อนกลับจะแวะชมนากลางทะเล ซึ่งเป็นจุดที่สร้างไว้สำหรับนักท่องเที่ยวได้แวะรับประทานอาหาร พุดคุย และสอบถามปัญหาต่างๆ จากผู้นำเที่ยว

ภาพประกอบที่ 14: ชนากลางทะเล

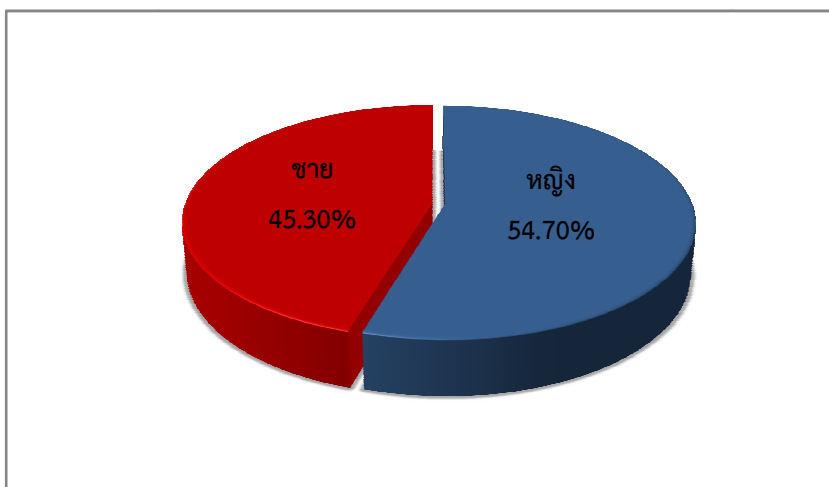
หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผศ.ดร.เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี และนายภูติพิงค์ แก้วทอง

4.2 ผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาท่องเที่ยวเส้นทางการท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา จำนวน 600 ตัวอย่าง มีรายละเอียดของผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

4.2.1 เพศ

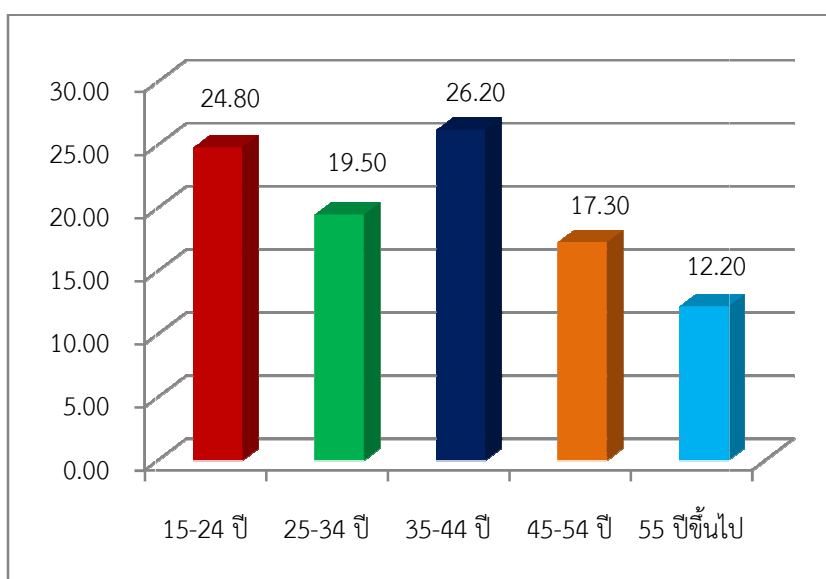
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง จำนวน 328 คน (ร้อยละ 54.70) และเพศชายจำนวน 272 คน (ร้อยละ 45.30)

ภาพประกอบที่ 15: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ

4.2.2 อายุ

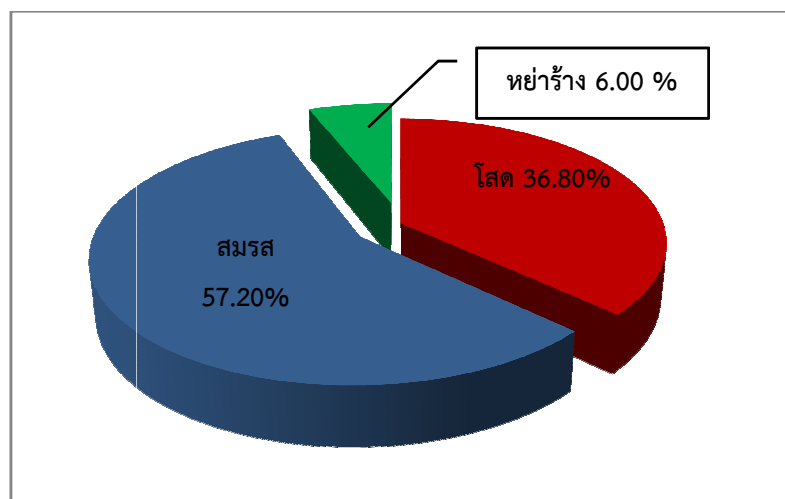
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจำนวน 157 คน มีอายุระหว่าง 35-44 ปี (ร้อยละ 26.20) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 149 คน (ร้อยละ 24.80) อายุระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 117 คน (ร้อยละ 19.50) อายุระหว่าง 45-54 ปี จำนวน 104 คน (ร้อยละ 17.30) อายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 73 คน (ร้อยละ 12.20)

ภาพประกอบที่ 16: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ

4.2.3 สถานภาพการสมรส

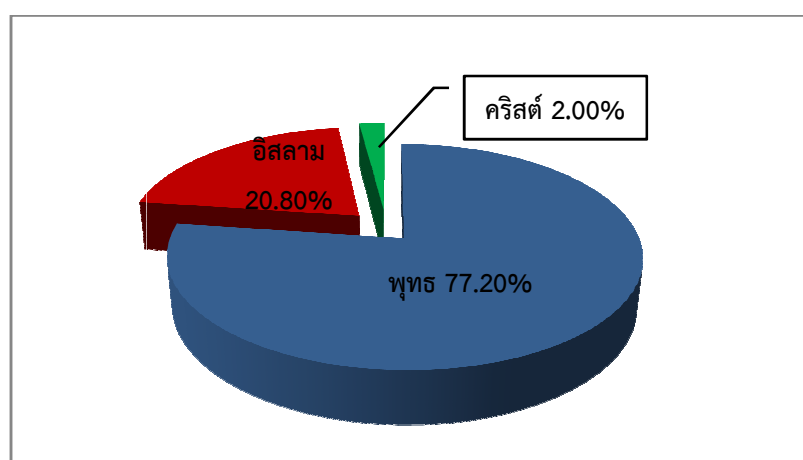
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจำนวน 343 คน อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 57.20) รองลงมา คือ โสด จำนวน 221 คน (ร้อยละ 36.80) และหย่าร้างจำนวน 36 คน (ร้อยละ 6)

ภาพประกอบที่ 17: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพการสมรส

4.2.4 ศาสนา

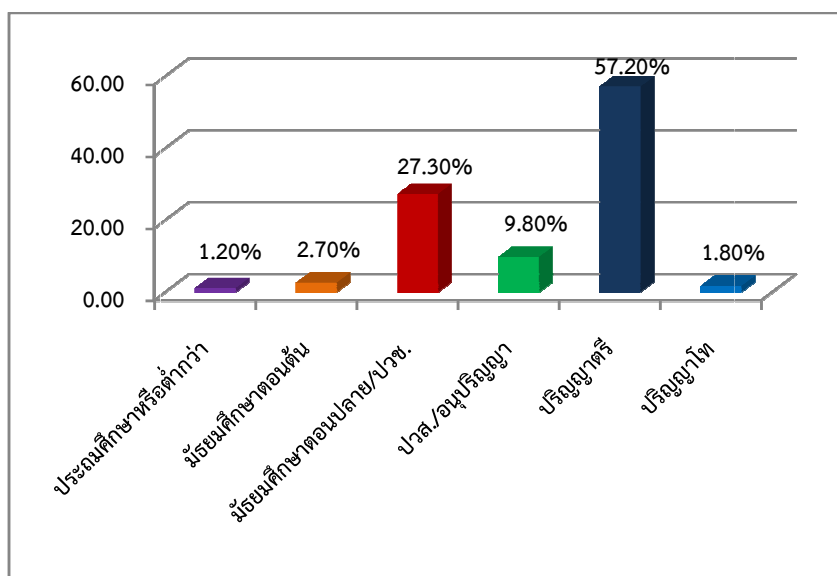
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจำนวน 463 คน นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 77.20) รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม จำนวน 125 คน (ร้อยละ 20.80) และศาสนาคริสต์ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 2.00)

ภาพประกอบที่ 18: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามศาสนา

4.2.5 ระดับการศึกษา

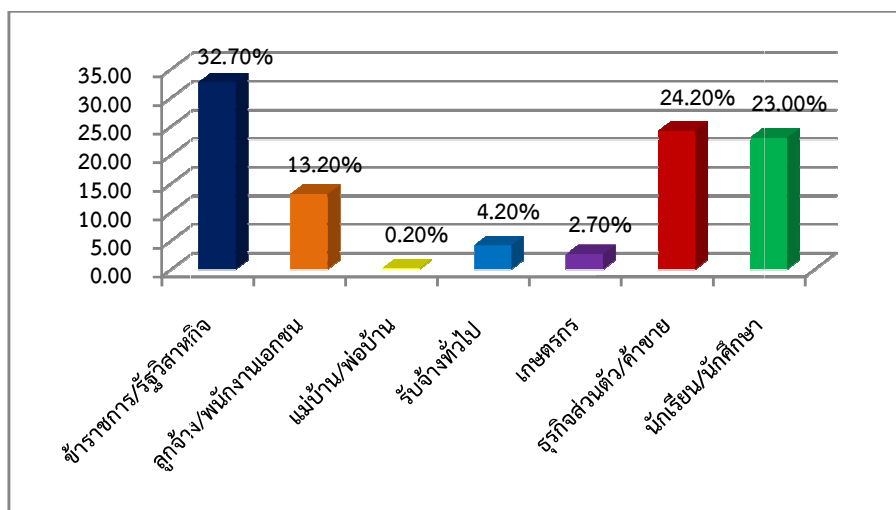
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจำนวน 343 คน มีระดับการศึกษาวุฒิปริญญาตรี (ร้อยละ 57.20) รองลงมาคือระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. จำนวน 164 คน (ร้อยละ 27.30) ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.20) มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 16 คน (ร้อยละ 2.70) ปวส./อนุปริญญา จำนวน 59 คน (ร้อยละ 9.80) และปริญญาโท จำนวน 11 คน (ร้อยละ 1.80)

ภาพประกอบที่ 19: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับการศึกษา

4.2.6 อาชีพ

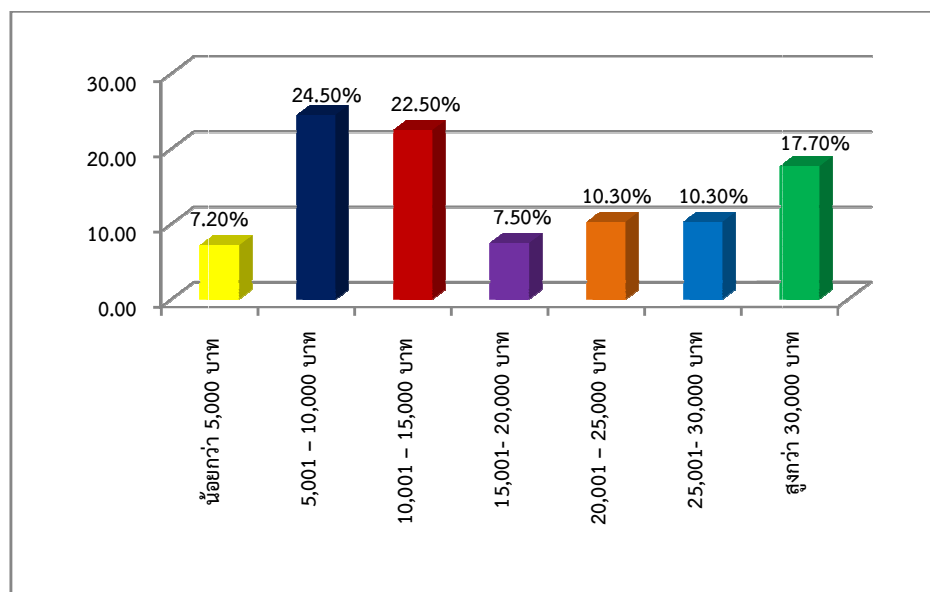
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจำนวน 196 คน มีอาชีพรับข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 32.70) รองลงมาคือ นักเรียนนักศึกษา จำนวน 138 คน (ร้อยละ 23.00) ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน จำนวน 79 คน (ร้อยละ 13.20) แม่บ้าน/พ่อบ้าน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.20) เกษตรกร จำนวน 16 คน (ร้อยละ 2.70) และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 145 คน (ร้อยละ 24.20)

ภาพประกอบที่ 20: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ

4.2.7 รายได้

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจำนวน 147 คน มีรายได้ไม่สูงมากนัก ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยในช่วง 5,001–10,000 บาท เป็นสัดส่วนที่มากที่สุด (ร้อยละ 24.50) รองลงมา คือ 10,001–15,000 บาท จำนวน 135 คน (ร้อยละ 22.50) รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 43 คน (ร้อยละ 7.20) รายได้ช่วง 15,001-20,000 บาท จำนวน 45 คน (ร้อยละ 7.50) รายได้ช่วง 20,001-25,000 บาท จำนวน 62 คน (ร้อยละ 10.30) รายได้ช่วง 25,001-30,000 บาท จำนวน 62 คน (ร้อยละ 10.30) และรายได้สูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 106 คน (ร้อยละ 17.70)

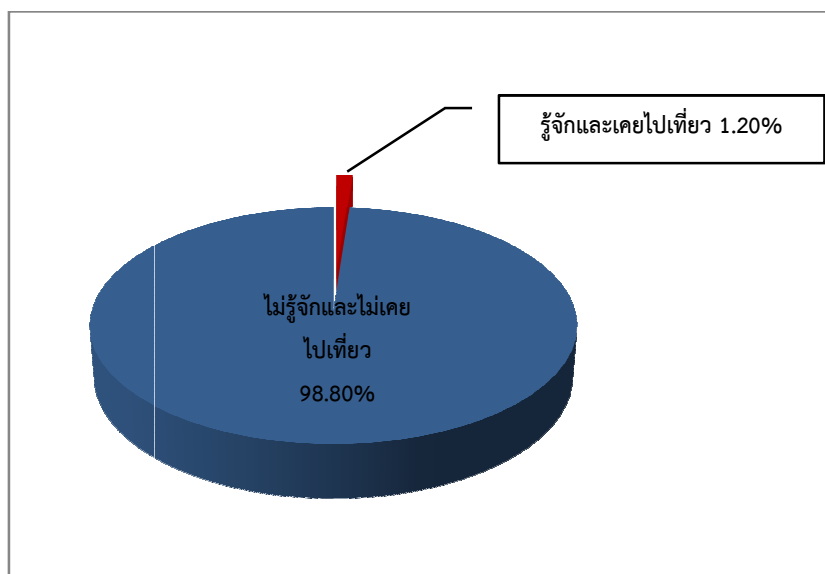
ภาพประกอบที่ 21: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้

4.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

ก่อนการสอบถามมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา จะมีการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและความคิดเห็นที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา สำหรับคำถามในส่วนนี้จะสอบถามเพื่อนำไปข้อมูลประกอบพิจารณาและตัดสินใจในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาต่อไปในอนาคต ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

4.3.1 การรู้จักและการเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

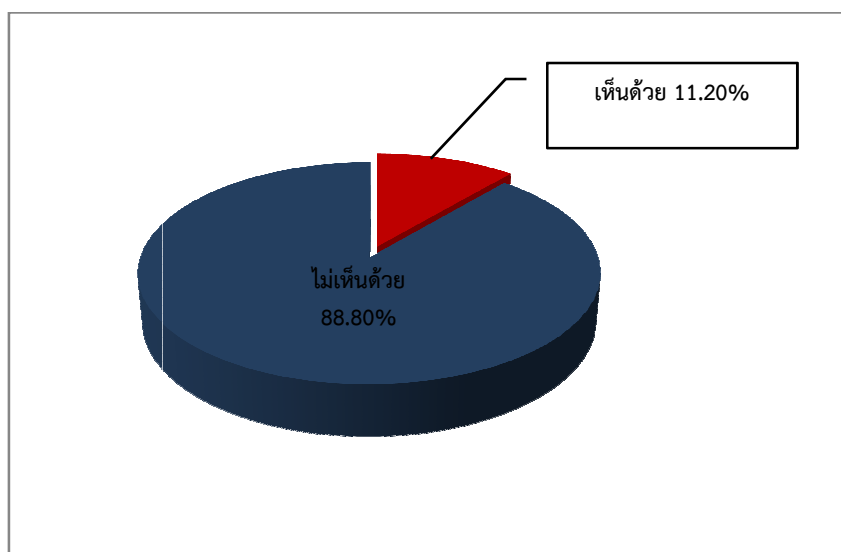
จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้จักและไม่เคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวนี้ จำนวน 593 คน คิดเป็นร้อยละ 98.80 และรู้จักเส้นทางและเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวนี้จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 ทั้งนี้การรู้จักเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาจะสอดคล้องกับการเคยไปเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่รู้จักเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาเพราะเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวนี้มาก่อน

ภาพประกอบที่ 22: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามการรู้จักและการเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

4.3.2 ความคิดเห็นต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวนี้ จำนวน 533 คน คิดเป็นร้อยละ 88.83 และเห็นด้วยต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวนี้จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 11.17

ภาพประกอบที่ 23: จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามความคิดเห็นต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

4.3.3 เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่ไม่เห็นด้วยต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวเที่ยวนี้ (จำนวน 533 คน) ได้ให้เหตุผลของการไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวไว้หลายเหตุผลด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้จับประเด็นที่คล้ายคลึงกันและสรุปไว้ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เหตุผลที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

เหตุผล	ความถี่	ร้อยละ
สร้างรายได้และส่งเสริมอาชีพให้กับชาวประมงและคนในชุมชน	245	25.93
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายทางระบบนิเวศ	145	15.34
เป็นเอกลักษณ์ของชาวสงขลา	119	12.59
เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและประเพณีของคนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาของนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนรุ่นหลัง	97	10.26
ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวสงขลามากขึ้น	83	8.78
เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันให้กับจังหวัดสงขลา	79	8.36
เกิดความสามัคคีในหมู่บ้านทำให้คนในพื้นที่รู้จักการอนุรักษ์	66	6.98
เป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดสงขลา	55	5.82
อนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวประมง	45	4.76
ไม่ตอบเหตุผล	11	1.16

หมายเหตุ: กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่า 1 เหตุผล ดังนั้นจำนวนรวมของความถี่จึงมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทาง

4.3.4 เหตุผลที่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่เห็นด้วยต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวนี้ (จำนวน 160 คน) ได้ให้เหตุผลของการเห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวไว้หลายเหตุผลด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้จับประเด็นที่คล้ายคลึงกันและสรุปไว้ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เหตุผลที่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

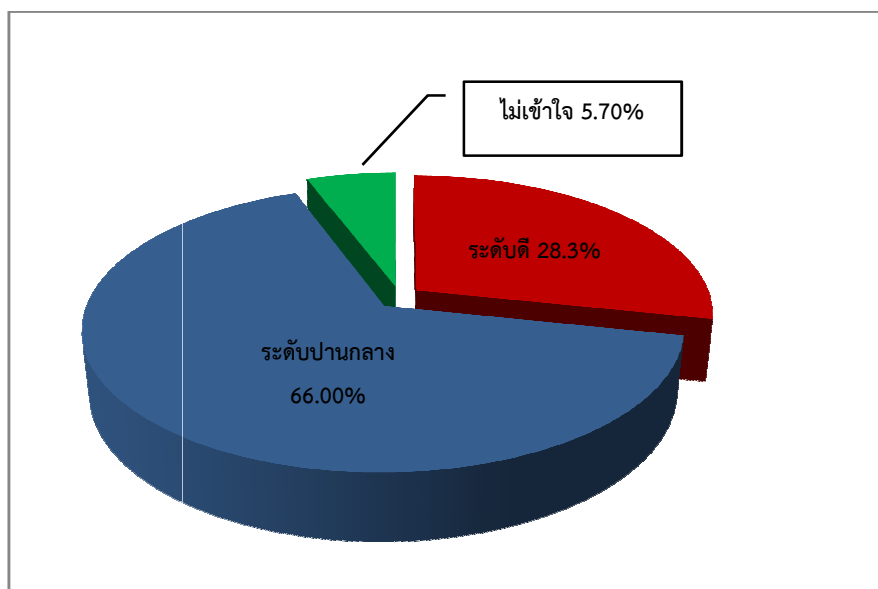
เหตุผล	ความถี่	ร้อยละ
ยุติความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคี	48	30.00
ชาวบ้านในพื้นที่จะได้มีที่ทำมาหากิน หากมีโครงการนี้จะไปรบกวนการทำมาหากินของชาวประมงไม่สามารถประกอบอาชีพได้	27	16.88
การท่องเที่ยวโดยเรืออาจสร้างความเสียหายให้กับทะเลสาบสงขลา เช่น คราบน้ำมันมากกว่าการอนุรักษ์	17	10.63
การท่องเที่ยวโดยเรือเป็นการรบกวนธรรมชาติและเสียงดัง	35	21.87
พัฒนาไปแล้วอาจไม่มีคนมาเที่ยวทำให้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน	19	11.87
ไม่ตอบเหตุผล	14	8.75

หมายเหตุ: 1. กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่า 1 เหตุผล ดังนั้นจำนวนรวมของความถี่จึงมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทาง

2. ในส่วนของเหตุผลความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนนั้นผู้ตอบแบบสอบถามอาจมีความคิดเห็นในภาพรวมว่าทั้ง 3 เส้นทางท่องเที่ยวโดยเรือในทะเลสาบสงขลานั้นสร้างความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชน ซึ่งแท้จริงแล้วเส้นทางท่องเที่ยวที่จะสร้างความขัดแย้งจะเป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่ใช้เรือขนาดใหญ่ซึ่งอาจทำลายเครื่องมือประมงในทะเลสาบสงขลาได้ แต่เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านนั้นมิได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการท่องเที่ยวกับชาวประมงในพื้นที่ที่วางเครื่องมือประมงในการหาปลา เนื่องจากเรือที่ใช้เป็นเรือขนาดเล็กที่ไม่ทำลายเครื่องมือประมงแต่อย่างใด

4.3.5 ความเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

สำหรับคำถามในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์ในการถามเพื่อทดสอบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเส้นทางมากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะนำมาพิจารณาในส่วนของ การตอบเพื่อหาความยินดีที่จะจ่าย ทั้งนี้หากกลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวจะมีการอธิบายซ้ำอีกครั้ง และหากกลุ่มตัวอย่างยังไม่เข้าใจก็จะไม่นำข้อมูลมาใช้ในการคำนวณ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 รองลงมาอยู่ในระดับเข้าใจดี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 และมีจำนวน 34 คน ที่ไม่เข้าใจเลย คิดเป็นร้อยละ 5.70

ภาพประกอบที่ 24: จำนวนร้อยละความเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

4.3.6 ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นในส่วนของการข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ซึ่งในส่วนนี้จะใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาจัดกลุ่มแยกตามประเด็นที่คล้ายคลึงกันและสรุปไว้ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

ประเด็น	ความถี่	ร้อยละ
ควรประชาสัมพันธ์เส้นทางดังกล่าวให้เป็นที่รู้จักให้มากกว่านี้	55	18.09
ควรให้มีการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้ต่อไปและควรพัฒนาอย่างจริงจังให้ดียิ่งขึ้นไปและควรดูแลเส้นทางท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวนี้ให้ถึงชั่วลูกชั่วหลาน	129	42.43
ควรให้หน่วยงานราชการเข้ามาดูแลจัดการให้เป็นระบบและควรมีแผนระยะยาวในการจัดการร่วมกับชุมชน	33	10.86
ควรเพิ่มจุดท่องเที่ยวให้มากขึ้น	87	28.62
จัดให้มีโฮมสเตย์	15	4.93

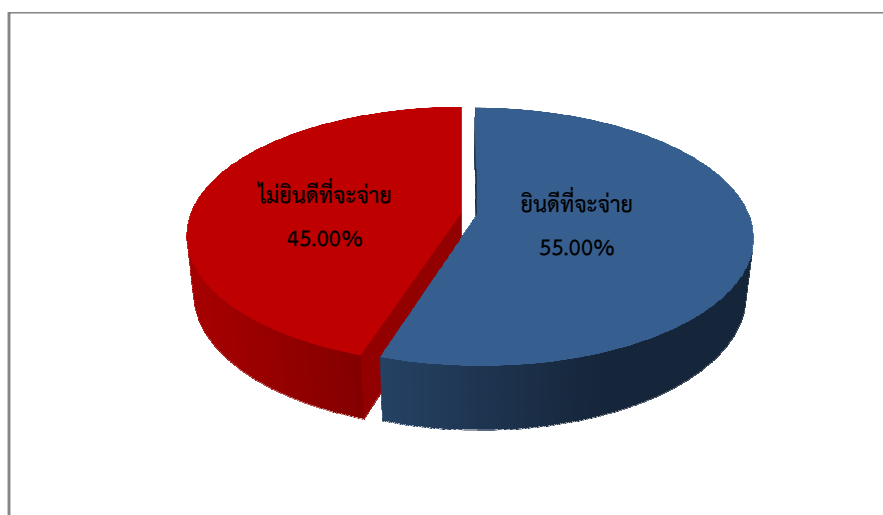
หมายเหตุ: กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่า 1 เหตุผล และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ตอบคำถาม
 ในส่วนนี้ ดังนั้นจำนวนรวมของความถี่จึงน้อยกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บ
 แบบสอบถาม (600 ตัวอย่าง)

จากการสอบถามความคิดเห็นทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ซึ่งประกอบไปด้วย การรู้จักและการเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ความคิดเห็นต่อการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา เหตุผลต่างๆ ที่มีต่อเส้นทางทั้งเหตุผลที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับคำถามในส่วนนี้จะสอบถามเพื่อนำไปข้อมูลประกอบการพิจารณาและตัดสินใจในการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาต่อไปในอนาคต รวมทั้งเป็นตัวปัจจัยที่นำไปวิเคราะห์ว่าปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจหรือไม่เต็มใจที่จะจ่ายของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

4.4 ผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

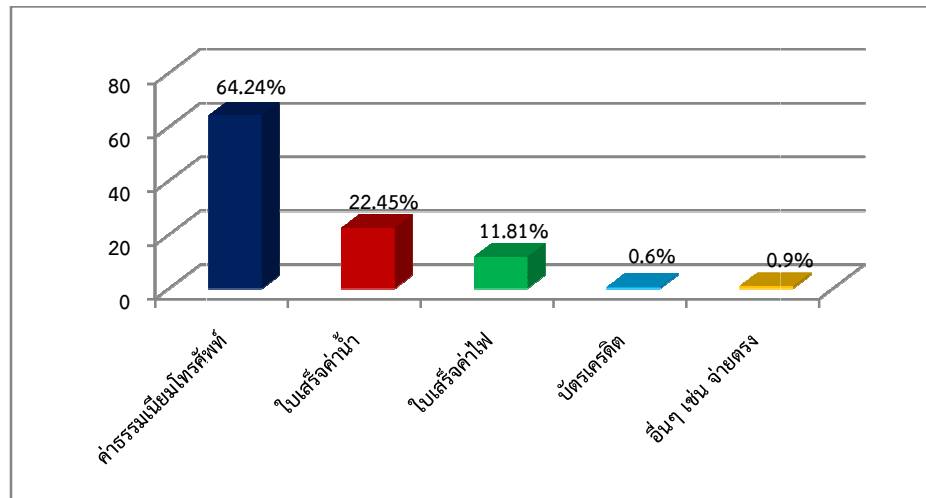
4.4.1 ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามในส่วนของคุณสมบัติความเต็มใจที่จะจ่าย

จากการเก็บแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา จำนวน 600 ตัวอย่าง พบว่านักท่องเที่ยวจำนวน 330 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55 มีความเต็มใจที่จะจ่ายเป็นตัวแทนสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ส่วนที่เหลืออีก 270 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45 ไม่มีความเต็มใจที่จะจ่ายต่อโปรแกรมการท่องเที่ยวว่าเป็นตัวแทน โดยส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะจ่ายในรูปแบบอื่น

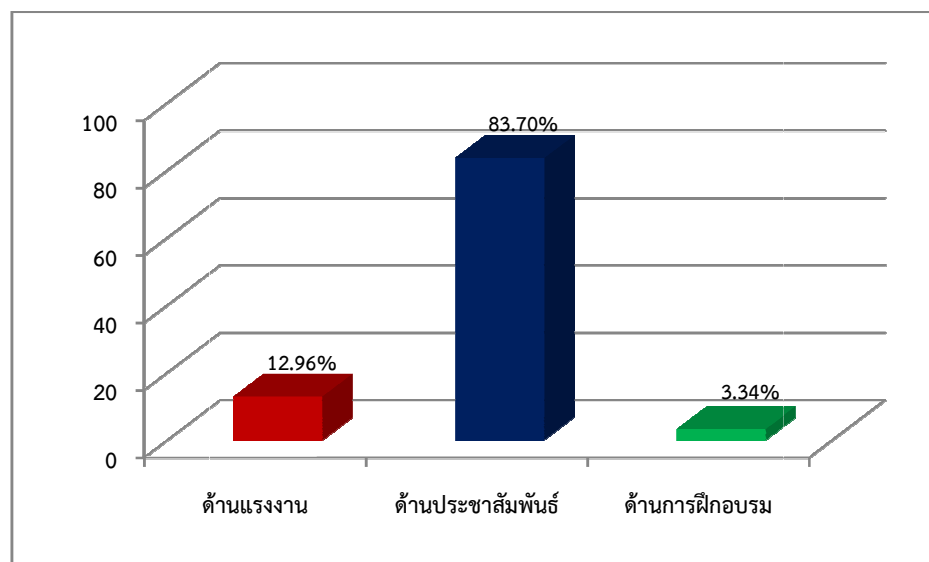

ภาพประกอบที่ 25: สัดส่วนร้อยละของความเต็มใจที่จะจ่าย

นักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนใหญ่จะเลือกจ่ายด้วยค่าธรรมเนียมโทรศัพท์มากที่สุด จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 64.24 รองลงมาจ่ายด้วยใบเสร็จค่าน้ำ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.45 ใบเสร็จค่าไฟ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.81 และรูปแบบที่ผู้ตอบจะจ่ายเงินน้อยที่สุด คือ การจ่ายผ่านบัตรเครดิต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 และอื่นๆ เช่น จ่ายตรง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ภาพประกอบที่ 26) ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่มี ความเต็มใจที่จะจ่าย จะสนับสนุนการอนุรักษ์ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์มากที่สุด จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านแรงงาน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 12.96 และด้านการฝึกอบรม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.34 (ภาพประกอบที่ 27)

ภาพประกอบที่ 26: สัดส่วนร้อยละของวิธีจ่ายเงิน

ภาพประกอบที่ 27: สัดส่วนร้อยละของวิธีสนับสนุนการอนุรักษ์

4.4.2 การคำนวณความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา สามารถคำนวณค่าความเต็มใจที่จะจ่ายได้ 2 วิธี ดังต่อไปนี้ คือ

4.4.2.1 การคำนวณความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวด้วยวิธี non-parametric model

สำหรับวิธีการคำนวณด้วย non-parametric model มีผลการคำนวณแต่ละขั้นตอนดังนี้

(1) นำข้อมูลจำนวนคนที่มีความเต็มใจที่จะจ่าย (จำนวนคนที่ตอบ yes) แต่ละค่า มาคำนวณหาความน่าจะเป็นของผู้ที่มีความเต็มใจที่จะจ่าย ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความน่าจะเป็นของความเต็มใจที่จะจ่าย

ความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) (บาท)	จำนวนคนทั้งหมดที่ถาม (คน)	จำนวนคนที่ตอบ yes	ความน่าจะเป็น
100	100	92	0.92
200	100	88	0.88
300	100	74	0.74
400	100	34	0.34
500	100	28	0.28
600	100	14	0.14
รวม	600	330	-

(2) นำข้อมูลความน่าจะเป็นของความเต็มใจที่จะจ่าย จากขั้นตอนที่ 1 มาหาช่วงต่างๆ ของข้อมูล ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การคำนวณหาช่วงของข้อมูล

ความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) (บาท)	ความน่าจะเป็น	จำนวนคนที่ตอบ yes (คน)
WTP < 100	$1.00 - 0.92 = 0.08$	$0.08 \times 600 = 48$
$100 \leq \text{WTP} < 200$	$0.92 - 0.88 = 0.04$	$0.04 \times 600 = 24$
$200 \leq \text{WTP} < 300$	$0.88 - 0.74 = 0.14$	$0.14 \times 600 = 84$
$300 \leq \text{WTP} < 400$	$0.74 - 0.34 = 0.40$	$0.40 \times 600 = 240$
$400 \leq \text{WTP} < 500$	$0.34 - 0.28 = 0.06$	$0.06 \times 600 = 36$
$500 \leq \text{WTP} < 600$	$0.28 - 0.14 = 0.14$	$0.14 \times 600 = 84$
WTP ≥ 600	$0.14 - 0.00 = 0.14$	$0.14 \times 600 = 84$

(3) คำนวณหาความเต็มใจที่จะจ่ายจากจำนวนคนที่ตอบ yes แต่ละช่วงของข้อมูล คุณด้วย WTP เฉลี่ยของแต่ละช่วง และรวมผลของแต่ละช่วง ดังตาราง 10

ตารางที่ 10 คำนวณผลรวมของค่าความเต็มใจที่จะจ่าย

ความยินดีที่จะจ่าย (WTP)	จำนวนคนที่ตอบ yes	WTP เฉลี่ย (คิดค่ากลางของช่วง bid)	Total WTP (WTP × no.)
WTP < 100	48	50	2,400
100 ≤ WTP < 200	24	150	3,600
200 ≤ WTP < 300	84	250	21,000
300 ≤ WTP < 400	240	350	84,000
400 ≤ WTP < 500	36	450	16,200
500 ≤ WTP < 600	84	550	46,200
WTP ≥ 600	84	650	54,600
รวม	600	-	228,000

(4) นำผลรวมของความเต็มใจที่จะจ่ายที่ได้จากตารางที่ 10 มาคำนวณหาความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยได้จาก

$$\begin{aligned} \text{ความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ย} &= \text{ผลรวมของค่าความเต็มใจที่จะจ่าย} / \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \\ &= 228,000 \text{ บาทต่อครั้ง} / 600 \text{ คน} \\ &= 380 \text{ บาท/คน/ครั้ง} \end{aligned}$$

(5) เมื่อได้ความเต็มใจที่จะจ่ายแล้วสามารถนำมาคำนวณหามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา [T(WTP)] ได้จากสมการที่ (9) แต่เนื่องจากการที่เก็บแบบสอบถามทั้งหมด 600 ชุด นักท่องเที่ยวมีความเต็มใจที่จะจ่าย (ตอบ Yes) ทั้งหมด 330 คน คิดเป็น 55% เพราะฉะนั้นแล้วจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในที่นี่จะคิดจาก 55% ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด คือ 2,221,759 คน (4,039,562 คน × 55%) ดังสมการที่ 11

$$T(WTP) = E(WTP) \times 55\% \text{ ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด} \quad (11)$$

เมื่อแทนค่า $E(WTP)$ จะได้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ด้วยวิธี non-parametric model เท่ากับ 844,268,420 บาทต่อปี

4.4.2.2 การคำนวณความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวด้วยวิธี binary logit model

ผลการวิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายด้วยวิธี binary logit model โดยอาศัยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 600 ตัวอย่าง มีผลการคำนวณค่าตัวแปรต่างๆ แสดงดังตารางที่ 11 และ ภาคผนวก ค

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความเต็มใจที่จะจ่ายด้วยวิธี binary logit model ในกรณีฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายแบบ linear WTP function

ตัวแปร	Beta	S.E.	p-value	Exp
จำนวนเงินเริ่มต้น (bid)	-0.009	0.001	0.000	0.991
ค่าคงที่ (constant)	3.591	0.295	0.000	36.270
Nagelkere R^2 ; Pesudo $R^2 = 0.448$				
มีค่าการพยากรณ์ที่ถูกต้อง (overall percentage) ร้อยละ 79.70				

หมายเหตุ Beta คือ ค่าสัมประสิทธิ์จากตัวแปรในสมการ
 S.E. คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error)
 Exp คือ ค่าความคาดหวังของการเกิดเหตุการณ์

เมื่อแทนค่าตัวแปรในตาราง 11 ลงในสมการที่ (7) จะได้รูปแบบสมการที่ (12) เพราะฉะนั้นความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยต่อคนเท่ากับค่าคงที่จากสมการหารด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนเงินเริ่มต้นดังสมการที่ (12) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 399 บาทต่อคนต่อครั้ง

$$WTP = 3.591 + (-0.009)Bid \quad (13)$$

$$E(WTP) = 3.591 / -(-0.009) \quad (14)$$

$$= 399 \text{ บาทต่อคนต่อครั้ง}$$

เมื่อได้ความเต็มใจที่จะจ่ายแล้วสามารถนำมาคำนวณหามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา [T(WTP)] ได้จากสมการที่ (9) แต่เนื่องจากการที่เก็บแบบสอบถามทั้งหมด 600 ชุด นักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจที่จะจ่าย (ตอบ Yes) ทั้งหมด 330 คน คิดเป็น 55% เพราะฉะนั้นแล้วจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในที่นี่จะคิดจาก 55% ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด คือ 2,221,759 คน ($4,039,562 \text{ คน} \times 55\%$) ดังสมการที่ 11 เมื่อแทนค่า E(WTP) จะได้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ด้วยวิธี binary logit model เท่ากับ 886,481,841 บาทต่อปี

ดังนั้นจากการศึกษาจะได้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา 2 ค่า คือ ความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยววิธี non-parametric model มีค่าเท่ากับ 380 บาทต่อคนต่อครั้ง และวิธี binary logistic model เท่ากับ 399 บาทต่อคนต่อครั้ง ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางทะเลสาบสงขลา มีค่าเท่ากับ 844,268,420 บาทต่อปี ด้วยวิธี non-parametric model และ 886,481,841 บาทต่อปี ด้วยวิธี binary logistic model ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาด้วยวิธี non-parametric model และวิธี binary logistic model

วิธีการ	ความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ย (บาทต่อคนต่อครั้ง)	มูลค่า (บาทต่อปี)
non-parametric model	380	844,268,420
binary logistic model	399	886,481,841

4.5 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกไม่มี แต่มีในทิศทางลบ ซึ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ได้แก่ จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 400 บาท 500 บาท และ 600 บาท ตามลำดับ กล่าวคือ ถ้าจำนวนเงินเริ่มต้นเพิ่มสูงขึ้นทำให้โอกาสที่นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวจะมีความเต็มใจที่จะจ่ายตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาลดน้อยลง นอกจากนี้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและลบ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

10,001-15,000 บาท กล่าวคือ ถ้าหากนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น ก็จะมีความเต็มใจที่จ่ายตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาเพิ่มสูงขึ้นด้วย ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ได้แก่ จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 300 บาท กล่าวคือ ถ้าจำนวนเงินเริ่มต้นเพิ่มสูงขึ้นทำให้โอกาสที่นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวจะมีความเต็มใจที่จ่ายตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาลดน้อยลง ดังแสดงในตารางที่ 13 และ ภาคผนวก

ตารางที่ 13 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเต็มใจที่จะจ่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และ 0.05

ตัวแปร	Beta	S.E.	p-value	Exp
จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) 300 บาท	-1.285	0.617	0.037 *	0.277
จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) 400 บาท	-3.184	0.553	0.000**	0.041
จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) 500 บาท	-4.063	0.571	0.000**	0.017
จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) 600 บาท	-5.549	0.647	0.000**	0.004
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท	1.750	0.781	0.026 *	5.752
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท	2.133	0.877	0.015 *	8.443
Nagelkere R ² ; Pesudo R ² = 0.564				
มีค่าการพยากรณ์ที่ถูกต้อง (overall percentage) ร้อยละ 81.50				

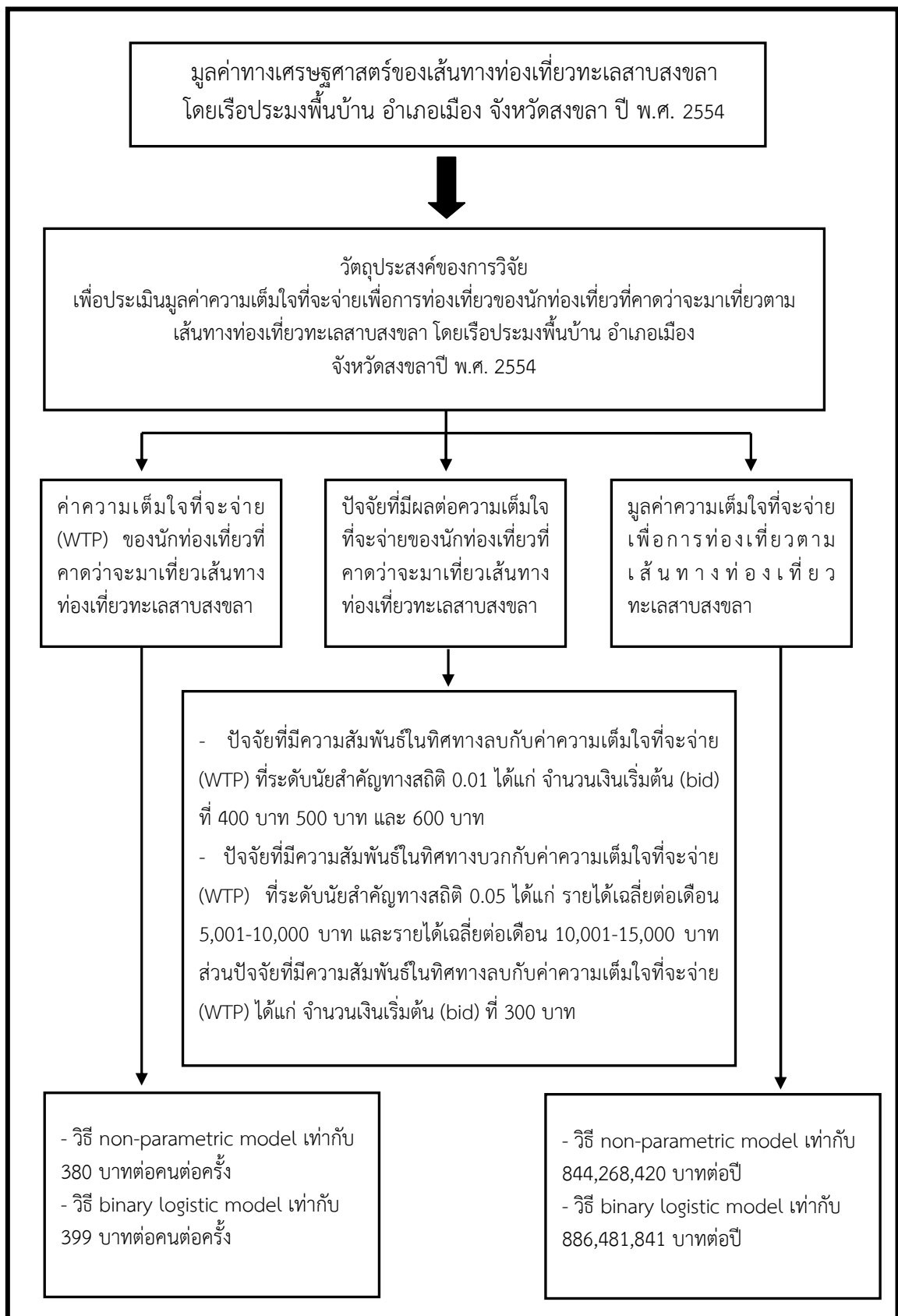
หมายเหตุ	Beta	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์จากตัวแปรในสมการ
	S.E.	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error)
	Exp	คือ	ค่าความคาดหวังของการเกิดเหตุการณ์
	**	คือ	การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
	*	คือ	การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยเรือประมงพื้นบ้านอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. 2554 ด้วยวิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (contingent valuation method) รวมทั้งศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว จำนวน 600 คน วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ด้วยวิธี non-parametric model และวิธี binary logistic regression analysis ได้ผลการศึกษาโดยสรุป ดังนี้ (ภาพประกอบที่ 28)

ภาพประกอบที่ 28 แผนผังสรุปการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา ร้อยละ 54.70 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35-44 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพเป็นข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในสถานภาพสมรส และส่วนใหญ่มีรายได้ไม่สูงมากนัก ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยในช่วง 5,001-10,000 บาท และจากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและความคิดเห็นที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้จักและไม่เคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวนี้ และก็ไม่เห็นด้วยถ้าหากมีการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวนี้ โดยให้เหตุผลหลายประการด้วยกัน เช่น เส้นทางท่องเที่ยวนี้สร้างรายได้และส่งเสริมอาชีพให้กับชาวประมงและคนในชุมชน เป็นเอกลักษณ์ของชาวสงขลา เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและประเพณีของคนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาของนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนรุ่นหลัง ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวสงขลามากขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นไว้หลายประการด้วยกัน คือ ควรประชาสัมพันธ์เส้นทางดังกล่าวให้เป็นที่รู้จักให้มากกว่านี้ ควรให้มีการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้ต่อไป ควรพัฒนาอย่างจริงจังให้ดียิ่งขึ้นไป ควรดูแลเส้นทางท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวนี้ให้ถึงชั่วลูกชั่วหลาน ควรให้หน่วยงานราชการเข้ามาดูแลจัดการให้เป็นระบบและควรมีแผนระยะยาวในการจัดการร่วมกับชุมชน ควรเพิ่มจุดท่องเที่ยวให้มากขึ้น และมีการจัดให้มีโฮมสเตย์

5.1.2 สรุปผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาจำนวน 330 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55 และนักท่องเที่ยวที่มีความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนใหญ่จะเลือกจ่ายด้วยค่าธรรมเนียมโทรศัพท์ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่มี ความเต็มใจที่จะจ่ายจะสนับสนุนการอนุรักษ์ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนด้านแรงงานและการฝึกอบรม สำหรับการคำนวณค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยววิธี non-parametric model มีค่าเท่ากับ 380 บาทต่อคนต่อครั้ง และวิธี binary logistic model เท่ากับ 399 บาทต่อคนต่อครั้ง ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางทะเลสาบสงขลามีค่าเท่ากับ 844,268,420 บาทต่อปี ด้วยวิธี non-parametric model และ 886,481,841 บาทต่อปี ด้วยวิธี binary logistic model

5.1.3 สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ได้แก่ จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 400 บาท 500 บาท และ 600 บาท นอกจากนี้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ได้แก่ จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 300 บาท

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยที่ได้นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา 2) ความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยการอภิปรายผลในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 อภิปรายผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

5.2.1.1 เพศ

กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวนี้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทุกเพศ โดยเฉพาะเจาะจงเฉพาะเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสงขลา: กรณีศึกษาหาดสมิหลา (บุษกร ถาวรประสิทธิ์และคณะ 2546) ผลการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการดูแลรักษาแม่น้ำปิง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล 2549) ผลการประเมินความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์พะยูนในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง (รุ่งนภา บุพฤทธิ์ 2549) ผลการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (พรพิมล เลิศฤทธิ์ 2550) และ การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมโบราณสถานเวียงกุมกาม (กชพร สุจิตภิญโญ และ

กาญจนา โชคถาวร 2555) แต่จะแตกต่างกับงานวิจัยของรอฮานี มะสาแม (2554) ซึ่งศึกษาการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ผลประโยชน์ด้านนันทนาการของน้ำตกทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพราะลักษณะพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นเนินเขา และลักษณะกิจกรรมบางอย่าง เช่น การชมธรรมชาติที่ต้องเดินขึ้นที่สูง เป็นต้น ทำให้เหมาะสมกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับเพศของนักท่องเที่ยวไว้ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องเพศของนักท่องเที่ยว

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	เพศของนักท่องเที่ยว		ข้อสังเกต
		ชาย	หญิง	
วนอุทยานและอุทยาน	นวลศรี เพชรรัตน์ (2543)		✓	นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวประเภทวนอุทยานและอุทยานส่วนใหญ่แล้วเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยอาจจะเป็นไปได้ว่าเพศชายมีความนิยมท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มากกว่าเพศหญิง
	ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์ (2543)	✓		
	โชคชัย มณีนาค (2544)	✓		
	วิโรจน์ โรจนจินดา (2545)	✓		
	ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545)	✓		
	จรัญ คุ้มพันธ์ (2547)	✓		
	ปริญญา สุธสสุภา (2548)	✓		
	ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548)	✓		
	ฤกษ์รัตน์ ปีกกันต์ธร (2548)		✓	
	ราชนัย จิรากร (2548)	✓		
รุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549)		✓		
สวนสาธารณะและสวนสัตว์	อัญชุลี ชัยจำรูญพันธ์ (2543)		✓	นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนสัตว์สวนสาธารณะ ทั้งเพศชายและหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกันมาก
	พิมพ์ิกา ชมชีพ (2549)		✓	
	ภัทรพร อภิกุลรุ่งเรือง (2549)	✓		
	จรีวรรณ มณีเมือง (2550)	✓		

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	เพศของ นักท่องเที่ยว		ข้อสังเกต
		ชาย	หญิง	
พื้นที่ป่าอนุรักษ์และ พื้นที่ชุ่มน้ำ	สมพร บุญเลิศ (2543)	✓		นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ป่า อนุรักษ์และพื้นที่ชุ่มน้ำมีทั้ง เพศชายและเพศหญิง อาจจะ เป็นไปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยว ประเภทนี้เหมาะสำหรับ นักท่องเที่ยวทุกเพศไม่เจาะจง เฉพาะเพศใดเพศหนึ่ง
	พรพิมล เลิศฤทธิ (2550)		✓	
หาดทราย ชายทะเล	นพดล จันระวัง (2545)		✓	นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวประเภทหาดทราย ชายทะเลเป็นเพศหญิง อาจจะ เป็นไปได้ว่าเพศหญิงนิยมไป เที่ยวแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ มากกว่าเพศชาย
	บุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546)		✓	
	ณัชชา ว่องวัฒนานุกูล (2547)		✓	
แม่น้ำ	ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549)		✓	นักท่องเที่ยวเพศหญิงนิยมไป เที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวบาง ประเภทมากกว่าเพศชาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางมรดกและ วัฒนธรรม โบราณสถาน ซึ่งมี ลักษณะพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่ง ท่องเที่ยวประเภทหาดทราย ชายทะเล ส่วนเพศชายนิยม ท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับวนอุทยาน เช่น น้ำตก
สวนพฤกษศาสตร์	อรชร เรื่องจันทร์ (2549)		✓	
สถานีเกษตร	วราภรณ์ งามสมสุข (2549)	✓		
มรดกทางวัฒนธรรม	เอกพล อังผาดผล (2553)		✓	
โบราณสถาน	กชพร สุจิตติญาณ และ กาญจนา โชคถาวร (2555)		✓	
น้ำตก	รอฮานี มะสามแม (2554)	✓		

จากตารางที่ 14 พบว่า นักท่องเที่ยวเพศชายนิยมไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวประเภทสวนอุทยานและอุทยานมากกว่าเพศหญิง เพราะแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า และมีลักษณะของพื้นที่ค่อนข้างทึบและเปลี่ยว ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเพศหญิงที่จะไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ทำให้สัดส่วนเพศหญิงมีน้อยลง ส่วนนักท่องเที่ยวเพศชายนิยมไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเลมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นพื้นที่เปิดโล่ง และสะดวกสบายกว่าพื้นที่เป็นเนินเขาหรือเป็นป่าทึบ ทำให้เพศหญิงนิยมไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มากกว่าเพศชาย แต่นักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและเพศหญิงนิยมไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวประเภทสวนสาธารณะและสวนสัตว์ หรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งสังเกตจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทดังกล่าวมีสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงที่ใกล้เคียงกัน อาจจะเป็นไปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เหมาะสำหรับคนทุกเพศไม่เฉพาะเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น อีกทั้งลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่คนทุกเพศสามารถไปท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้องกังวลถึงอุปสรรคต่างๆ เช่น พื้นที่เปลี่ยว หรือรกทึบอย่างเช่นแหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนอุทยานและอุทยาน เป็นต้น

5.2.1.2 อายุ

ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา มีการกระจายตัวในแต่ละช่วงอายุใกล้เคียงกัน โดยช่วงอายุ 35-44 ปี เป็นช่วงอายุที่พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.20 และใกล้เคียงกันมากกับช่วงอายุ 15-24 ปี ที่คิดเป็นร้อยละ 24.80 และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงอายุ 25-34 ปี 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป พบว่า มีความแตกต่างกันไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานที่เก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นแหลมสมิหลา เกาะยอ ทะเลสาบสงขลาหรือเขาตังกวน มีลักษณะเป็นทะเลสาบ ทำให้มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีสถานที่ร่มรื่นบริเวณริมชายหาดไว้สำหรับทำกิจกรรม เช่น ว่ายน้ำ บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น จึงทำให้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทุกวัย ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์พะยูนในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง (รุ่งนภา บุพฤทธิ์ 2549) การศึกษาการวิเคราะห์ความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานชาติของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ (อรชร เรื่องจันทร์ 2549) และผลการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (พรพิมล เลิศฤทธิ์ 2550) แต่จะแตกต่างจากการศึกษาของบุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546) ที่ผลการศึกษา พบว่า ช่วงอายุ 21-30 ปี จะเป็นช่วงที่พบมากที่สุด แต่ทั้งนี้ผลการศึกษาบางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน คือ มีการกระจายตัวในแต่ละช่วงอายุใกล้เคียงกัน และผู้วิจัยได้สรุปข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับอายุของนักท่องเที่ยวไว้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องอายุของนักท่งเทียว

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	ช่วงอายุ					ข้อสังเกต
		น้อยกว่า 21 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	,มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	
วนอุทยาน และอุทยาน	นวลศรี เพชรรัตน์ (2543)		✓				นักท่งเทียวอายุ 21-30 ปี นิยมมาเทียวยังแหล่ง ท่องเที่ยวประเภทนี้มาก ที่สุด เนื่องจากลักษณะ ของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็น พื้นที่ป่า มีลักษณะเป็น ภูเขา ซึ่งเหมาะสมกับช่วง อายุดังกล่าวที่ยังคงเป็น วัยรุ่น และสภาพร่างกาย เอื้อต่อการท่องเที่ยว มากกว่าคนที่มีอายุมาก
	ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์ (2543)		✓				
	โชคชัย มณีนาค (2544)		✓				
	วิโรจน์ โรจนจินดา (2545)		✓				
	ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545)		✓				
	จรรย์ คุ่มพันธ์ (2547)			✓			
	ปริญญา สุทธสุภา (2548)		✓				
	ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548)		✓				
	ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร (2548)	✓					
	ราชนัย จิรากร (2548)		✓				
รุ่งนภา บุพฤทธิ (2549)		✓					
สวนสาธารณะ และสวนสัตว์	อัญชุลี ชัยจำรูญพันธ์ (2543)		✓				นักท่งเทียวอายุ 21-30 ปี มีทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน และในส่วนของวัยเรียนก็ อาจจะหาสถานที่เพื่อน คลายจากการเรียน หรือ คนในวัยทำงานซึ่งอาจมี ครอบครัวก็พาบุตรหลาน หรือคนในครอบครัวไป พักผ่อน
	พิมพ์ิกา ชมชีพ (2549)		✓				
	ภัทรพร อภิกุลรุ่งเรือง (2549)	✓					
	จวีวรรณ มณีเมือง (2550)		✓				

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	ช่วงอายุ					ข้อสังเกต
		น้อยกว่า 21 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	
พื้นที่ป่า อนุรักษ์และ พื้นที่ชุ่มน้ำ	สมพร บุญเลิศ (2543)	✓					มีนักท่องเที่ยววัยรุ่น และ วัยทำงานที่นิยมมาเที่ยว ยัง แหล่ง ท่อง เที่ยว ประเภทนี้ อาจเนื่องมาจาก จากลักษณะของแหล่ง ท่องเที่ยวเป็นพื้นที่ป่าซึ่ง เหมาะสมกับช่วงอายุ ดังกล่าวที่สภาพร่างกายมี ความพร้อมต่อการ ท่องเที่ยวมากกว่าคนที่มี อายุมากหรือวัยสูงอายุ
	พรพิมล เลิศฤทธิ (2550)			✓			
หาดทราย ชายทะเล	บุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546)			✓			นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ที่มาเที่ยวมีอายุระหว่าง 21 -40 ปี ทั้งนี้อาจเป็น เพราะแหล่งท่องเที่ยว ประเภทนี้เป็นพื้นที่เปิด โล่ง มีพื้นที่ไว้ทำกิจกรรม ซึ่งเหมาะกับคนในวัย ดังกล่าว ที่บางครั้งอาจจะ ท่องเที่ยวแบบครอบครัว
	ณิชชา ว่องวัฒนานุกูล (2547)		✓				

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	ช่วงอายุ					ข้อสังเกต
		น้อยกว่า 21 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	
แม่น้ำ	ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549)		✓				นักท่องเที่ยวช่วงอายุ 21-30 ปี พบมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวอายุ 31-40 ปี ซึ่งทั้ง 2 ช่วงอายุมีทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน และในส่วนของวัยเรียนก็อาจจะหาสถานที่เพื่อผ่อนคลายจากการเรียน หรือคนในวัยทำงานซึ่งอาจมีครอบครัวก็พาบุตรหรือคนในครอบครัวไปพักผ่อนเพื่อคลายเครียดจากการทำงาน
สวนพฤกษศาสตร์	อรชร เรืองจันทร์ (2549)		✓				
สถานีเกษตร	วราภรณ์ งามสมสุข (2549)			✓			
มรดกทาง วัฒนธรรม	เอกพล อังผาดผล (2553)			✓			
โบราณสถาน	กชพร สุจิตภิญโญ และ กาญจนา โชคदार (2555)		✓				
น้ำตก	รอฮานี มะสามแม (2554)		✓				

5.2.1.3 สถานภาพการสมรส

กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรสแล้ว เนื่องจากสถานที่เก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นแหลมสมิหลา เกาะยอ ทะเลสาบสงขลาหรือเขาดังกวน มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีสถานที่ร่มรื่นไว้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงนิยมพาครอบครัวมาเที่ยวพักผ่อน ซึ่งแตกต่างจากคนโสดซึ่งส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียน ยังมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ การมาเที่ยวจึงลดน้อยลงไป แต่จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวยังแหล่งนันทนาการมักจะมีสถานภาพโสด เช่น ผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวเพื่อการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ กรณีศึกษา: แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก (กิตติ โอฬารกิจเจริญ 2545) ผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ : กรณีศึกษา

วนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี (ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร 2548) เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นไปได้ว่าคนโสดอยากจะทำท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติมากกว่าคนที่มีการครอบครัวแล้ว ด้วยเหตุผลที่ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มีความเป็นส่วนตัวหรือความเงียบสงบ มีเพียงงานวิจัยการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (พรพิมล เลิศฤทธิ์ 2550) ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่คนที่มีการครอบครัวแล้วนิยมพาครอบครัวมาเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับสถานภาพของนักท่องเที่ยวไว้ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องสถานภาพการสมรสของนักท่องเที่ยว

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	สถานภาพการสมรส			ข้อสังเกต
		โสด	สมรส	หย่า	
วนอุทยานและอุทยาน	นวลศรี เพชรรัตน์ (2543)	✓			นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนโสด ทั้งนี้ เนื่องจากมาจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวค่อนข้างนาน เพราะด้วยลักษณะของพื้นที่ที่เป็นป่า หรือภูเขา หากนักท่องเที่ยวที่สมรสแล้วยังมีภาระหน้าที่สำหรับสมาชิกในครอบครัว อาจส่งผลให้ไม่สะดวกในการมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้
	โชคชัย มณีนาค (2544)	✓			
	วิโรจน์ ไรจนจินดา (2545)		✓		
	ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545)	✓			
	จรรย์ คุ่มพันธ์ (2547)	✓			
	ปริญญา สุทธสุภา (2548)	✓			
	ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548)	✓			
	ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร (2548)	✓			
	ราชันย์ จิรากร (2548)	✓			
รุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549)	✓				

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	สถานภาพ การสมรส			ข้อสังเกต
		โสด	สมรส	หย่า	
สวนสาธารณะ และสวนสัตว์	พิมพ์ิกา ชมชีพ (2549)	✓			นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนโสด ซึ่งอาจจะหาสถานที่ท่องเที่ยวที่เงียบ เช่น สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์เป็นต้น สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และบางแหล่งท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่สมรสแล้วก็นิยมพาครอบครัวไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจด้วยเช่นกัน ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและโบราณสถาน
	ภัทรพร อภิกุลรุ่งเรือง (2549)	✓			
	จรีวรรณ มณีเมือง (2550)	✓			
พื้นที่ป่า อนุรักษ์และ พื้นที่ชุ่มน้ำ	สมพร บุญเลิศ (2543)	✓			
	พรพิมล เลิศฤทธิ์ (2550)		✓		
หาดทราย ชายทะเล	นพดล จันระวัง (2545)	✓			
	บุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546)	✓			
	ณัชชา ว่องพัฒนานุกุล (2547)	✓			
แม่น้ำ	ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549)		✓		
สวน พฤกษศาสตร์	อรชร เรื่องจันทร์ (2549)	✓			
สถานีเกษตร	วารารณ์ งามสมสุข (2549)		✓		
มรดกทาง วัฒนธรรม	เอกพล อังผาดผล (2553)		✓		
โบราณสถาน	กชพร สุจิตภิญโญ และ กาญจนา โชคถาวร (2555)	✓			
น้ำตก	รอฮานี มะสาแม (2554)	✓			

5.2.1.4 ศาสนา

กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลามิทั้งนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าศาสนาไม่ได้มีผลต่อการมาเที่ยวในแต่ละครั้ง แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธทำให้สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาพุทธ จึงมากกว่าศาสนาอื่นๆ นอกจากนี้แล้วปัจจัยในเรื่องของศาสนางานวิจัยส่วนใหญ่ที่ได้ศึกษาจะไม่มีการสอบถามในเรื่องนี้ มีเพียงงานวิจัยของภัทร อินทรไพโรจน์ (2548) และรอฮานี มะสาแม (2554) ที่มีการสอบถามปัจจัยด้านศาสนา โดยผลการศึกษาจากงานวิจัยของภัทร อินทรไพโรจน์ (2548) ที่ศึกษาเรื่องมูลค่าทางนันทนาการของวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่ผลการศึกษาจากงานวิจัยของรอฮานี มะสาแม (2554) ที่ประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ผลประโยชน์ด้านนันทนาการของน้ำตกทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้เพราะผลการศึกษาของน้ำตกทรายขาว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจังหวัดปัตตานีซึ่งถือเป็นหนึ่งใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด อีกทั้งจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ประชาชนจากจังหวัดอื่นๆ ไม่กล้าเข้าไปเที่ยว สัดส่วนของนักท่องเที่ยวในศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพุทธ จึงมีน้อย

5.2.1.5 ระดับการศึกษาและอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ถือได้ว่ามีฐานะทางการเงินและอาชีพมั่นคงแล้ว สามารถที่พักผ่อนหย่อนใจและทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ มากกว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษาหรือกลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่ยังไม่มียหน้าที่การงานที่มั่นคง ซึ่งผลการศึกษาในส่วนของระดับการศึกษาและอาชีพค่อนข้างสอดคล้องกัน โดยผลการศึกษายังสอดคล้องกับ ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549) และธนภพ โสตรโยม (2550) ซึ่งพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ แต่จะแตกต่างกับงานวิจัยของฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์ (2543) นันทวรรณ ประภามณฑล (2544) ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร (2548) และอรชร เรื่องจันทร์ (2549) ที่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนหรือรับจ้าง หรืองานวิจัยของรอฮานี มะสาแม (2554) และบุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546) ที่นักท่องเที่ยวมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และมีอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา

5.2.1.6 รายได้

จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยในช่วง 5,001–10,000 บาท มากที่สุด และมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากกับรายได้เฉลี่ยในช่วง 10,001–15,000 บาท ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลางไม่สูงเกินไปและไม่น้อยเกินไป ทำให้นักท่องเที่ยวยังสามารถที่จะสละเงินบางส่วนจากรายได้ต่อเดือนมาเที่ยวพักผ่อนตามแหล่งนันทนาการได้ แต่หากนักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อย การมาเที่ยวต่างๆ ก็จะลดน้อยลงไปเช่นกัน ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยหลายๆ โดยผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างงานวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์ของสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในภาคใต้เช่นเดียวกับงานวิจัยครั้งนี้ เช่น การประเมินมูลค่าของผลประโยชน์ด้านนันทนาการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง จังหวัดสงขลาและสตูล (ฤทธิชัย วุฒิสิริ 2542) การประเมินความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์พะยูนในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง (รุ่งนภา บุพฤทธิ 2549) เป็นต้น ก็มีผลของช่วงรายได้อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้หากกลุ่มนักท่องเที่ยวมีรายได้สูงก็จะมีโอกาสและทางเลือกในการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ หรือการไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ มากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำถึงรายได้ปานกลาง ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นิยมมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลานั้นน้อยลงไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปข้อสังเกตต่างๆ เกี่ยวกับรายได้ของนักท่องเที่ยวไว้ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 อภิปรายผลการวิจัยเรื่องรายได้ของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว							ข้อสังเกต	
		ไม่เกิน 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001-30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท		ไม่เปิดเผย
วนอุทยาน และอุทยาน	นวลศรี เพชรรัตน์ (2543)	✓								นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ บางแห่งมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงมากนัก หรือบางแห่งก็ไม่ได้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ทำให้นักท่องเที่ยวจึงนิยมไปเที่ยว
	ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์ (2543)		✓							
	โชคชัย มณีนาค (2544)								✓	
	วิโรจน์ โรจนจินดา (2545)	✓								
	ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545)		✓							
	จรัญ คุ่มพันธ์ (2547)			✓						
	ปริญญา สุทธสุภา (2548)		✓							
	ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548)		✓							
	ราชันย์ จิรากร (2548)		✓							

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	รายได้ของนักท่องเที่ยว							ข้อสังเกต	
		ไม่เกิน 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001-30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท		ไม่เปิดเผย
สวนสาธารณะ และสวนสัตว์	อัญชูลี ชัยจำรัฐพันธ์ (2543)			✓						นักท่องเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกระจายอยู่ในช่วงตั้งแต่ไม่ถึง 5,000 บาท จนถึงมากกว่า 30,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่อยู่ในระดับต่ำ และระดับสูงรวมกัน อาจเป็นไปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทุกคนไม่ว่าจะมีรายได้สูงหรือต่ำก็ตาม
	พิมพิกา ชมชีพ (2549)	✓								
	ภัทรพร อภิกุลรุ่งเรือง (2549)							✓		
	จวีวรรณ มณีเมือง (2550)					✓				
พื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ชุ่มน้ำ	สมพร บุญเลิศ (2543)	✓								นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มีลักษณะพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทวนอุทยานหรืออุทยาน ทำให้นักท่องเที่ยวจึงนิยมไปเที่ยวเช่นกัน
	พรพิมล เลิศฤทธิ (2550)			✓						

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเภทแหล่ง ท่องเที่ยว	ผู้ศึกษา	รายได้ของนักท่องเที่ยว							ข้อสังเกต	
		ไม่เกิน 5,000 บาท	5,001-10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	20,001-25,000 บาท	25,001-30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท		ไม่เปิดเผย
หาดทราย ชายทะเล	นพดล จันระวัง (2545)		✓							นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ไม่ได้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม หรือมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวจึงนิยมไปเที่ยว เพราะถือเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น หากไปท่องเที่ยวนอกเหนือจากการทำงาน
	บุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ (2546)		✓							
	ณัชชา ว่องพัฒนานุกุล (2547)		✓							
แม่น้ำ	ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549)			✓						
สวนพฤกษศาสตร์	อรชร เรืองจันทร์ (2549)			✓						
สถานีเกษตร	วารากรณ์ งามสมสุข (2549)						✓			
มรดกทางวัฒนธรรม	เอกพล อังผาดผล (2553)			✓						
โบราณสถาน	กชพร สุจิตภิญโญ และ กาญจนา โขคถาวร (2555)				✓					
น้ำตก	รอสานี มะสาแม (2554)			✓						

5.2.2 อภิปรายผลการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายและมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะจ่ายในการมาเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวนี้ 380 บาทต่อคนต่อครั้ง เมื่อใช้วิธี non-parametric model และมีความเต็มใจที่จะจ่าย 399 บาทต่อคนต่อครั้ง เมื่อใช้วิธี binary logistic model โดยค่าความเต็มใจที่จะจ่ายโดยวิธี binary logistic model มีค่าสูงกว่าวิธี non-parametric model อยู่ที่ 19 บาท ซึ่งถือว่าแตกต่างกันไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร (2548) ที่ศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ : กรณีศึกษาวนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี โดยผลการศึกษาพบว่า วิธี binary logistic model มีค่าสูงกว่าวิธี non-parametric model อยู่ที่ 1.72 บาท โดยให้เหตุผลว่าตามหลักทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยด้วยวิธี non-parametric model ควรที่จะให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายมากกว่าวิธี binary logistic model เนื่องจากลักษณะการกระจายของฟังก์ชันความเต็มใจที่จะจ่ายจะกระจายอยู่ในส่วนที่มากกว่าหรือเท่ากับศูนย์เท่านั้น ในขณะที่การวิเคราะห์วิธี binary logistic model ที่มีรูปแบบฟังก์ชันแบบ linear WTP function จะมีลักษณะการกระจายอยู่ในส่วนที่มากกว่าหรือเท่ากับศูนย์ และน้อยกว่าศูนย์สาเหตุที่ทำให้การวิเคราะห์ด้วยวิธี binary logistic model มีค่ามากกว่าวิธี non-parametric model เนื่องมาจากวิธี binary logistic model ใช้เทคนิคการอินทิเกรตพื้นที่ใต้โค้งความน่าจะเป็นสะสมของความเต็มใจที่จะจ่ายทำให้มีความละเอียดและครอบคลุมพื้นที่ที่มากกว่าวิธี non-parametric model ที่ใช้ค่ากลางของช่วงจำนวนเงินเริ่มต้น เพื่อใช้เป็นตัวแทนของความเต็มใจที่จะจ่ายที่มีลักษณะเป็นข้อมูลแบบต่อเนื่องแทนการอินทิเกรต ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ใต้โค้งความน่าจะเป็นสะสมของความเต็มใจที่จะจ่ายเท่ากับวิธี binary logistic model แต่จะแตกต่างจากงานวิจัยของรุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549) ที่ทำการประเมินมูลค่าความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์พะยูนในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ที่วิเคราะห์ความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวโดยวิธี binary logistic model เพียงวิธีเดียวเท่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์ด้วยวิธี non-parametric model ทำให้ไม่สามารถนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกันได้ว่าทั้งสองวิธีมีความแตกต่างหรือไม่ อย่างไร

เมื่อนำค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่นๆ พบว่ามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายจากการวิจัยครั้งนี้สูงกว่าผลการศึกษาในงานวิจัยอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเภทไม่ว่าจะเป็นประเภทอุทยาน วนอุทยาน ถ้า สวนสัตว์ หรือ

สวนสาธารณะ เป็นต้น มีลักษณะพื้นที่ทางธรรมชาติที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อลักษณะพื้นที่ที่มีความโดดเด่นที่แตกต่างกันแล้ว ลักษณะกิจกรรมย่อมแตกต่างกันออกไป และด้วยลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่และมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวคิดว่าถ้าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวนี้ย่อมมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการลงเรือตามโปรแกรมการท่องเที่ยวทั้ง 5 จุดศึกษา เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเส้นทางนี้สูงกว่าความเต็มใจที่จะจ่ายในแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ตามไปด้วย แต่จะใกล้เคียงกับบรรณกร สุนทรวาท (2548) ที่ประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายในการอนุรักษ์โบราณสถานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่มีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่ 316.89 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นมูลค่าที่สูงเช่นเดียวกันเมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอาจคิดว่าโบราณสถานถือเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ต่อไปส่งผลให้ความเต็มใจที่จะจ่ายในการอนุรักษ์ก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยต่างๆ พบว่า ถ้าหากเป็นการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่าย ค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวจะอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก เช่น การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแหลมสนจังหวัดระนองและพังงา นักท่องเที่ยวมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 20 บาทต่อคนต่อครั้ง (โชคชัย มณีนาค 2544) การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก (จรัญ คุ่มพันธ์ 2547) นักท่องเที่ยวมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมอยู่ที่ 29.95 บาทต่อคนต่อครั้ง และการวิเคราะห์ความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ นักท่องเที่ยวค่าธรรมเนียมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ 25 บาทต่อคนต่อครั้ง ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์ 24.47 บาทต่อคนต่อครั้ง และค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์หลังปิดบริการพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ 46.11 บาทต่อคนต่อครั้ง (อรชร เรืองจันทร์ 2549) เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการประเมินมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ไม่ใช่ลักษณะของการจัดเก็บค่าธรรมเนียม มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวก็น่าจะสูงขึ้น เช่น เอกสิทธิ์ ธรรมลิขิต (2544) ทำการประเมินมูลค่าเชิงนันทนาการของอุทยานแห่งชาติปางสีดา โดยนักท่องเที่ยวมีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ที่ 194 บาทต่อครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา (2545) ที่ประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด โดยนักท่องเที่ยวมีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ที่ 195.32 บาทต่อคน

จากการศึกษาพบว่ามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางทะเลสาบสงขลามีค่าเท่ากับ 844,268,420 บาทต่อปี ด้วยวิธี non-parametric model และ 886,481,841

บาทต่อปี ด้วยวิธี binary logistic model ซึ่งเป็นมูลค่าที่สูงมากเมื่อเทียบกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ประเมินมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการ เช่น งานวิจัยของโชคชัย มณีนาค (2544) ผลการศึกษามีมูลค่าเท่ากับ 0.19 ล้านบาทต่อปี ภัทร อินทรไพโรจน์ (2548) ผลการศึกษามีมูลค่า 0.19 ล้านบาทต่อปี เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวมีค่าสูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทำให้เมื่อนำมาคำนวณมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวนี้ก็ส่งผลให้มีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสูงตามไปด้วย

5.2.3 อภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) โดยปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายในทิศทางบวก คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท กล่าวคือ ถ้าหากนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น ก็จะมีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาเพิ่มสูงขึ้นด้วย เพราะเมื่อรายได้เพิ่มมากขึ้นโอกาสที่นักท่องเที่ยวจะสละเงินบางส่วนในการมาเที่ยวหรือการหาเวลาพักผ่อนก็สูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์ (2543) กิตติ โอฟารกิจเจริญ (2545) จรรย์ คุ่มพันธ์ (2547) นันทนา ลิ้มประยูร (2547) ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549) รุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549) และอรชร เรืองจันทร์ (2549) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายในทิศทางลบ คือ จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) ที่ 300 บาท 400 บาท 500 บาท และ 600 บาท ตามลำดับ กล่าวคือ ถ้าจำนวนเงินเริ่มต้นเพิ่มสูงขึ้นทำให้โอกาสที่นักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวจะมีความเต็มใจที่จะจ่ายตามเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะถ้ามีการราคาในการท่องเที่ยวสูงย่อมส่งผลให้ต้นทุนในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งเพิ่มสูงขึ้นจนทำให้นักท่องเที่ยวไม่ยอมมาเที่ยวอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร (2548) รุ่งนภา บุพฤทธิ์ (2549) และขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2549) ส่วนปัจจัยตัวอื่นๆ เช่น เพศ อายุ ศาสนาระดับการศึกษา สถานภาพ เป็นต้น ไม่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมาเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่ส่งผลใดๆ ต่อการมาเที่ยวเส้นทางนี้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

(1) การกำหนดขนาดตัวอย่างของนักท่องเที่ยว ควรจะเก็บตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นและมีการเก็บตัวอย่างตลอดทั้งปี เพื่อให้ข้อมูลมีความครอบคลุมและชัดเจน เพราะการหาค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวจะมีอิทธิพลในส่วนของทัศนคติของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมในการท่องเที่ยว

(2) ในส่วนของการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้สัมภาษณ์ไม่ควรชี้แนะแนวทางในการตอบแบบสอบถาม เพราะจะทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่แท้จริงของนักท่องเที่ยวแต่ละคนคลาดเคลื่อนได้

(3) ในการประเมินมูลค่าด้วยวิธี CVM เนื้อหาของแบบสอบถามในส่วนของสถานการณ์สมมติควรมีความกระชับ และทำความเข้าใจได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายมีค่าใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

(1) จากผลการศึกษาในส่วนของมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านนั้นอยู่ที่ 380 และ 399 บาทต่อคนต่อครั้ง ดังนั้นหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายที่จะพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้ให้เป็นที่รู้จัก และเพื่อให้สอดคล้องของความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่คิดจะมาเที่ยวเส้นทางนี้ ควรตั้งราคาสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวให้ใกล้เคียงกับค่าความเต็มใจที่จะจ่าย แต่ทั้งนี้ก็ต้องคุ้มทุนในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้หากจะมีการดำเนินการท่องเที่ยวใหม่อีกครั้งก็สามารถตั้งราคาสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ได้ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้จักและไม่เคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลามาก่อนอยู่แล้ว ซึ่งหากจะพัฒนาขึ้นมาใหม่อีกครั้งก็ทำการประชาสัมพันธ์ถึงรายละเอียดและราคาสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ให้ครอบคลุม เช่น ใน 380 หรือ 390 บาทต่อคนต่อครั้ง ได้รวมค่าใช้จ่ายในการลงเรือหรือรวมค่าอาหารกลางวันคนละ 1 มื้อ เป็นต้น

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นของเส้นทางนี้ไปพิจารณาเพื่อวางแผนจัดสรรงบประมาณหรือเป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะสนับสนุนและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางต่อไปในอนาคต

(3) จากมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่าย เท่ากับ 844,268,420 บาทต่อปี หรือ 886,481,841 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นมูลค่าที่สูง ดังนั้นหากมีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้ต่อไป

ย่อมจะสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการจัดสรรงบประมาณที่เกิดจากการท่องเที่ยวไว้พอสังเขป ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการจัดสรรงบประมาณที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	การดำเนินการจัดสรรงบประมาณ	หมายเหตุ
ชาวประมง	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดข้อตกลงระหว่างทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชาวประมงว่าในการนำเที่ยวแต่ละครั้งชาวประมงจะได้รายได้เป็นจำนวนเงินเท่าไร จัดตั้งกองทุนหรือสหกรณ์ของชาวประมงสำหรับการบริหารจัดการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาให้เป็นแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม 	<p>ในส่วนของการเขียนแผนพัฒนาของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาไม่ได้อยู่ในขอบเขตของงานวิจัยในครั้งนี้</p>
หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	<ol style="list-style-type: none"> จัดสรรงบประมาณในส่วนของการประชาสัมพันธ์ให้เส้นทางท่องเที่ยวนี้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น จัดสรรงบประมาณในส่วนของการฝึกอบรมมัคคุเทศน์ให้แก่ชาวประมงหรือคนในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้ให้มีความสะดวกสบายและมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การสร้างห้องน้ำ การสร้างจุดลงเรือสำหรับการลงเรือ หรือสาธารณูปโภคอื่นๆ เป็นต้น ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว จัดสรรงบประมาณในส่วนของความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เช่น เสื้อชูชีพ อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น 	

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	การดำเนินการจัดสรรงบประมาณ	หมายเหตุ
ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา	1. จัดสรรงบประมาณในการชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา เช่น ในกรณีที่เรือสร้าง ความเสียหายแก่เครื่องมือในการหาปลา 2. จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น คราบน้ำมันจากเรือ การปรับปรุงและดัดแปลงเรือให้มีเสียงดังลดน้อยลง เป็นต้น	ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

(4) การประชาสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้จักและไม่เคยไปเที่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ดังนั้นหากมีแนวคิดที่จะพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้ต่อไป ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่จะใช้ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบอย่างทั่วถึง

บรรณานุกรม

- กิตติ โอบาทกิจเจริญ. 2544. ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวเพื่อการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรทอง ลีสุวรรณ. 2548. การประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กขพร สุขจิตภิญโญ และกาญจนา โชคถาวร. 2555. การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมโบราณสถานเวียงกุมกาม. วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 2555, ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 1-9. <http://wmsjournal.wu.ac.th/index.php/wms>.
- กรมป่าไม้และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2541. โครงการประเมินคุณค่าทรัพยากรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ : กรณีศึกษาในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง, กรุงเทพฯ.
- ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล. 2549. การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการดูแลรักษาแม่น้ำปิงอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรัญ คุ่มพันธ์. 2547. การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรีวรรณ มณีเมือง. 2550. การตีมูลค่าทางนันทนาการของสวนเบญจกิติ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ฉวีวรรณ สุขมงคลรัตน์. 2543. *ความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรปะการังด้านการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โชคชัย มณีนาค. 2544. *การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแหลมสน จังหวัดระนองและจังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวีรัตน์ มุ่งจันทร์. 2552. *การศึกษาปัจจัยที่กำหนดและขนาดของความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อบำบัดน้ำเสียในคลองแสนแสบ*. ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัชชา ว่องวัฒนานุกูล. 2547. *การประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการบริเวณชายหาดแม่รำพึง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2540. *วิธีการประเมินมูลค่าโดยใช้มูลค่าจากตลาดสมมติหรือข้อมูลจากการสำรวจ (Contingent Valuation Technique)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทศบาลนครสงขลา. 2551. *สถิตินักท่องเที่ยวเรือประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว*. เทศบาลนครสงขลา.
- ธนภพ โสตรโยม. 2550. *การตีค่ามูลค่าทางนันทนาการของอุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธานินทร์ ไชยเยชน์ และคณะ. 2550. *มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานกรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์ในพื้นที่กลุ่มอีสานใต้*. ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนกลุ่มจังหวัดอีสานใต้, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- นันทนา ลิ่มประยูร. 2537. *มูลค่าของอุทยานแห่งชาติ: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด*. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทวรรณ ประภามณฑล. 2544. *วิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อ
การอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงสะพาน จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทิยา สิริธิบุตร. 2542. *การประเมินมูลค่าประโยชน์ของแหล่งนันทนาการในเขตเทศบาล:
กรณีศึกษา สวนสาธารณะเขลางค์นคร ลำปาง*. การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพดล จันระวัง. 2545. *การประเมินมูลค่าทางนันทนาการและมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่
เกาะพีพี*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นवलศรี เพชรรัตน์. 2543. *มูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล*.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการจัดการป่าไม้ โครงการ
สหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษกร ถาวรประสิทธิ์ และคณะ. 2546. *รายงานวิจัยเรื่อง การประเมินมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่
จังหวัดสงขลา: กรณีศึกษาหาดสมิหลา*. มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.
- ปริญญา สุทธิสุภา. 2548. *การประเมินมูลค่านันทนาการของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาส อินทร์แก้ว. 2549. *มูลค่าทางนันทนาการของอุทยานคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก*.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการ
สหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2542. *เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้จัดการออนไลน์. 2551. *เทศบาลนครสงขลาตั้งประมงพื้นบ้านรวมกลุ่มนำเที่ยวสร้างรายได้ ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ*. <http://www.boybdream.com/manager-news-content.php?newid=55379> (สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2552).

พิมพ์กา ชมชีพ. 2549. *การประเมินมูลค่านันทนาการเพื่อการจัดการสวนสัตว์นครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรพิมล เลิศฤทธิ. 2550. *การประเมินมูลค่างานนันทนาการในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภัทร อินทรไพโรจน์. 2548. *มูลค่าทางนันทนาการของวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภัทรพร อภิกุลรุ่งเรือง. 2549. *การประเมินมูลค่าด้านนันทนาการของสวนรมณีนาถ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชนันท์ จิรากร. 2548. *มูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติออบหลวง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รุ่งนภา บุพฤทธิ. 2549. *ความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์พะยูนในบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รอฮานี มะสาแม. 2554. การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ผลประโยชน์ด้านนันทนาการของน้ำตกทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วชิราภรณ์ ทองสุขนาม. 2550. การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก ในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วราภรณ์ งามสมสุข. 2549. การประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิโรจน์ โจรนจินดา. 2545. มูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฤทธิชัย แกมนาค. 2554. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง. ใน สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, บรรณาธิการ. หน้า 217-232. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ฤทธิชัย วุ่นศิริ. 2542. การประเมินมูลค่าของผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไถนงาช้างจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ฤกษ์รัตน์ ปักกันต์ธร. 2548. การศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ: กรณีศึกษา วนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา. 2545. *การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของอุทยานแห่งชาติ เขาสามร้อยยอด*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศศิกัญจน์ รัตนวิโสภณ และโสมสกว เพชรานนท์. 2549. *การประเมินมูลค่าประโยชน์ด้าน นันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง*. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ 13 (2): 60-78.
- สมพร บุญเลิศ. 2543. *มูลค่าด้านนันทนาการของพื้นที่ป่าอนุรักษ์: กรณีศึกษาเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพร อิศวิลานนท์. 2540. *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: หลักและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: KU/RPM คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุเทพ การะกรณ์. 2552. ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2552.
- สงขลาทูเดย์. 2552. *เรือประมงพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยว*. <http://songkhlathoday.com/upload/pics/e6595228-4.jpg> (สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2552).
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548. *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- โสมภณ นฤชัยกุล. 2545. *การประเมินค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่เกิดจากการไม่ใช้ของ ทรัพยากรธรรมชาติ: กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- อดิษฐ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ. 2543. *การศึกษาพัฒนาการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อมรรัตน์ สัจจงพงษ์. 2543. *การประเมินมูลค่าความคงอยู่ของป่าดงดิบชื้น อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อดิศักดิ์ อัครสินธวัจกุล. 2546. *ความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำชายฝั่งทะเลอันดามัน*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรรถกร สุนทรวาท. 2548. *การประเมินมูลค่าความสูญเสียทางทัศนียภาพของโบราณสถาน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัญชุลี ชัยจำรูญพันธ์. 2543. *การประเมินมูลค่าประโยชน์ของแหล่งนันทนาการกวีานพะเยา*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อายุส หยูเย็น และคณะ. 2554. *รายงานผลการวิจัย เรื่อง ศักยภาพด้านการตลาดและความเต็มใจที่จะจ่ายสินค้าเนื้อสุกรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่*, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เอกพล อังผาดผล. 2553. *ความเต็มใจจ่ายของประชาชนในการอนุรักษ์และบูรณะมรดกทางวัฒนธรรมวัดในเขตเทศบาลปัว จังหวัดน่าน*. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอกสิทธิ์ ธรรมลิขิต. 2544. *การประเมินมูลค่านันทนาการของอุทยานแห่งชาติลานสาง*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรชร เรื่องจันทร์. 2549. *การวิเคราะห์ความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์*. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- Boyle, R.C. and Bishop, C. Richard. 1988. Welfare Measurement Using Contingent Valuation: A Comparison of Techniques. *American Journal of Agricultural Economics* 70(February): 20-28.
- Curtis, John A. 2002. Estimating the Demand of Salmon Angling in Ireland. *The Economics and Social Review* 33(3): 319-332.
- Truong Dang Thuy. 2007. *Willingness to Pay for Conservation of the Vietnamese Rhino*. Conference Paper of EEPSEA biannual workshop, Singapore November. <http://fde.ueh.edu.vn/attachments/article/105/Thuy%202007%20rhino.pdf>.
- Mankhaus, Susan and Douglas J. Lober. 1996. International Ecotourism and the Valuation of Tropical Rainforests in Costa Rica. *Journal of Environmental Economics and Management* 47: 1-10.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่อง
มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา
โดยเรือประมงพื้นบ้านอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อสำรวจค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงมูลค่าที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลา โดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ขอความกรุณาท่านช่วยตอบคำถามทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านและนำไปใช้เพื่อประกอบการวิจัยเท่านั้น ขอขอบคุณท่านที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

สถานที่เก็บข้อมูล.....ผู้เก็บข้อมูล.....วันที่เก็บข้อมูล.....

คำชี้แจง กรุณาเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ท่านเลือก

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส
 3. หม้าย
4. ศาสนา 1. พุทธ 2. คริสต์
 3. อิสลาม 4. อื่นๆ ระบุ.....

5. ระดับการศึกษา

☐ 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ 4. ปวส./อนุปริญญา
☐ 5.ปริญญาตรี	☐ 6.ปริญญาโท
☐ 7.ปริญญาเอก	☐ 8. อื่นๆ ระบุ.....

6. อาชีพ

☐ 1. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ 2. ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน
☐ 3. แม่บ้าน/พ่อบ้าน	☐ 4. รับจ้างทั่วไป
☐ 5. เกษตรกร	☐ 6. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
☐ 7. นักเรียน/นักศึกษา	☐ 8. อื่นๆ (ระบุ).....

7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (เฉพาะตัวท่าน)

☐ 1. น้อยกว่า 5,000 บาท	☐ 2. 5,001 – 10,000 บาท
☐ 3. 10,001 – 15,000 บาท	☐ 4. 15,001- 20,000 บาท
☐ 5. 20,001 – 25,000 บาท	☐ 6. 25,001- 30,000 บาท
☐ 7. สูงกว่า 30,000 บาท	

ส่วนที่ 2 ความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1. ท่านรู้จักเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาหรือไม่

☐ 1. รู้จัก	☐ 2. ไม่รู้จัก

2. ท่านเคยไปเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้านอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาหรือไม่

☐ 1. เคยไป	☐ 2. ไม่เคยไป

คำชี้แจง ก่อนตอบคำถามในข้อต่อไป โปรดอ่านและทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

ให้ผู้สัมภาษณ์อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาแก่ผู้ตอบแบบสอบถามโดยละเอียดและครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งนี้ในขณะอธิบายให้ผู้สัมภาษณ์สังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย

ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม ท่านจะได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ทั้งนี้คำถามดังกล่าวไม่ได้มีคำตอบที่ถูกหรือผิดแต่ประการใด แต่คำตอบที่จะได้รับเปรียบเสมือนเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงและความสำคัญของเส้นทางท่องเที่ยว ขอความกรุณาท่านช่วยตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด เพราะถ้าหากท่านตอบโดยให้มูลค่าต่อเส้นทางต่ำกว่ามูลค่าที่ท่านอยากจะจ่ายจริงๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจยกเลิกสนับสนุนเส้นทางนี้แล้วอาจทำให้ไม่มีเส้นทางท่องเที่ยวอื่นอีกต่อไป แต่ถ้าท่านตอบสูงกว่ามูลค่าที่ท่านอยากจะจ่ายจริงๆ หน่วยงานอาจสนับสนุนเส้นทาง แต่เมื่อถึงเวลาจริงกลับไม่มีคนมาเที่ยว ซึ่งจะทำให้สูญเสียงบประมาณ และเสียเวลาของชาวประมงที่เข้าร่วมโครงการ ดังนั้น จึงขอให้ท่านตอบตรงกับมูลค่าที่ท่านอยากจะจ่ายอย่างแท้จริง โดยพิจารณารายได้ของท่านประกอบการตอบคำถามด้วย

3. ตลอดระยะเวลาประมาณ 4 ปีที่ผ่านมามีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวนี้ พบว่ายังมีประเด็นความขัดแย้งการจัดสรรการใช้ประโยชน์จากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาระหว่างการทำประมง กับการจัดการท่องเที่ยวดังกล่าว ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะมีการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวนี้

1. เห็นด้วย (ทำต่อข้อ 4)
2. ไม่เห็นด้วย (ข้ามไปข้อ 5 และข้อ 6)

4. เพราะเหตุใดท่านจึงเห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จงให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

5. เพราะเหตุใดท่านจึงไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จงให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

6. ท่านยินดีที่จะจ่ายเงินสูงสุดสำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเป็นจำนวนเงิน จำนวนเงินเริ่มต้น (bid)* ต่อโปรแกรมต่อคนหรือไม่

1. ยินดีที่จะจ่าย (ทำต่อข้อที่ 7) 2. ไม่ยินดีที่จะจ่าย (ทำต่อข้อ 8)

7. ในกรณีที่ท่านยินดีที่จ่ายเป็นตัวเงิน ท่านต้องการจ่ายโดยวิธีใด

1. ผ่านทางค่าธรรมเนียมโทรศัพท์ 2. ผ่านทางใบเสร็จค่าน้ำ
3. ผ่านทางใบเสร็จค่าไฟฟ้า 4. ผ่านทางบัตรเครดิต
5. อื่นๆ ระบุ.....

8. ในกรณีที่ท่านไม่ยินดีที่จ่ายเป็นตัวเงิน ท่านต้องการที่จะสนับสนุนการอนุรักษ์ในรูปแบบอื่นหรือไม่

1. ด้านแรงงาน 2. ด้านการประชาสัมพันธ์
3. ด้านการฝึกอบรม 4. อื่นๆ ระบุ.....

9. ท่านมีความแน่ใจมากน้อยเพียงใดกับคำตอบของท่านในคำถามข้างต้น

1. แน่ใจมากที่สุด 2. แน่ใจมาก 3. ไม่แนใจ

10. ท่านมีความเข้าใจรายละเอียดและรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มากน้อยเพียงใด

1. เข้าใจมากที่สุด 2. เข้าใจมาก
3. เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง 4. ไม่เข้าใจเลย
5. ไม่แนใจ

*หมายเหตุ จำนวนเงินเริ่มต้น (bid) จะประกอบไปด้วยจำนวนเงิน 100, 200, 300, 400, 500 และ 600 บาท

11. กรุณาเสนอแนะความคิดเห็นอื่นๆเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวดังกล่าว (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

จบการสัมภาษณ์

ส่วนนี้เป็นเรื่องของผู้สัมภาษณ์ในการประเมินการสัมภาษณ์ของผู้สัมภาษณ์เอง ทั้งนี้กรุณาประเมินตนเองหลังจากจบการสัมภาษณ์ด้วยทุกครั้ง

1. คุณภาพของการสัมภาษณ์

1. ดี 2. ปานกลาง 3. พอใช้ได้

2. มีบุคคลอื่นร่วมอยู่ด้วยในขณะที่สัมภาษณ์หรือไม่

1. ไม่มี 2. มี ฟังเท่านั้น
3. มี และมีส่วนร่วมออกความคิดเห็น

3. ข้อสังเกตอื่นๆ ที่พบ

.....

.....

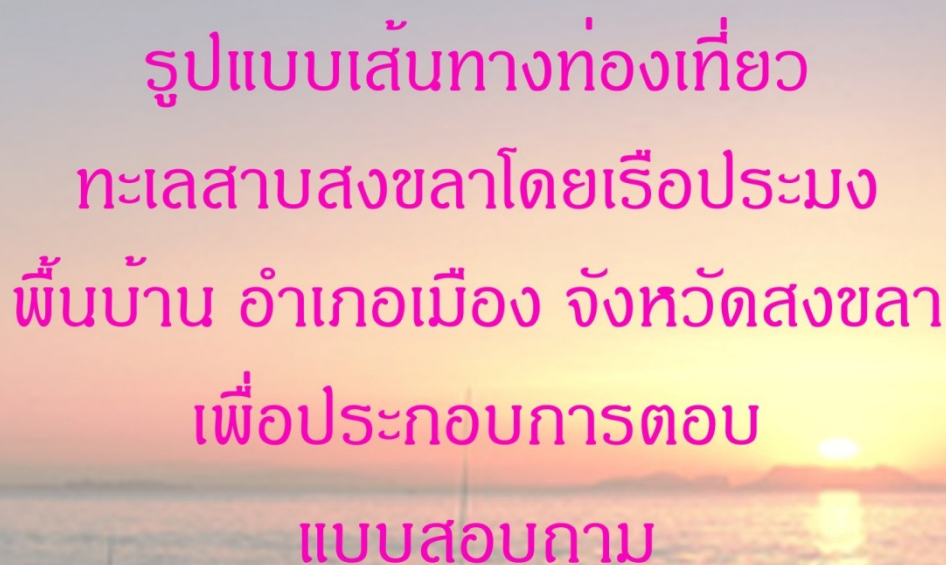
.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

สมุดภาพอธิบายลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยว

รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว
ทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมง
พื้นบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
เพื่อประกอบการตอบ
แบบสอบถาม

ทะเลสาบสงขลาเปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำอันยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษมาแต่อดีต มีความหลากหลายทางชีวภาพ และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมและศิลปะแขนงต่าง ๆ มากมาย นอกจากนี้ทะเลสาบสงขลา ยังถือได้ว่าเป็นแหล่งหล่อเลี้ยงผู้คนในพื้นที่มากกว่าล้านชีวิตวิถีชีวิตของผู้คนจึงผูกพันกับสายน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพการทำประมงพื้นบ้าน

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทะเลสาบและชุมชนโดยรอบได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรง เนื่องจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นเพียงด้านเศรษฐกิจที่ตอบสนองตลาด ส่งผลให้ชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น การประกอบอาชีพ ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวประมงพื้นบ้านเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักเพราะหาปลาได้น้อยลง ทำให้ชาวประมงจำนวนมากมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากการทำประมงไปประกอบอาชีพอื่นพร้อมกับวิถีชีวิตของชาวประมงที่มีมาแต่ครั้งบรรพบุรุษก็เริ่มเลือนหายไปจากชุมชนเดิม

จากปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การรวมตัวกันของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน โดยมีชาวประมงในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นผู้ดำเนินการและได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากเทศบาลนครสงขลา ทั้งนี้การท่องเที่ยวโดยเรือประมงพื้นบ้านเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบใหม่ที่มีขึ้นในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีโดยมีการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของชาวประมงและชุมชนโดยรอบทะเลสาบสงขลา สำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยเรือประมงพื้นบ้านนั้น จะใช้เวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 จุดสำคัญ คือ

- จุดที่ 1 จุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา
- จุดที่ 2 ชมป่าโกงกางสมเด็จพระเทพฯ
- จุดที่ 3 ชมวิถีชีวิตของชาวประมงโดยการตกโพงพาง
- จุดที่ 4 สองข้างทางริมคลองพะวง
- จุดที่ 5 ชมสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตึณสุลานนท์

เส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน มีจุดลงเรือที่ท่าเรือ ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ตรงจุดนี้เป็นบริเวณปลูกต้นโกงกาง ซึ่งมีทั้งหมด 5 แปลง แปลงละประมาณ 4-5 ไร่ รวมแล้วประมาณ 20 ไร่ มีพันธุ์ไม้ป่าชายเลน เช่น ลำพู ลำแพน โกงกาง แต่บริเวณนี้จะมีปัญหาน้ำเสีย และมีกลิ่นเหม็น โดยมีสาเหตุอันจากปัญหาน้ำทิ้งจากครัวเรือน

นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงกลิ่นไอของทะเล และสองข้างทางที่ประกอบไปด้วยวิถีเรือประมงที่สัญจรไปมา วิถีชีวิตของชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา และสุดอากาศที่บริสุทธิ์ โดยปราศจากควันพิษ เมื่อเรือแล่นมาเรื่อยๆ จากท่าเรือจุดแรกที่แวะจอดเรือ คือ ปาโงกทางสมเด็จพระเทพฯ

ในจุดนี้จะเป็นพื้นที่ปลูกต้นโกงกางซึ่งเมื่อปี 2540 มีเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ มีแนวเขตกันการรุกรานน้ำโดยการปักท่อ PVC สีฟ้า บริเวณนี้เป็นบริเวณที่ปล่อยให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุบาลสัตว์น้ำ เมื่อสัตว์น้ำเหล่านั้นเติบโตก็จะออกสู่ท้องทะเลให้ประชาชนได้จับต่อไป พื้นที่บริเวณดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากประชาชน และเทศบาลสิงหนครในการช่วยกันดูแล

หลังจากนั้นจุดต่อไปนักท่องเที่ยวจะได้รับชมวิถีชีวิตของชาวประมงในการหาปลา ซึ่งใช้โพงพาง บาลัม และไซนั้ง โดยการวางเครื่องมือจับปลาต้องดูเรื่องเส้นทางเดินของปลาด้วยหากวางไปโดยไม่รู้ก็จะได้ปลาน้อยถึงไม่ได้เลย วิธีการเหล่านี้ต้องอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์ที่สืบทอดกันมาแต่ดั้งแต่บรรพบุรุษ

จุดต่อไป คือ คลองพะวง ในจุดนี้ริมฝั่งสองข้างทางจะได้เห็นพันธุ์ไม้ป่าชายเลน หลากหลายชนิด เช่น โกงกางเล็ก โกงกางใบใหญ่ เบ็ญทะเล ตาดุ่ม ฝาดทะเล ลำพู ลำแพน เหงือกปลาหมอ เป็นต้น ซึ่งพันธุ์ไม้ที่พบส่วนใหญ่เป็นโกงกางใบเล็ก ที่มีประโยชน์ในการช่วย กรองสารพิษ การป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ที่หลบภัยของสัตว์ รวมถึงที่อยู่อาศัย เป็นต้น

หลังจากนั้นจะแวะพักให้นักท่องเที่ยวได้เข้าห้องน้ำ ถ่ายรูปและชมเส้นทางเดินศึกษา ธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะเป็นสะพานทางเดินเล็ก ๆ โดยสองฝั่งของสะพานจะพบพรรณไม้ที่ ขึ้นทั่วไปตามป่าชายเลน

ในจุดสุดท้ายจะเป็นการชมสวนประวัติศาสตร์พลเอกเปรม ตึกสุสานนท์ ซึ่งมี เรื่องราวความเป็นมาของสงขลาที่น่าสนใจ รวมทั้งมีการนั่งรถชมทัศนียภาพรอบสวน นอกจากนี้หากมีเวลายังสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชม.

หลังจากนั้นก่อนกลับนักท่องเที่ยวจะแวะชมน้ำกลางทะเลซึ่งเป็นจุดที่สร้างไว้สำหรับให้ นักท่องเที่ยวได้แวะรับประทานอาหาร และพูดคุยหรือสอบถามข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากทาง ผู้นำเที่ยว เมื่อจบโปรแกรมแล้วรับรองว่าวันหยุดธรรมดาอาจกลายเป็นวันพักผ่อนที่ แสนประทับใจ

ภาคผนวก ค

การประมวลผลแบบจำลองการวิเคราะห์ความเต็มใจที่จะจ่าย

Logistic Regression

Case Processing Summary

Unweighted Cases(a)		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	600	100.0
	Missing Cases	0	.0
	Total	600	100.0
Unselected Cases		0	.0
	Total	600	100.0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Dependent Variable Encoding

Original Value	Internal Value
ไม่ยินดีที่จะจ่าย	0
ยินดีที่จะจ่าย	1

Block 0: Beginning Block

Classification Table(a,b)

Observed			Predicted		
			ความยินดีที่จะจ่าย		Percentage Correct
			ไม่ยินดีที่จะจ่าย	ยินดีที่จะจ่าย	
Step 0	ความยินดีที่จะจ่าย	ไม่ยินดีที่จะจ่าย	0	270	.0
		ยินดีที่จะจ่าย	0	330	100
	Overall Percentage				55

a Constant is included in the model.

b The cut value is 0.50

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0 Constant	0.201	0.082	5.980	1	0.014	1.222

Variables not in the Equation

	Score	df	Sig.
Step 0 Variables PRICE	214.776	1	.000
Overall Statistics	214.776	1	.000

Block 1: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step	Step	244.655	1	.000
1	Block	244.655	1	.000
	Model	244.655	1	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	581.112	.335	.448

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	9.390	4	.052

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

		ความยินดีที่จะจ่าย = ไม่น่าจะจ่าย		ความยินดีที่จะจ่าย = ยินดีที่จะจ่าย		Total
		Observed	Expected	Observed	Expected	
Step 1	1	86	88.320	14	11.680	100
	2	72	74.789	28	25.211	100
	3	66	53.786	34	46.214	100
	4	26	31.347	74	68.653	100
	5	12	15.192	88	84.808	100
	6	8	6.566	92	93.434	100

Classification Table(a)

Observed	Predicted				
	ความยินดีที่จะจ่าย		Percentage Correct		
	ไม่น่าจะจ่าย	ยินดีที่จะจ่าย			
Step 1	ความยินดีที่จะจ่าย	ไม่น่าจะจ่าย	224	46	83.0
		ยินดีที่จะจ่าย	76	254	77.0
Overall Percentage					79.7

a The cut value is .500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95.0% C.I. for EXP(B)		
							Lower	Upper	
Step 1(a)	PRICE	-.009	.001	158.576	1	.000	.991	.989	.992
	Constant	3.591	.295	148.061	1	.000	36.270		

a Variable(s) entered on step 1: PRICE.

ภาคผนวก ง

การประมวลผลแบบจำลองการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับความเต็มใจที่จะจ่าย

Logistic Regression

Case Processing Summary

Unweighted Cases(a)		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	600	100.0
	Missing Cases	0	.0
	Total	600	100.0
Unselected Cases		0	.0
	Total	600	100.0

a If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Dependent Variable Encoding

Original Value	Internal Value
ไม่ยินดีที่จะจ่าย	0
ยินดีที่จะจ่าย	1

Block 0: Beginning Block

Classification Table(a,b)

Observed			Predicted		
			ความยินดีที่จะจ่าย		Percentage Correct
			ไม่ยินดีที่จะจ่าย	ยินดีที่จะจ่าย	
Step 0	ความยินดีที่จะจ่าย	ไม่ยินดีที่จะจ่าย	0	270	.0
		ยินดีที่จะจ่าย	0	330	100.0
Overall Percentage					55.0

a Constant is included in the model.

b The cut value is .500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0 Constant	.201	.082	5.980	1	.014	1.222

Block 1: Method = Enter

Omnibus Tests of Model Coefficients

	Chi-square	df	Sig.
Step 1 Step	323.379	32	.000
Block	323.379	32	.000
Model	323.379	32	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	502.387	.417	.557

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	8.029	8	.431

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

	ความยินดีที่จะจ่าย = ไม่ยินดีที่จะจ่าย		ความยินดีที่จะจ่าย = ยินดีที่จะจ่าย		Total
	Observed	Expected	Observed	Expected	
Step 1 1	59	60.508	4	2.492	63
2	58	54.903	3	6.097	61
3	39	37.273	10	11.727	49
4	40	40.387	21	20.613	61
5	29	31.190	32	29.810	61
6	22	21.750	39	39.250	61
7	7	10.758	54	50.242	61
8	9	6.096	51	53.904	60
9	3	4.621	57	55.379	60
10	4	2.513	59	60.487	63

Classification Table (a)

Observed		Predicted			
		ความยินดีที่จะจ่าย		Percentage Correct	
		ไม่ยินดีที่จะจ่าย	ยินดีที่จะจ่าย		
Step 1	ความยินดีที่จะจ่าย	ไม่ยินดีที่จะจ่าย	210	60	77.8
		ยินดีที่จะจ่าย	50	280	84.8
Overall Percentage					81.7

a The cut value is .500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95.0% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
Step 1(a) PRICE			121.128	5	.000			
PRICE(1)	-.741	.599	1.530	1	.216	.477	.147	1.542
PRICE(2)	-1.285	.617	5.144	1	.037	.277	.075	.828
PRICE(3)	-3.184	.554	36.567	1	.000	.041	.012	.104
PRICE(4)	-4.063	.571	56.684	1	.000	.017	.005	.042
PRICE(5)	-5.549	.647	71.912	1	.000	.004	.001	.015
SEX_N	-.159	.259	.376	1	.540	.853	.513	1.418
AGE_N			3.066	4	.547			
AGE_N(1)	.139	.731	.036	1	.849	1.150	.274	4.820
AGE_N(2)	.589	.737	.638	1	.424	1.802	.425	7.638
AGE_N(3)	.859	.789	1.187	1	.276	2.361	.503	11.080
AGE_N(4)	.857	.869	.973	1	.324	2.357	.429	12.945
MARRY			1.078	2	.583			
MARRY(1)	.194	.531	.134	1	.714	1.215	.429	3.439
MARRY(2)	-.596	.767	.604	1	.437	.551	.123	2.477
RELI_N			.519	2	.772			
RELI_N(1)	-.641	1.045	.376	1	.540	.527	.068	4.085
RELI_N(2)	.046	.523	.008	1	.930	1.047	.376	2.919
EDU_N			5.131	5	.400			
EDU_N(1)	-.923	1.214	.577	1	.447	.397	.037	4.293
EDU_N(2)	-1.021	1.076	.900	1	.343	.360	.044	2.968
EDU_N(3)	-1.124	1.076	1.092	1	.296	.325	.039	2.676
EDU_N(4)	-.476	1.059	.202	1	.653	.621	.078	4.948
EDU_N(5)	-2.028	1.346	2.269	1	.132	.132	.009	1.842
OCCUPA_N			5.535	6	.477			
OCCUPA_N(1)	.255	.692	.136	1	.712	1.291	.333	5.013
OCCUPA_N(2)	-22.104	.970	.000	1	1.00	.000	.000	.

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95.0% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
OCCUPA_N(3)	-.588	.823	.510	1	.475	.556	.111	2.788
OCCUPA_N(4)	.208	.872	.057	1	.811	1.231	.223	6.801
OCCUPA_N(5)	-.673	.457	2.168	1	.141	.510	.208	1.250
OCCUPA_N(6)	.778	.777	1.001	1	.317	2.176	.474	9.983
INCOME			13.086	6	.042			
INCOME(1)	1.750	.781	4.718	1	.026	5.752	1.171	21.569
INCOME(2)	2.133	.877	6.258	1	.015	8.443	1.598	47.550
INCOME(3)	1.514	.954	2.521	1	.112	4.546	.701	29.477
INCOME(4)	2.868	.902	10.121	1	.101	17.605	3.008	103.046
INCOME(5)	3.206	.996	10.362	1	.105	24.685	3.504	173.891
INCOME(6)	2.387	.876	7.423	1	.106	10.879	1.954	60.573
A1	.825	1.142	.521	1	.470	2.281	.243	21.396
Constant	1.046	1.540	.461	1	.497	2.846		

a Variable(s) entered on step 1: PRICE, SEX_N, AGE_N, MARRY, RELI_N, EDU_N, OCCUPA_N, INCOME, A1.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-สกุล นางสาวสกลวรรณ อุ่ยสกุล

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5110920020

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม)	มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง	2550

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

สุดสาคร พุกงาม, อานุช ศิริรัฐนิคม, ธวัชชัย จำรัสแสง และสกลวรรณ อุ่ยสกุล, 2550 “การศึกษาองค์ประกอบขยะมูลฝอยในพื้นที่อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง” บทความประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ “การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน” ครั้งที่ 17 ระหว่างวันที่ 20-21 กันยายน 2550 ณ โรงแรมกรีนเวิลด์พาเลซ สงขลา

สกลวรรณ อุ่ยสกุล, เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี, และศักดิ์ชัย ศิริพัฒน์, 2555 “มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเส้นทางท่องเที่ยวทะเลสาบสงขลาโดยเรือประมงพื้นบ้าน อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา” บทความการประชุมวิชาการด้านการจัดการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัยทางการจัดการครั้งที่ 1” วันอังคารที่ 8 พฤษภาคม 2555 ณ อาคารเรียนรวม 5 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์